

Izraelsko-palestinski sukob kao tema na internetskim portalima u 2021.godini

Ćurčić, Marinela

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:693476>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-25**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

**Sveučilište
Sjever**

Diplomski rad br. 51/NOVD/2022

**Izraelsko-palestinski sukob kao tema na
internetskim portalima u 2021. godini**

Marinela Ćurčić, 1426/336D

Koprivnica, lipanj 2022. godine

Sveučilište Sjever

Odjel za Komunikologiju, medije i novinarstvo

Diplomski rad br. 51/NOVD/2022

Izraelsko-palestinski sukob kao tema na internetskim portalima u 2021. godini

Studentica

Marinela Ćurčić, 1426/336D

Mentor

dr. sc. Petar Kurečić

Koprivnica, lipanj 2022. godine

Prijava diplomskog rada

Definiranje teme diplomskog rada i povjerenstva

ODJEL	Odjel za komunikologiju, medije i novinarstvo		
STUDIJ	diplomski sveučilišni studij Novinarstvo		
PRISTUPNIK	Marinela Ćurčić	MATIČNI BROJ	1426/336D
DATUM	10.06.2022.	KOLEGIJ	Suvremena vanjska politika i diplomatski protokoli
NASLOV RADA	Izraelско-palestinski sukob kao tema na internetskim portalima u 2021. godini		
NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU	Israeli-Palestinian Conflict as the Topic in Internet Portals in the Year 2021		
MENTOR	Petar Kurečić	ZVANJE	izv. prof. dr. sc.
ČLANOVI POVJERENSTVA	1. izv. prof. dr. sc. Gordana Tkalec, predsjednica povjerenstva		
	2. izv. prof. dr. sc. Magdalena Najbar Agičić		
	3. izv. prof. dr. sc. Petar Kurečić, član		
	4. doc. dr. sc. Željko Krušelj		
	5.		

Zadatak diplomskog rada

BROJ	51/NOVD/2022
OPIS	<p>Po povijesnom presjeku izraelско-palestinskog sukoba, istražiti će se aktivnosti internetskih portala u 2021. godini. U postupak istraživanja uključiti će se sljedeće:</p> <ul style="list-style-type: none">- Izabrat će se šest internetskih portala,- Analizirat će se broj objava vezanih uz izraelско-palestinski sukob u 2021. godini, potom izvori objava, tijek objavljivanja i brojnost publike,- Usporedit će se količina proizvedenog sadržaja i tijekom izraelско-palestinskog sukoba,- Opisno i grafički će se prikazati rezultati istraživanja. <p>Provest će se anketni upitnik koji za cilj ima utvrditi stav javnog mnijenja o medijskoj prezentaciji izraelско-palestinskog sukoba.</p>

ZADATAK URUČEN 14. lipnja 2022.

POTPIS MENTORA

Petar Kurečić

Sažetak

Diplomski rad „Izraelsko-palestinski sukob kao tema na internetskim portalima u 2021. godini“ se sastoji od povijesnog pregleda zbivanja, pojedinačne analize šest internetskih portala i usporedne analize. Rad nastoji prikazati kontinuitet sukoba te prikaz interesa internetskih portala za tematiku, razdoblja u kojima je interes najviše izražen usporedno s razvojem sukoba. Analizom internetskih portala utvrđuje se sklonost kreiranja digitalnog sadržaja sukladno interesu publike. Intenzitet masovne proizvodnje vijesti sukladan je razdoblju oružanog sukoba. Primirje sukobljenih strana, iako još uvijek kompleksno razdoblje, nije medijski popraćeno u istom intenzitetu. Također, analizom izvora korištenih u kreiranju digitalnog sadržaja ukazuje se na prevlast agencija i autora koji s malim brojem objava predmetne tematike nisu prepoznatljivi publici. Izvori sadržaja ukazuju na prevlast kvantitete nad kvalitetom. Pojedini internetski portali još uvijek zadržavaju novinare na terenu, što ukazuje na zadržavanje kvalitete sadržaja. Provedenim anketnim upitnikom istražen je stav javnog mnijenja o medijskoj prezentaciji izraelsko-palestinskog sukoba. Rezultati istraživanja ukazuju na nepovjerenje ispitanika spram istinitosti informacija u medijima. Rezultati upitnika su grafički prikazani.

Ključne riječi: Izrael, Palestinska samouprava, Pojas Gaze, internetski portal, digitalni sadržaj, analiza

Abstract

The "Israeli-Palestinian Conflict as the Topic in Internet Portals in the Year 2021" thesis consists of a historical overview of events, an individual analysis of six news websites and a comparative analysis. The paper aims to show the continuity of the conflict and the interest of news websites about the topic, the periods in which the interest is most pronounced in parallel with the development of the conflict. The analysis of news websites determines the tendency to create digital content in accordance with the interest of the audience. The intensity of news mass production is in line with the period of armed conflict. The truce between the conflicting parties, although still a complex period, was not covered by the media with the same intensity. Also, the analysis of sources used in the creation of digital content indicates the predominance of agencies and authors who with a few publications on the subject are not recognizable to the public. Content sources indicate the predominance of quantity over quality. Some news websites still keep journalists in the field, which indicates that the quality of content is maintained. The conducted survey questionnaire investigated the position of public opinion on the media presentation of the Israeli-Palestinian conflict. The research results point to the distrust of the respondents to the truthfulness of information in the media. The results of the survey questionnaire are graphically presented.

Keywords: Israel, Palestinian Authority, Gaza Strip, news websites, digital content, analysis

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Povijesni presjek izraelsko-palestinskog sukoba	4
2.1. Države u sukobu i pregovorima.....	6
2.2. Arapsko-izraelski ratovi	7
2.3. Izraelsko-libanonski ratovi i intifade	10
2.4. Početak 21. stoljeća	12
2.5. Arapsko proljeće.....	13
2.6. Svibanjski sukob 2021. godine	14
3. Analiza sadržaja internetskih portala	16
3.1. Internetski portal Arab News.....	18
3.2. Internetski portal The New York Times.....	22
3.3. Internetski portal The Guardian.....	26
3.4. Internetski portal Lenta.....	29
3.5. Usporedna analiza četiri internetska portala.....	33
4. Internetski portali sa sjedištem u Republici Hrvatskoj	40
4.1. Internetski portal Index.hr	41
4.2. Internetski portal Vecernji.hr.....	44
4.3. Usporedna analiza internetskih portala Index.hr i Vecernji.hr	48
5. Anketni upitnik	52
6. Zaključak.....	62
7. Popis literature	64
8. Popis grafova	67
9. Popis slika	69

1. Uvod

Konflikt nastaje kada dvoje ili više pojedinaca ili skupina zastupa različite svjetonazore, interese i potrebe, stoga ne pronalaze zajedničko kompromisno rješenje. Sukob može biti verbalan i fizički, vojni i medijski. Najčešće sukob država podrazumijeva provedbu oružanih akcija spram protivnika. Rat je oružani vojni sukob u kojemu neprijateljske strane imaju za cilj nanijeti materijalnu štetu, koja posljedično rezultira i ljudskim žrtvama. Moderno ratovanje može se provoditi i bez uporabe oružane sile, korištenjem medija kao alata za širenje propagandnog sadržaja. Sadržaj je usmjeren na globalno rasprostranjivanje pozitivne slike o vlastitoj državi i narodu, te vrijednostima na kojima počivaju.

Izraelsko-palestinski sukob je ustaljeni termin za oružane akcije izvođene između Države Izrael i Palestinske samouprave, odnosno Palestinske oslobodilačke organizacije i kasnije Hamasa. Termin obuhvaća i niz nasilnih incidenata između Izraelaca i Palestinaca tijekom razdoblja primirja. Sukob uzrokuje gotovo stogodišnje pitanje podijele teritorija, posebice razdijeljenost palestinskog. Država Izrael, koja svojim zakonskim odredbama i političkom praksom nastoji usmjeriti društvo ka razumijevanju Države kao židovske, ujedno umanjuje društveni položaj svakog sljedbenika islama. Također, oduzimajući smještajne kapacitete rušenjem imovine Palestincima na području Zapadne obale, a u cilju širenja vlastitih teritorijalnih granica i gradnje smještajnih kapaciteta za Židove, produbljuje se intenzitet sukoba. S druge strane, Hamas koji drži vlast u Pojasu Gaze koristi svaku priliku za oružani napad ili drugi način nanošenja štete izraelskom području.

Židovi su započeli proces naseljavanja Ciona 1882. godine, razdoblje poznato kao prva alija, a već početkom 20. stoljeća bilježe se masovni napadi Palestinaca na Židove. Zbivanja su označila početak sukoba bez kraja. Do početka Drugog svjetskog rata odvalo se je pet alija, nakon čega slijedi veliki arapski ustanak 1936. godine. Sljedeća godina donijela je novi ustanak, no proces naseljavanja Židova postao je masovniji zbog zbivanja u Europi. Drugi svjetski rat je uzrokovao povratak Židova na Cion, Obećanu zemlju. Podizanjem zastave s iscrtanom Davidovom zvijezdom 1948. godine proglašena je Država Izrael. Sukladno Rezoluciji Ujedinjenih naroda teritorij je podijeljen na dva dijela.

Po odvijanju niza ratnih sukoba između Države Izrael i arapskih susjednih država, od napada na Egipat 1956. godine, Šestodnevnog rata 1967. godine, Jomkipurskog rata 1973. godine, te Libanonskog 1982. godine, izbila je i prva intifada. Izraelsko nasilno gušenje prosvjeda osudila je međunarodna zajednica, ujedno i oslabila ugled već čvrsto formirane države. Uz Palestinsku oslobodilačku organizaciju, 1987. godine osnovan je Hamas, Islamski

pokret otpora koji danas slovi za prvi problem Izraela. Po nizu pokušaja mirovnih pregovora između sukobljenih strana, tek godinama kasnije dolazi se do spoznaje kako u pregovorima nije bilo inicijalne namjere za kompromis. Međutim, sporazumi su sklopljeni, iako se njihov sadržaj ne tumači kao pravilo, već sugestija. Početak 21. stoljeća obilježila je druga intifada, a trajala je do 2008. godine, dok je Država Izrael istovremeno 2006. vodila rat s Libanom. Nadalje, 2011. godinu obilježilo je Arapsko proljeće, niz zbivanja u svim bliskoistočnim državama.

Upravljanje medijskim sadržajem, propagiranjem vlastitih rješenja učinkovitima, prezentiranje samo jedne strane iste priče te nadasve manipulacijom informacijama upravljano je publikom različitih medija. Ali suvremeno doba predstavlja izazov manipulaciji kroz dijeljenje sadržaja na društvenim mrežama u stvarnom vremenu. Stoga oružani sukobi u 21. stoljeću medijski su prezentirani u dva oblika razumijevanja događanja. Ujedno, zbog brzog protoka informacija i omogućene jednostavne komunikacije, društvena zajednica sudjeluje u kreiranju medijskog sadržaja koji je potom globalno dostupan za proučavanje.

Izraelsko-palestinsko oružano sukobljavanje je postalo učestalije. Nakon Arapskog proljeća, 2012. godine Hamas je ispalio rakete na izraelski teritorij, ali sukob je prekinut nakon tjedan dana. Već 2014. godine došlo je do razornijeg oružanog sukoba u kojem su korištena sva raspoloživa sredstva obje strane, ali Izrael ima vojnu prednost u naoružanju, resursima i međunarodnoj podršci. Tijekom svibnja 2021. godine, internetski portali aktivno su pratili zbivanja na području Jeruzalema, Zapadne obale i Pojasa Gaze. Država Izrael je medijski prozivana zbog gušenja slobode izražavanja i novinarske djelatnosti nakon rušenja tornja u kojem je bilo smješteno nekoliko medijskih kuća, te zbog aparthejda kojim ograničava osnovna ljudska prava Palestinaca. Na posljetku, Međunarodni kazneni sud u Haagu je najavio službenu istragu ratnih zločina.

Po povijesnom pregledu koji pruža temelj razumijevanja kontinuiteta, kompleksnosti i dugotrajnosti izraelsko-palestinskog političkog, ekonomskog i društvenog odnosa koji eskalira u nasilni sukob, analizirat će se njegova medijska prezentacija. Brzina dijeljenja sadržaja u pozitivnom efektu omogućuje pristup informacijama u stvarnom vremenu, dok u negativnom efektu čini pojedinu tematiku interesantnom periodično. Analizirat će se digitalni sadržaj internetskih portala Arab News, The Guardian, New York Times, Lenta, Index.hr i Vecernji.hr. Analiza je podijeljena u dvije grupe. Prva grupa uključuje internetske portale Arab News, The Guardian, New York Times i Lenta, dok Index.hr i Vecernji.hr pripadaju drugoj grupi. Analiza uključuje broj digitalnih objava vezanih uz izraelsko-palestinski sukob po mjesecima u 2021. godini, sukladno zbivanjima koja su obilježila pojedini period izraelsko-palestinskog suživota, broj autora koji su kreirali mali broj digitalnog sadržaja spram prepoznatljivih autora s kojima

je publika stvorila povjerenje, te korištenje novinskih agencija kao izvor sadržaja, potom uočene različitosti objavljenog sadržaja internetskih portala. Za potrebe analize su korištene tražilice pojedinačnih internetskih portala te je putem upisa ključnih riječi i fiksiranja razdoblja od 1. siječnja do 31. prosinca 2021. godine izdavan sadržaj koji se odnosi na izraelsko-palestinski sukob. Uvidom u digitalnu platformu Similarweb koja obrađuje statističke podatke o pojedinom internetskom portalu analiziran je rang portala na globalnoj i nacionalnoj ljestvici te brojnost publike. Svi navedeni podatci su potom grupno obrađeni u cilju otkrivanja njihovih sličnosti i različitosti.

Prva hipoteza je da internetski portali masovno kreiraju sadržaj sukladno interesu publike, te u razdobljima koja su obilježena incidentima, dok u mirnodopskom razdoblju je interes za kreiranje sadržaja u padu. Usporedbom broja digitalnih objava svih istraženih internetskih portala po mjesecima, otkriva se razdoblje najveće koncentracije sadržaja. Druga hipoteza je da internetski portali su skloni kvantiteti sadržaja kojeg plasiraju u javnost, dok je kvaliteta sekundarna.

Provedenim anketnim upitnikom je istražen stav javnog mnijenja o medijskoj prezentaciji izraelsko-palestinskog sukoba, vjerodostojnosti novinarske profesije i istinitosti informacija internetskih portala.

2. Povijesni presjek izraelsko-palestinskog sukoba

Masovno naseljavanje manjine na teritorij jedne države desetljećima kasnije je dovelo do izbacivanja većine. Konkretno, sustavno naseljavanje Židova na područje Palestine kroz takozvane alije uzrok su sadašnje društvene, ekonomske, političke i humanitarne krize. Prva alija 1882. godine pokrenuta je progonom Židova iz Rusije donošenjem Svibanjskog zakona kojim su im ograničena prava, a posljedično životi osiromašeni. Migracije Židova odvijale su se prije svega na zapad, dok su brojni odlučili slijediti cionizam i upotpuniti težnju za stvaranjem vlastite države povratkom na Cion. Kroz pet alija, do 1939. godine područje Palestine naselilo je više od 400.000 Židova iz Istočne Europe. Drugi svjetski rat potaknuo je posljednju aliju od 1940. do 1948. godine kada je 100.000 useljenika stupilo na palestinsko područje. Pozitivno su utjecali na određene promijene jer „njemački su Židovi sa sobom donijeli i novi duh poduzetnosti i marljivosti, znanja i stručnosti u raznim granama gospodarstva, što je pridonijelo dotad nezabilježenu rastu palestinske ekonomije“ (Kasapović, 2016:119). Nedvojbeno, za holokaust, sustavno istrebljenje Židova je odgovorna nacistička Njemačka. Ali odgovorna je i politika najvažnijih europskih lidera koji su svojedobno bili primorani pronaći teritorijalno rješenje za smještaj Židova, nimalo se nisu opirali zauzimanju palestinskog terena, svjesno stavljajući Židove u Arapsko, pretežito islamsko područje. Stoga, Država Izrael je posljedica holokausta, njen glavni proizvod, no uz podršku drugih europskih država i zapadnih sila. „Holokaust se s Izraelom više ne povezuje samo preko njihove opreke nego i preko onoga što ih združuje: Izrael bi svoje postojanje mogao dugovati holokaustu, mogao bi mu, na neki način, biti zahvalan“ (Charbit, 2015:259).

Istovremeno s procesom naseljavanja teritorija buduće Države Izrael, Arapsko stanovništvo izrazilo je svoja mišljenja pobunom, bojkotom trgovine, židovske robe i usluga, miniranjem željeznica, cesta i mostova, a Velika Britanija je odgovorila bombardiranjem, cenzurom tiska, razaranjem kuća te masovnim uhićenjima i deportacijama. Jasno je da se Velika Britanija ne može boriti na dvije fronte, pored poslijeratnog stanja u Europi baviti se i mandatnom upravom, te stavlja palestinsko pitanje na teret međunarodne zajednice i organizacija. „Kada je u svibnju 1948. godine završen britanski mandat, dr. Hajim Weizmann podigao je Davidovu zastavu i proglasio novu državu Izrael. Arapi nisu imali planova za uspostavu arapske države na koju je pozvao Plan Ujedinjenih naroda i odlučili su uništiti novu židovsku državu“ (Chapman, 2002:34). U međuvremenu je započelo međusobno sukobljavanje Arapa i Židova.

U studenom 1947. godine u Ujedinjenim narodima nastojalo se je pronaći rješenje za izraelsko-palestinsko pitanje te je održano glasanje o stvaranju dvije države. „Židovi su od države do države lobirali za prihvaćanje, uvjeravajući ih da je to jedino pravedno rješenje kako palestinskoga političkog problema tako i sudbine njihova naroda“ (Havel, 2013:534). Nastupilo je razdoblje neumornih ratovanja, jačanje izraelske vojske, okupacija palestinskog teritorija u cilju proširivanja izraelskog, igre dominacije i neuspjelih diplomatskih pregovora, a na posljetku uplitanje Sjedinjenih Američkih Država. Svjetska sila je zauzela stav unutar Ujedinjenih naroda, sukladno vlastitim interesima u regiji i podržala Židove. „Neki vjeruju da je posve prirodno da se mnogi Amerikanci, budući da su i sami nacija naseljenika koji su potisnuli starosjedioce i preuzeli cijeli kontinent, poistovjećuju sa Židovima koji su u Palestini napravili gotovo isto“ (Chapman, 2002:267). S naoružanom velesilom uz rame i prošlom tragedijom kao adekvatan izgovor, izraelsko vodstvo ne posustaje u širenju teritorija i represiji manjine. Osjećaj ugroženosti proizlazi iz činjenice da „Izrael se od svih ostalih država Bliskog istoka razlikuje po tome što nije arapska ni muslimanska nego židovska, demokratska i, makar deklarativno, sekularna država“ (Kasapović, 2016:110).

Suvremena Država Izrael je unitarna država podijeljena na šest okruga, a prema obliku vlasti je parlamentarna demokracija, posljedica je holokausta i politički produkt cionizma. Vlada je izvršno tijelo s premijerom na čelu kao najmoćnijom osobom, dok Kneset kao zakonodavno tijelo se sastoji od 120 zastupnika. Država je i zakonodavno uređena, no već desetljećima je u neprekidnom sukobu s cjelokupnim teritorijalnim okruženjem. Ipak, vodstvo je teško promjenjivo i onda kada su težnje usmjerene ka promjenama i razdoblju mira. Unutar izraelskog stanovništva vlada podjela. Dok jedni vjeruju u sukob kao jedino rješenje problema, drugi se zalažu za dugoročno rješenje, stoga „većina Izraelaca želi učiniti kraj sukobu pod uvjetima koje odobrava međunarodna zajednica, no kada se nađu u glasačkom boksu, glasaju za stranke koje na pregovore (jer nemaju izbora da ih izbjegnu) odlaze hodajući unatrag i čiji se angažman u vezi s obje države, kada se glatko ne odbacuje, iskazuje nekako preko volje“ (Charbit, 2015:271).

Područjem Palestine upravljalo je Osmansko carstvo, a potom Velika Britanija kojoj je Liga naroda povjerila upravljački mandat, sve dok se naseljavanje Židova nije pretvorilo u disbalans s kojim se zapadna politika nije znala nositi. Ujedinjeni narodi donijeli su Rezoluciju o podjeli teritorija na dvije države što je dodatak razlogu za obranu jednih od drugih, Palestinaca od Židova i Židova od Palestinaca. Neposluš međunarodne zajednice na odbijanje Palestinaca da se teritorij formalno podijeli pridonijelo je nizu krvavih sukoba. Palestinsko područje od posebnog je razmatranja jer „za jedne, to nikad nije bio zaseban zemljopisni i povijesno-

politički entitet pa se ne može govoriti ni o posebnoj zemlji, Palestini, ni o posebnom narodu, Palestincima, koji je živio u njoj [...] za druge, Palestina je drevna zemlja prepoznatljivih zemljopisnih i povijesnih granica“ (Kasapović, 2016:262). Protokolo stoljeće glavni izvor prepirke je u izvornom pravu na zemlju, gdje Palestinci smatraju kako je njihov teritorij okupiran. Svakim novim prijedlogom rješenja problema izbija novi val sukoba.

2.1. Države u sukobu i pregovorima

Rezolucijom 181. Ujedinjenih naroda iz 1947. godine Palestina je podijeljena na dvije države. „Arapi su odbacili Rezoluciju smatrajući da UN nema ni moralno ni političko pravo dijeliti njihovu zemlju i jedan njezin dio dati bilo kome, pa ni Židovima“ (Kasapović, 2016:270). Formalno i pravno, dvije države ostavljene su izgraditi vlastite političke i monetarne sustave, trgovinske, diplomatske i druge odnose, izgraditi ustanove i druge elemente. Izrael je ubrzo ignorirao dobiveno i, u jeku ratnih sukoba, počeo širiti teritorij. Ujedno „židovska je politika trebala potaknuti Arape da napuste svoje domove. U poticaju su se koristili psihološkim ratom. Poslije, kako se rat nastavljao, izbacili su Arape koji su se držali svojih sela“ (Chapman, 2002:85). Za Palestince je ostajalo sve manje teritorija, istog onog kojeg su stoljećima uživali. Kao reakcija na proživljeno, osnovan je Palestinski oslobodilački pokret 1964. godine sačinjen od gerilskih organizacija i skupina. „Organizirana oružana borba protiv Izraela počela je pod rukovodstvom PLO 1965. godine u obliku gerilskih akcija malih grupa iz Sirije, Gaze i Cisjordanije“ (Babić, 1988:197).

Nerijetko se postavlja pitanje teritorijalnog područja koje je postojala i njegovih ostataka danas. Samo postojanje i zvanje imenom uvjetovano je mirovnim pregovorima iz Osla između Izraela i Palestinskog oslobodilačkog pokreta na čelu s Jaserom Arafatom. Učinjeno je uzajamno priznanje Države Izrael i Palestinskog oslobodilačkog pokreta kao legitimnog predstavnika palestinskog naroda. Cilj Pokreta je zaustaviti raspad Palestine u njenim poznatim granicama te spriječiti daljnju okupaciju. Ujedno, Pokret predstavlja volju naroda kao politički ravnopravan izraelskoj vlasti. „Većina Palestinaca smatra PLO organizacijom koja zastupa njihove interese i simbolizira palestinsku borbu za priznavanjem njihova kolektivnog identiteta“ (Kasapović, 2016:137). Međutim, medijski se prenose samo oni ishodi radnji koji su okarakterizirani nasiljem. Protokom vremena dio stanovništva Palestine počeo je odbijati ovakvo vodstvo. Važno je naglasiti kako „osim Palestinaca koji žive na Zapadnoj obali i u Pojasu Gaze, palestinski narod čine i milijuni ljudi koji desetljećima žive u izbjegličkim logorima u Jordanu, Libanonu, Siriji i drugim zemljama“ (Kasapović, 2016:264), stoga

izraelska i sveukupna zapadna politika su od jednog holokausta kreirali drugi, osuvremenjeni i moderni geto sustav na teret arapskih zemalja.

Palestinska država proglašena je 15. studenog 1988. godine kada je „na sastanku u Alžiru Palestinsko nacionalno vijeće objavilo Deklaraciju o neovisnosti, uspostavljajući time državu Palestinu na okupiranim područjima“ (Chapman, 2002:38). Suvremena Palestina, službenog naziva Država Palestina, je „unitarna republika sastavljena od dva teritorijalno nepovezana dijela: Zapadne obale i Pojasa Gaze“ (Kasapović, 2016:265), dok parlament čini Palestinsko zakonodavno vijeće, a Vladu Vijeće ministara. Ali ta ista Palestina je okupirana od strane Hamasa ili Izraela ili drugih utjecaja i interesa, odsječena od ostatka svijeta, kontrolirana i redovito bombardirana. „Kako stvari stoje, palestinska stvarnost, jučer i zacijelo sutra bit će temeljena na otporu tom novom stranom kolonijalizmu“ (Said, 2015:233).

2.2. Arapsko-izraelski ratovi

Susjedne države stale su uz Palestince i pripremale se za vojnu intervenciju, uz visoke uloge uvjereni u pobjedu. Prvi arapsko-izraelski rat eskalirao je 1948. godine po završetku mandatne uprave Velike Britanije i proglašenja Države Izrael, kada su vojne snage koalicije arapskih država pokrenule ciljane oružane akcije. S jedne strane, uz vojne snage Libanona, Sirije i Egipta stajale su pomoćne snage Jordana, Iraka i Saudijske Arabije, dok s druge strane u samoobrani stajala je novoosnovana izraelska vojska.

Za Državu Izrael koja teži osiguranju teritorija isključivo za Židove, ovaj Rat za neovisnost kako ga nazivaju, predznak je vojne, političke te regionalne i globalne moći. „Nigdje drugdje na svijetu, naime, sukob oko zemlje nije popraćen tolikim religijskim nabojem i popraćen uvjerenjem značajnog dijela aktera da je militarizam i nasilje teološki i legitiman način ostvarenja duhovne misije ovladavanja njome“ (Havel, 2013:29). Izrael je uveo i vojnu obavezu za žene kako bi mogao pribaviti što veće količine naoružanja, te kako bi ostvario svoj teritorijalno-religijski cilj. Osnovane su Izraelske obrambene snage čija glavna sastavnica su paravojne skupine i brigade koje su se tijekom Drugog svjetskog rata borile za Veliku Britaniju, no kako su alije i nadalje se kontinuirano odvijale, izraelska vojska je neprestano rasla u brojevima. S naglaskom na usku povezanost kopnene vojske, zrakoplovstva i mornarice, te strateškim planiranjem Izrael je iz ratnog sukoba izvukao deblji kraj. Izrael je nabavkom zrakoplova stekao zračnu nadmoć te bombardirao Damask, dok na kopnu zaustavio napredovanje arapskih država. Preokret ishoda sukoba u korist Izraela označio je početak neprekidnog niza nasilja. Istovremeno, koalicija arapskih država, prethodno suviše

samouvjerena u vlastitu vojnu moć i sposobnosti, suočena s masovnim gubicima primorana je činiti ustupke Državi Izrael u mirovnim pregovorima. Umjesto osvajanja, teritorij je izgubljen pod izraelskom okupacijom. Više nije riječ o palestinskom pitanju, već širem bliskoistočnom. Ujedinjeni narodi su proglasili primirje koje je stupilo na snagu 28. lipnja, uz embargo na oružje u cilju sprječavanja vojnog jačanja obje strane. Država Izrael koristi situaciju upravo za vlastito naoružanje i širenje regionalnog utjecaja. Po završetku ratnog sukoba Izrael je, uz osvojene dijelove teritorija, raspolagao s 40% više površine nego li su prethodno odredili Ujedinjeni narodi. Ujedno, toliko je u postotku arapska koalicija izgubila. „Izašavši iz rata kao pobjednik Izrael je bio u mladalačkom zanosu samoljublja prožetog militantnim duhom. Vlast su prigrabile snage krajnje desnice, iako je službeno proklamiran višepartijski sistem“ (Babić, 1988:25).

Dok jedni ratni sukob iz 1948. godine nazivaju Rat za neovisnost, a drugi Al-nakba ili katastrofa, ostalo je prebrojiti ljudske žrtve i materijalnu štetu. Procjenjuje se da je oko 700.000 Arapa protjerano uz zabranu povratka, a njihove domove nastanili su Židovi. Nemir je vladao na ulicama, uz incidente popraćene ubojstvima Židova i Palestinaca, sve do rata 1956. godine kada je nasilje eskaliralo.

Ulaskom u savez s Francuskom i Velikom Britanijom, Izrael je postao „oruđe kolonijalizma“ (Kasapović, 2016:125) i 1956. godine izvršio napad na Egipat nakon što je Gamal Abdel Naser, egipatski predsjednik, nacionalizirao Sueski kanal. Nafta je vrijednost koja prezentira utjecaj i moć, a kontrola Sueskog kanala upravo je prezentacija istog, stoga Velika Britanija i Francuska su odlučile pronaći rješenje sueske krize. Inspiriran pobjedom u prvom arapsko-izraelskom ratu te u potrazi za stabilnim saveznicima koje ne može pronaći u vlastitoj regiji, Izrael koalira s europskim zapadom u cilju rušenja egipatske vlasti. Izraelske snage preplavile su Sinajski poluotok, dok postrojbe Velike Britanije i Francuske su sletjele na egipatski teritorij uzduž kanala. Polet i zanos ubrzo su zaustavljeni pritiskom Sjedinjenih Američkih Država i Ujedinjenih naroda, ali i Sovjetskog Saveza. Egipat je poražen, no odlučan u blokadi kanala na posljetku uspijeva – blokiran je promet. Za Izrael je to još jedna vojna vježba, profesionalno iskustvo na terenu koje će ih pripremiti za Šestodnevni rat, ojačati ofenzivno i defenzivno strateško planiranje.

Nakon nekoliko neizvjesnih tjedana za izraelsko političko vodstvo koje je očekivalo potencijalni arapski napad, izraelsko je zrakoplovstvo 5. lipnja 1967. godine izvelo preventivni napad na zračne baze egipatske vojske. Poneseni uspjehom i ostvarenom vojnom prednosti, napadi na Sinaj su nastavljani, a trajali su ukupno šest dana. Iako je rat za Egipat već bio izgubljen zbog nespremnosti na odgovor, ali i zbog brzine odvijanja napada, podršku su pružile

Sirija i Jordan, koalicija iz prvog arapsko-izraelskog rata. Država Izrael okupirala je Zapadnu obalu i Pojas Gaze, ali „najvažniji ratni plijen bio je jeruzalemski Stari grad s Hramskom gorom, Har Habait, najsvetijim židovskim mjestom“ (Kasapović, 2016:126). Po padu Egipta i uspjehu Izraela, međunarodna zajednica se je uključila u rješavanje poslijeratnih problema. Vođena razmišljanjem kako je jednostavnije pospremiti nakon, nego li spriječiti izbijanje sukoba, međunarodna zajednica je započela planiranje budućnosti Bliskog istoka.

Država Izrael je stekla reputaciju okupatora teritorija, a posebice po odbijanju povlačenja i kada je pritisak međunarodne zajednice na najvišoj razini. „Iscrpivši sve diplomatske mogućnosti da prisile Izrael na povlačenje s okupiranih teritorija, Egipat i Sirija odlučili su se na oružanu borbu, odnosno rat“ (Babić, 1988:101). Na blagdan Jom kipura 6. listopada 1973. godine Egipat i Sirija zajedničkim planom neočekivano su napali Izrael. Egipat je stabilno napredovao, kao i Sirija prema Golanskoj visoravni, stoga se predviđao slom Izraela. No ponovno, iskustvo s terena Izrael je pretočio u strateško planiranje te uz vojnu tehnologiju učinio nekoliko koraka naprijed. Shvaćeno je kako „za razliku od klasičnog ratovanja u kojem je podatak o brojnosti, opremljenosti i taktici neprijatelja načelno dovoljan za obranu, za uspješno upravljanje sukobom nužno je poznati njegovu dušu: motive, stavove, uvjerenja i predodžbe; u konkretnom slučaju, njegovu tehnologiju, terminologiju i politička načela“ (Kasapović, 2016:147). Uništen je sirijski protuzračni sustav, dok izraelska vojska napreduje prema Damasku. Na drugoj bojišnici izraelske trupe napreduju prema Kairu, a egipatska logistika je odsječena. Posljedično, brojni su gubici za sve tri strane sukoba, no ponajviše je bilo izraženo nezadovoljstvo opće populacije političkim vodstvom, uz nastale materijalne štete i ljudske žrtve. Izraelom, državom koja svoj opstanak brani od dana osnutka, vladalo je opće nepovjerenje u političare koje su držali odgovornima. Državom Izrael prevladavaju dva oprečna stava: „dok jedini smatraju kako bi se stvaranjem neovisne palestinske države na Zapadnoj obali arapsko-izraelski sukob priveo kraju, drugi smatraju da bi se on, naprotiv, rasplamsao“ (Kasapović, 2016:147).

Ujedinjeni narodi su pozvali Palestinsku oslobodilačku organizaciju za stol u cilju konstruktivnih razgovora, a od Izraela tražeći povlačenje s područja koja kontinuirano svojataju i naseljavaju. Po progonu Palestinaca, njihove domove preuzimaju židovske obitelji. „Na područjima koja preuzima Izrael palestinsko je stanovništvo malobrojno i raštrkano, a brojnost mu se dodatno smanjuje redovitim progonima. Ishod će biti Veliki Izrael sa značajnom židovskom većinom“ (Chomsky, 2016:165). Na ovaj način rješava se pitanje demografskog i religijskog disbalansa. Djeluje kao da su izraelske težnje i poduzeti koraci preuzeti od drugih, povijesno omraženih režima koje karakterizira represija. Stoga „nasilje postaje oblik

komunikacije između starosjedilaca i doseljenika“ (Kalinić, 2014:27) koja pruža isti rezultat u svim sferama javnog i privatnog života regije - nestabilnost.

2.3. Izraelsko-libanonski ratovi i intifade

Izraelski problem nisu predstavljale isključivo aktivnosti Palestinske oslobodilačke organizacije, već samo postojanje Organizacije. Kako se Izrael plasirao, poput proizvoda, na međunarodnu scenu opravdavajući svoje postupke kao borbu za opstanak, sljedeći korak je bilateralno savezništvo s Libanom, državom s većinski kršćanskim stanovništvom u kojoj će Izrael svojom invazijom iskazati podršku samoproglašenoj Slobodnoj Državi Libanon. Napadom Izraela na Libanon 1982. godine je započeo Prvi libanonski rat. Uspostavljena je kršćanska vlast u Libanonu, a na čelnike je kasnije izvršen atentat, no primarni cilj je postignut. Najvažnije za Izrael je uništavanje utočišta Palestinske oslobodilačke organizacije. „Uklonjena je prijetnja PLO-a, ali iste se godine pojavila nova: uz podršku Irana osnovana je šijitska teroristička organizacija Hezbollah – Alahova stranka“ (Kasapović, 2016:136). Sporazum Izraela i Libanona je narušen djelovanjem Hezbollaha, posebice u području čuvanja državne granice.

Uz podršku Sjedinjenih Američkih Država, izraelska politika preuzimanja palestinskih teritorija nije ukazivala na popuštanje, unatoč zahtijevanju Ujedinjenih naroda. Kako je proces okupacije i naseljavanja se kontinuirano provodio, došlo je do otpora Palestinaca. „Iako je vrijeme pojave intifade bilo iznenađenje, sa samim ustankom nije bilo tako, barem kod onih koji su pratili izraelske operacije, uz američku potporu, na tim područjima. Nešto se jednostavno moralo dogoditi. Trpljenje ljudi ima granice“ (Chomsky, 2016:143). Palestinski ustanak protiv Izraela 1987. godine se je odvijao bez sudjelovanja Palestinske oslobodilačke organizacije koja se je po završetku Prvog libanonskog rata smjestila u Tunis, odsječena od palestinskog naroda. Izbile su demonstracije i prosvjedi, nakon što spontano „djeca i mladež izašli su na ulice bacajući kamenje i zapaljive bombe na izraelske vojnike. Upućen je poziv na generalni štrajk“ (Chapman, 2002:652) na koji su se brojni i odazvali, no izraelska vojska nastojala je ugušiti svaki oblik prosvjeda. Ipak neuspješno, prvi puta Izrael nije zaustavio nasilje.

Iste godine, 1987. je „osnovan Hamas kao palestinska podružnica egipatskog Muslimanskog bratstva“ (Kasapović, 2016:141). Organizacija koja ne pristupa pregovorima i ne pristaje na kompromis, kojoj je cilj ubijanje Židova, pronalazi rješenje u džihadu. Konačno, predsjednik Sjedinjenih Američkih Država Ronald Reagan sljedeće godine, 1988. priznaje

Palestinsku oslobodilačku organizaciju kao partnera u pregovorima. Učinjen je korak prema prividnom umanjivanju nastale štete jer je Izrael kontinuirano stvarao neprijatelje sa svojim politikama okupacije, invazije i nepopuštanja. Pitanje je kako se obraniti od novog neprijatelja kojeg je Izrael samostalno potencirao na mržnju prema Židovima. Ujedno, 1988. godine učinjen je korak ka stvaranju države Palestine koju je ubrzo 55 država formalno priznalo.

Tijekom 1990-ih godina odvijala su se tri značajna sastanka predstavnika sukobljenih strana. Mirovni pregovori su održani u Oslu 1993. godine te su rezultirali sklapanjem sporazuma „Oslo I“ između Jasera Arafata kao predstavnika palestinskog naroda i premijera Yitzhaka Rabina kao predstavnika izraelskog. Uzajamno, Arafat je ispred Palestinske oslobodilačke organizacije priznao Državu Izrael, a Rabin ispred Države Izrael je priznao Palestinsku oslobodilačku organizaciju kao legitimnog predstavnika Palestinaca. Dogovoren je početak procesa povlačenja izraelskih snaga s palestinskih područja na kojima će se uspostaviti jedna palestinska vlast. U sporazumu dviju država ostalo je otvoreno pitanje Jeruzalema, svetog mjesta za vjernike triju religija. Istovremeno, s arapske strane se je razvijala strategija slabljenja Države Izrael. Brojne skupine djelovale su u istom cilju, među kojima „sve više mjesta nalazili su radikalni islamistički pokreti, od kojih su mnogi osim uništenja Izraela gajili i ideju panislamizma – ponovne uspostave kalifata i ujedinjavanje muslimanskog svijeta pod zajedničkim političkim i vjerskim vodstvom“ (Havel, 2013:554). Tome je pridonijelo izraelsko savezništvo sa zapadnim svijetom, ponajprije Sjedinjenim Američkim Državama čije administracije su nasljeđivale isto pitanje, ali i isti odgovor: krivnja je Arapa za nestabilnost Bliskog istoka.

Nadalje, 1995. godine sklopljen je sporazum „Oslo II“ kao nastavak prethodnih pregovora u kojima je palestinska vlast proširena na sve gradove osim Hebrona. Dva nepovezana teritorijalna područja, Pojas Gaze i Zapadna obala, nazvani su Palestinskom samoupravom. Bezobzirno na svoj dio dogovora, Država Izrael je već tradicionalno nastavila s projektom naseljavanja Zapadne obale. Projekt je obuhvaćao i privođenje Palestinaca te nasilnim postupanjem iznuđivanje informacija od istih. Izrael je i dalje držao palestinski teritorij okupiranim.

Jaser Arafat i Eduh Barak sastali su se 1999. godine u Camp Davidu. Izraelski premijer Barak je ponudio pristanak na uspostavu države palestinskog naroda i podjelu Jeruzalema, no Arafat je odbio. Godinama je Arafat medijski prozivan zbog odbijanja pregovora i ponude Izraelaca jer zapostavlja interese vlastitog naroda, priklonjen je terorizmu, okarakteriziran je kao oportunist, sebičan, nepromišljen i nesolidaran. Ali važan je i uvid u pozadinu priče od Osla

do Camp Davida. „IMF¹ je objavio kao je tijekom 1996. godine, od početka mirovnih pregovora u Oslu, nezaposlenost na okupiranim područjima gotovo udvostručena, dohodak per capita umanjen za 20%, a investicije prepolovljene“ (Chapman, 2002:525). Izrael je zabranio poljoprivrednu proizvodnju kako bi uklonio konkurenciju izraelskoj poljoprivredi. Posljedično, brojnim Palestincima je uskraćeno pravo rada i proizvodnja od koje su ostvarivali prihode. U novije doba otkriva se kako pregovori iz Camp Davida uistinu nisu bili pregovori, ali ne isključivo zbog Arafata.

Američki predsjednik Bill Clinton i izraelski premijer Barak tvrdili su da je Arafat odbio ponudu koja je uključivala, između ostalog, palestinski suverenitet nad polovicom Starog grada Jeruzalema i Brda hrama, palestinsku prijestolnicu u istočnom dijelu Jeruzalema, povratak izbjeglica i pritom pomoć međunarodne zajednice, dok bi 8% Zapadne obale anektirala Država Izrael². Medijski naslovi slijedili su Clintonove izjave, dok kasnije nije došlo do preokreta te sudionici pregovora iz drugog reda stola su se otvorili javnosti sa svojom stranom priče. Palestinski sudionici i Ujedinjeni narodi tvrde da nikakve ponude nije bilo. Naime, razgovori o podijeli teritorija nisu bili pripremljeni, ali strategija nastupa za medije nakon održanog razgovora je razrađena. Sljedeća verzija pregovora je da Barakova ponuda nije zadovoljila palestinske potrebe, a sastanak je pogreška jer dvije sukobljene strane još nisu riješile niti osnovne probleme. Izrael je planirao zadržati glavne prometnice Zapadne obale, teritorij do 50% Zapadne obale u zamjenu za 1% teritorija Izraela, te bi zadržao kontrolu granica³.

U pozadini razumijevanja odbijanja kompromisa je odgovornost za činjenice koje su pokrenule masovno naseljavanje Židova, čime je posljedično ugrožen opstanak dvaju naroda i stabilnost regije. Palestinci odbijanjem kompromisa zapravo odbijaju prihvatiti nametnut im stav „da su oni moralno obvezni žrtvovati svoju zemlju kao kompenzacija za zločine koje su Europljani počinili nad Židovima“ (Chapman, 2002:105).

2.4. Početak 21. stoljeća

Druga intifada ili Al-Aksa označila je početak novog stoljeća. Počela je 2000. godine napadima bombaša samoubojica iz redova Hamasa i Islamskog džihada na javnim mjestima, u restoranima, autobusima i lokacijama gdje se okuplja veći broj civila. Izrael je odgovorio

¹ International Monetary Fund (Međunarodni monetarni fond)

² Morris, Benny. 2020. *Arafat didn't negotiate - he just kept saying no*. The Guardian. <https://www.theguardian.com/world/2002/may/23/israel3>

³ The Irish Times. 2001. *The blame shifts from Arafat over failure of Camp David summit*. <https://www.irishtimes.com/culture/the-blame-shifts-from-arafat-over-failure-of-camp-david-summit-1.321083>

ponovnom okupacijom palestinskog teritorija te je provodio ciljane atentate. Druga intifada trajala je do 2008. godine te odnijela brojne palestinske žrtve i usporedno manju ljudsku štetu za Izrael. Na poslijetku, u ljeto 2005. godine izraelske snage su se povukle iz Pojasa Gaze, gdje je već sljedeće godine Hamas preuzeo vlast. „Ulazak Hamasa u politički život mnoge je zapadne analitičare potaknuo na predviđanje kako će pokret, osobito nakon izraelskog povlačenja, napustiti radikalizam i terorizam te prihvatiti načela demokracije“ (Kasapović, 2016:142). Naprotiv, ispaljeni su projektili na Izrael, ali napad je ubrzo završio zbog izraelskog sustava protuzračne obrane Željezna kupola.

Istovremeno se je odvijao Izraelsko-libanonski rat 2006. godine u trajanju od 34 dana. Iako su obje strane proglasile pobjedu, nakon raketiranja koje je Izrael neumorno provodio, brojni civili su izgubili dom. Procjenjuje se da je rat izgubio Libanon. Nakon što je međunarodna zajednica prozvala Državu Izrael zbog brojnosti žrtava, Izrael i zapadni saveznici upotrebljavali su diplomatske krugove i propagandu kako bi zaštitili ugled. S druge strane, Hezbollah je osvojio zastupnička mjesta i službeno započeo proces sudjelovanja u donošenju političkih odluka.

Na drugoj fronti, palestinsko-izraelskoj, primirje je samo prividno. Zbog Hamasovog raketiranja, krajem 2008. godine Izrael je pokrenuo vojnu akciju Lijevano olovo, odnosno izvršen je napad na Pojas Gaze. U strahu od medija zbog potencijalnog stvaranja loše reputacije, Izrael koristi medije kao alat za prikazivanje sebe kao žrtve. Po izvršenju vojnog napada na Pojas Gaze, izraelski mediji prikazuju ranjene vojnike kako bi Država zadržala podršku te izazvala suosjećanje opće populacije i međunarodne zajednice. Nakon tri tjedna Izrael je proglasio prekid vatre, a Hamas ga je slijedio nadolazećeg dana.

2.5. Arapsko proljeće

Tijekom 2011. godine u doba Arapskog proljeća brojne države Bliskog istoka su se bavile unutarnjom političkom problematikom. Val prosvjeda taknuo je i Državu Izrael jer „mladi su tako odlučili prosvjedovati protiv visokih cijena stanovanja, no uskoro se njihov bunt počeo širiti svim slojevima izraelskog društva, izmučenog i frustriranog od forsiranja terorizma i obrane kao jedinih relevantnih političkih tema“⁴. Učestalijim protokom informacija i uporabom društvenih mreža, Izrael je više morao raditi na vlastitom imidžu, a po prvi puta je na vidjelo izlazilo nezadovoljstvo Izraelaca. Ali to nije utjecalo na politički vrh kao u drugim

⁴ Duhaček, Gordan. 2011. *Arapsko proljeće je stiglo i u Izrael*. Tportal. <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/arapsko-proljece-je-stiglo-i-u-izrael-20110910>

državama, već je premijer Netanyahu zadržao položaj, a fokus je usmjeren na novu vojnu akciju Stup od oblaka. Nakon obostranog prekida vatre, Hamas je ponovno započeo ispaljivanje raketa na izraelski teritorij uoči predizbornog razdoblja u studenom 2012. godine. Nakon tjedan dana sukob je prekinut uz intervenciju Sjedinjenih Američkih Država, stoga nije bilo prilike za veći broj ljudskih žrtava.

Sljedeći napad Države Izrael na Hamas, odnosno Pojas Gaze započeo je 7. srpnja 2014. godine pokretanjem vojne operacije Zaštitni rub koja se sastojala od zračnih i topničkih udara. Pripadnici skupine Hamas 2014. godine su oteli, potom ubili tri izraelska maloljetnika, na što je izraelska vojska odgovorila uhićenjima članova Hamasa na području Zapadne obale. To je bio okidač pedesetodnevnog ratnog sukoba. Hamas je povratno odgovorio ispaljivanjem raketa na područje Države Izrael, koja je aktivirala sva raspoloživa sredstva, od kopnene invazije do zračnih napada. Cilj izraelske vojske je uništenje podzemnih tunela koje članovi Hamasa koriste za nesmetano kretanje osoba i naoružanja. Tijekom srpnja i kolovoza 2014. godine „izraelski zračni napadi i upadanje u Gazu ostavili su velike dijelove razorene, s cijelim naseljima pretvorenima u ruševine, a tisuće su prisiljeni skloniti se u UN-ove škole i druge objekte. Izrael tvrdi da ulaže napore da izbjegne civilne žrtve i optužuje Hamas za korištenje Gazana kao živog štita.“⁵ Ujedinjeni narodi su osnovali Neovisnu istražnu komisiju koja je po razmatranju ratnog sukoba zaključila „da su moguće ratne zločine počinile i palestinske i izraelske oružane skupine tijekom 51-dnevnog sukoba, što je rezultiralo s više od tisuću smrtnih slučajeva i velikim razaranjima Pojasa Gaze.“⁶ Po postizanju primirja nakon što je „na palestinskoj strani ubijena 2.251 osoba, od čega 1.462 civila [...] na izraelskoj strani ubijeno je 67 vojnika zajedno sa šest civila“⁷, obje strane ratnog sukoba su proglasile pobjedu.

2.6. Svibanjski sukob 2021. godine

Jedan od uzročnika izraelsko-palestinskog sukoba je rušenje postojećih smještajnih kapaciteta Palestinaca u svrhu izgradnje novih, namijenjenih Izraelcima na području Zapadne

⁵ Staff and AP. 2021. *History of the Israel-Palestinian Conflict and What's Behind the Latest Clashes*. NBC Boston.

<https://www.nbcboston.com/news/national-international/history-of-the-israel-palestinian-conflict-and-whats-behind-the-latest-clashes/2380768/>

⁶ UN Independent Commission of Inquiry. 2015. *UN report cites possible war crimes by both Israel and Palestinian groups in 2014 Gaza conflict*. United Nations.

<https://news.un.org/en/story/2015/06/502282-un-report-cites-possible-war-crimes-both-israel-and-palestinian-groups-2014>

⁷ BBC. 2015. *Gaza conflict 2014: 'War crimes by both sides' – UN*.
<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-33223365>

obale i istočnog Jeruzalema. Takav svojevrсни progon Palestinaca podupiru izraelsko zakonodavstvo, sudstvo i politički lideri. „Tijekom prvih osam mjeseci 2021. godine izraelske vlasti srušile su 666 palestinskih domova i drugih objekata na Zapadnoj obali, uključujući istočni Jeruzalem, raselivši 958 ljudi.“⁸ Borba za pravo vlasništva kontinuirano predstavlja izvor tenzija. U iščekivanju sudske odluke o iseljenju šest palestinskih obitelji iz njihovih domova u naselju Sheikh Jarrah, tek nekoliko kilometara od Jeruzalema, posljednjeg dana mjeseca Ramazana 2021. godine izbili su nasilni sukobi palestinskih vjernika i izraelskih policijskih službenika. „U Gazi i Jeruzalemu je izbio nasilje zbog izraelskih doseljenika koji nastoje prisilno raseliti Palestince koji žive u četvrti Sheikh Jarrah. Izraelska policija upala je u džamiju Al-Aksa – treće najsvetije mjesto u islamu – tijekom posljednjih noći Ramazana.“⁹ Nasilje je nastavljeno na ulicama, a po ispaljivanju raketa na Izrael iz Pojasa Gaze, odnosno po uključivanju Hamasa, aktivirane su izraelske oružane snage. Tijekom jedanaestodnevnog sukoba koji je odnio i civilne žrtve, uništena je infrastruktura u Pojasu Gaze, brojni su skloništa potražili u školama Ujedinjenih naroda, a kako su brojni domovi potpuno uništeni, škole su postale jedino raspoloživo stambeno rješenje. Medijima je odjeknula informacija da su izraelske oružane snage bombardirale zgradu u kojoj su smješteni uredi međunarodnih medijskih kuća i stanovi nekoliko obitelji. „Toranj je bio dom ureda Associated Pressa, Američke novinske agencije, medijske mreže Qatar-funded Al-Jazeera i lokalnih novinskih kuća.“¹⁰ Izraelske vlasti izvijestile su javnost kako je cilj uništenje Hamasovih tunela te da je u zgradi bilo smješteno naoružanje. Reakcija međunarodne zajednice svedena je na blago diplomatsko traženje polaganja oružja i postizanja primirja. Snažnija reakcija dolazila je iz država Bliskog istoka, a posebice Arapska liga je naglasila traženje poštivanja svetih mjesta od strane Države Izrael. Medijska osuda ugrožavanja sigurnosti novinara i sprječavanje slobode govora, uništavanjem potrebne opreme za adekvatan rad, bila je snažnija. Društvene mreže preplavio je sadržaj što je medijskim kućama služilo kao jedan od izvora informacija. Diljem europskih gradova i u pokojem američkom, prosvjedi u znak podrške Palestincima su uzrujali lokalne židovske zajednice. Europski lideri su naglašavali potrebu Države Izrael da se brani. Postizanjem primirja, uz posredovanje Egipta i američkog utjecaja, medijski interes je pao vezano za tematiku izraelsko-palestinskog sukoba.

⁸ Roth, Kenneth. 2022. *Israel and Palestine: Events of 2021*. Human Rights Watch.

<https://www.hrw.org/world-report/2022/country-chapters/israel/palestine>

⁹ Salam, Erum. 2021. *Sad and so unfair: Palestinian Americans celebrate a painful Eid*. The Guardian.

<https://www.theguardian.com/world/2021/may/14/palestinian-americans-eid-israel-violence>

¹⁰ Proctor, R. A. 2021. *Will truth become a casualty of the Israel Gaza war?* Arab News.

<https://www.arabnews.com/node/1860176/media>

3. Analiza sadržaja internetskih portala

Ideja istraživanja medijskog prikaza izraelsko-palestinskog sukoba kreće od odabira samih medija, odnosno internetskih portala čiji je sadržaj dostupan zainteresiranoj javnosti u svakom trenutku. Internetski portali, osim što omogućuju jednostavan pristup informacijama, ujedno raspoložuju brzinom dijeljenja informacija. Objave na internetskim portalima prije svega su vizualne. Sastoje se od riječi koje stvaraju prvi dojam i kreiraju mišljenje čitatelja, stoga uz naslov, uvodna rečenica je ključna. Dijeljenje fotografija uz tekst je popratni sadržaj koji služi kao potvrda tekstualnog, što je važno kada je riječ o fizičkom sukobu pojedinaca ili skupina. Manipulacija fotografijom je učestala. Primjerice, Pakistan je diplomatskim putem izrazio potporu Palestinskoj samoupravi u sukobu protiv Države Izrael. Izraelski bivši ministar, te sadašnji premijer Naftali Bennett, na društvenim mrežama je objavio video u kojem je vidljiva fotografija pakistanske bolnice Shifa u Islamabadu, te je istu prezentirao kao „najveći medicinski kompleks u Gazi i sjedište Hamasa odakle je grupa vodila terorističke akcije protiv Izraela”¹¹.

Uvjerljiviji sadržaj od fotografije je video s lica mjesta. Čitatelj, odnosno gledatelj donosi samostalnu procjenu sadržaja ako na isti nije utjecano od strane interesnih skupina. Istraženi portali služe se ponajviše tekstom, uz minimalnu upotrebu fotografije i tek poneki video sadržaj.

Predmet istraživanja medijskog prikaza izraelsko-palestinskog sukoba su elektronički mediji, odnosno internetski portali čija sjedišta se nalaze u državama globalnog političkog i ekonomskog utjecaja. Pri odabiru portala korištena je digitalna platforma Similarweb¹² čija je primarna djelatnost statistički prikaz broja posjećenosti pojedinoj internetskoj stranici te prosječno trajanje posjete korisnika. Similarweb analizira internetske stranice mjerenjem podataka o prometu, potom se procjenjuje njihova popularnost kod korisnika. Naime, mjesečnim rangiranjem vidljiv je rast ili pad konzumacije medija od strane korisnika, s čime se povezuje i utjecaj medija. Kako internetski portali kreiraju sadržaj namijenjen široj publici, zabilježeni rast ili pad konzumacije sadržaja pruža uvid u utjecaj koji medij ima na javno mnijenje te na kreiranje mišljenje korisnika.

The New York Times je internetski portal sa sjedištem u New Yorku u Sjedinjenim Američkim Državama koje teritorijalno pripadaju Sjevernoj Americi. Arab News je internetski

¹¹ Shabbir, Saima. 2021. *Pakistan decries use of hospital image for ' Hamas HQ' post*. Arab News.

<https://www.arabnews.com/node/1868876/world>

¹² Similarweb. <https://www.similarweb.com/>

portal koji ima urede u Japanu, Francuskoj i Pakistanu, no internacionalno izdanje na engleskom jeziku ima glavni ured i sjedište u Riadu u Kraljevini Saudijskoj Arabiji koja pripada azijskom kontinentu. The Guardian je internetski portal u četiri izdanja, i to britansko, američko, australijsko i internacionalno, no glavno sjedište je u Londonu u Velikoj Britaniji koja je sastavnica Europe. Svi prethodni portali proizvode sadržaj na engleskom jeziku kada je riječ o internacionalnim izdanjima namijenjenima globalno zainteresiranoj publici, dok Lenta je internetski portal na ruskom jeziku i ćirilichnom pismu sa sjedištem u Moskvi u Rusiji, a čiji je digitalni sadržaj namijenjen čitateljima ruskog govornog područja. Istraživanjem su obuhvaćena tri kontinenta i četiri internetska portala. Važnost raznolikosti predmeta istraživanja je otkrivanje mogućnosti usporedbe količine proizvedenog sadržaja, korištenih izvora ili autorstva, uočavanje korištenja određenih izraza te zainteresiranost medija za tematiku izraelsko-palestinskog sukoba.

Istraživanje internetskih portala je provođeno tijekom siječnja, veljače i ožujka, a obuhvaća pregled vijesti pojedinog portala za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2021. godine. Ukupno je pretraženo 1.215 digitalnih vijesti koje su kreirane od strane navedena četiri internetska portala. Digitalni sadržaj internetskih portala je pretraživan pomoću ključnih riječi. Svaki portal se razlikuje po svojoj tražilici i opcijama koje ona nudi, kao što je primjerice mogućnost fiksiranja razdoblja u kojem je sadržaj o pojedinoj ključnoj riječi nastao. Korištene ključne riječi uključuju engleske riječi s obzirom na to da su predmetni internetski portali pisani na engleskom jeziku. Engleska riječ „Israel“, u prijevodu Izrael, obuhvaća značenje države Izrael, ali filter pretraživanja prikazuje i one vijesti koje sadrže riječ „Israeli“, što u hrvatskom jeziku znači Izraelac, Izraelci ili izraelsko, odnosno obuhvaća padežne promijene i deklinaciju riječi u hrvatskom jeziku koju engleski jezik ne poznaje. Također englesku riječ „Palestine“, u prijevodu Palestina, engleski jezik tumači i kao riječ palestinsko, a filter pretraživača internetskog portala pokazuje rezultate koji uključuju riječi poput „Palestinian“, što u prijevodu znači Palestinac, Palestinci ili palestinsko. Nadalje, istraživanje uključuje kombinaciju ključnih riječi „Israel Palestine“ zajedno, te riječi „West Bank“ i „Gaza strip“, u hrvatskom jeziku područja poznata kao Zapadna obala i Pojas Gaze. Uočeno je kako ključne riječi „Palestinska samouprava“ ne donose rezultat, odnosno sve digitalne vijesti koje govore o Palestinskoj samouprave jednostavno su pretražive putem ključne riječi „Palestina“. Također, prilikom pretraživanja ključne riječi „ Hamas“ uočeno je da sve digitalne vijesti sadrže i ključnu riječ Izrael, Palestina, Pojas Gaze ili u manjoj količini Zapadna obala, stoga nije bilo potrebe za posebnim pretraživanjem. Ruski internetski portal Lenta pretraživan je unosom riječi „Izrael“ i „Palestin“ zajedno (ruski: Израиль, Палестин). Kod riječi Palestina nije korišteno slovo –a,

već je upisana u tražilicu riječ „Palestin“, tako da sve objave koje sadrže riječi poput palestinsko, palestinski i slično, prikazane su prilikom pretraživanja. U daljnjem tekstu prezentirat će se rezultati izvedeni iz istraživanja o pojedinom portalu, a potom prikazati usporedni zaključci.

3.1. Internetski portal Arab News

Dnevne novine Arab News osnovane su 1975. godine, a kroz 47 godina postojanja formirale su se u digitalno izdanje. Internetski portal je svoju francusku, pakistansku i japansku digitalnu verziju oformio u razdoblju od 2018. do 2020. godine, no predmet istraživanja je internacionalni internetski portal Arab News pisan na engleskom jeziku koji se prezentira pod sloganom “Glas regije koja se mijenja.”¹³ Upravo 2018. godine krenula je modifikacija dnevnih novina te preobrazba u digitalno izdanje kao primarno. Istovremeno, u novijoj povijesti rada se suočava s kritikom javnosti zbog povezanosti vlasničke strukture s članovima Vlade Saudijske Arabije. Naime, Arab News je u vlasništvu Saudi Research & Publishing Company za čijeg je direktora 2015. godine imenovan princ Badr bin Abdullah Al Saud, što sadržaj internetskog portala čini nepovjerljivim i pristranim u izvještavanju. Jasna je sklonost vlasničke strukture da pogoduje vladajućoj političkoj strukturi u kreiranju medijskog sadržaja namijenjenog široj javnosti, uzevši u obzir da politička struktura utječe na izbor glavnog urednika.

Kraljevina Saudijska Arabija je vodeći regionalni koordinator, politički i ekonomski utjecajna država, članica Arapske lige i potpisnica Abrahamovog sporazuma, sudionik bliskoistočnih geopolitičkih kretanja te je jasnog stava o pitanju izraelsko-palestinskog sukoba. Također, zbog geografske blizine sukobu, važno je istražiti internetski portal koji utječe na javno mnijenje. Digitalni sadržaj Arab News portala o pitanjima Izraela i Palestinske samouprave dijelom je kreator razvoja mišljenja opće javnosti, ali i u diplomatskim krugovima s obzirom na korištenje engleskog jezika, koji je često upotrebljavan u poslovnom svijetu.

Prema analizi digitalne platforme Similarweb za travanj, internetski portal Arab News¹⁴ nalazi se na 14.951 mjestu globalne ljestvice. Riječ je o ljestvici koja uključuje internetske portale iz svih područja, od tehnologije, sporta, zdravlja do svakodnevnih novosti. Na nacionalnoj ljestvici u Saudijskoj Arabiji, internetski portal se nalazi na 280. mjestu, i to među svim kategorijama, kao i na globalnoj razini. U kategoriji News and Media, internetski portal Arab News se nalazi na 35. mjestu u Saudijskoj Arabiji. Oscilacije u posjećenosti internetskog

¹³ Izvorno: The Voice of a Changing Region

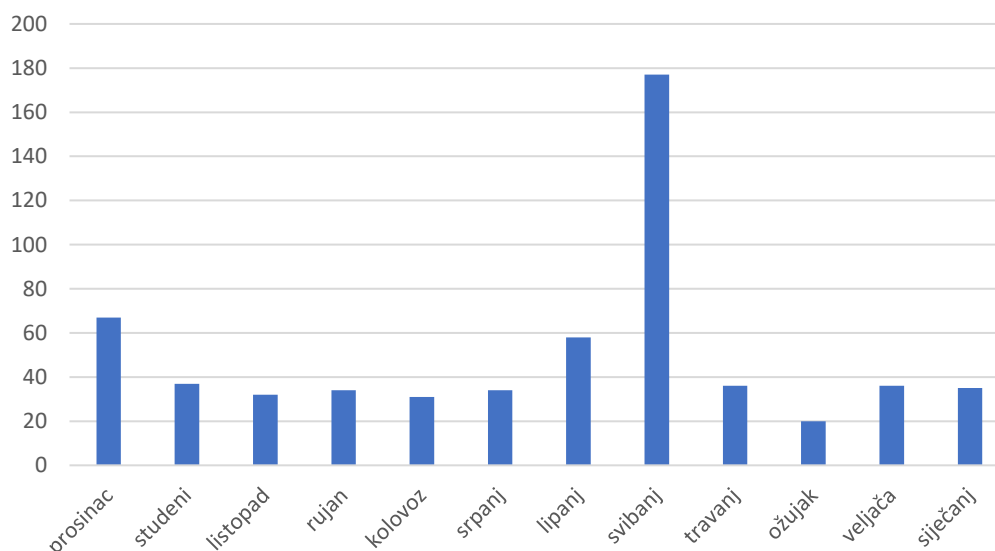
¹⁴ Similarweb. Arab News. <https://www.similarweb.com/website/arabnews.com/#overview>

portala vidljive su u prvom kvartalu 2022. godine kada je od 5 milijuna u siječnju, posjećenost pala na 4,7 milijuna, no potom u ožujku porasla na 5,3 milijuna, vrativši čitanost i utjecajnost, ali u travnju je zabilježen ponovni pad na 5.1 milijuna. Prosječno trajanje posjeta web stranici je 00:01:11 po pregledu. Publika koja putem računala pretražuje predmetni internetski portal starosne je dobi kategorije od 25 do 34 godine, a riječ je o 64,05% publike muškog spola, dok 35,95% publike je ženskog spola.

Sljedeći razlog odabira Arab News internetskog portala za istraživanje je njegova čitanost koja nije ograničena samo na područje Saudijske Arabije. Prema podacima Similarweba, internetski portal je u čitanosti zastupljen u Saudijskog Arabiji 21,74%, u Sjedinjenim Američkim Državama 17,45%, u Ujedinjenim Arapskim Emiratima 6,06%, Velikoj Britaniji 5,08%, u Indiji 6,39%, a u ostalim državama sveukupno 43,28%. Prema navedenim podacima, vidljivo je da Arab News internetski portal je čitan i u državama Zapada, utječući svojim digitalnim sadržajem na različite društvene zajednice drugih kontinenata.

U razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2021. godine, internetski portal Arab News u svom internacionalnom izdanju na engleskom jeziku je objavio ukupno 597 članaka vezanih uz izraelsko-palestinski sukob. Najveći broj objava je u svibnju, ukupno 177, kada je internetski portal aktivno pratio razvoj sukoba u Zapadnoj obali i Pojasu Gaze. Na dan 24. svibnja 2021. godine objavljeno je 15 vijesti, najviše u jednom danu.

Grafikon 3.1.1. Arab News: broj objava po mjesecima u 2021. godini

Izvor: Istraživanje autorice

Općenito tijekom godine, digitalni sadržaj je obuhvaćao tematiku političkog i vojnog stanja u Državi Izrael i Palestinskoj samoupravi, posebice tijekom svibanjskih sukoba, stav

Europske unije o izraelsko-palestinskom sukobu, a ponajviše stav Sjedinjenih Američkih Država i predsjednika Joe Bidena te analizirajući obećanja i njihovu realizaciju prema državama Bliskog istoka, potom aktivnosti Ujedinjenih naroda tijekom sukoba u Zapadnoj obali i Pojasu Gaze. Također, brojne objave vezane su uz hitne sastanke Vijeća Arapske lige, čiji je član i Saudijska Arabija, posebice u području osude širenja izraelskih naselja i potrebe zaštite džamije Al-Aksa gdje je svibanjski sukob započeo. Manji broj objava je vezan uz tematiku cenzure društvenih mreža koje daju prioritet dijeljenju sadržaja proizašlog iz Države Izrael, dok se redovito uklanja sadržaj korisnika iz Zapadne obale i Pojasa Gaze.

Arab News internetski portal fokusira se na tekstualni sadržaj te u malom broju prilaže video dokaze ili fotogalerije. Nekoliko je objava kroz 12 mjeseci bilo usmjereno na socijalne priče iz ratom uništenih područja koje za cilj imaju izazvati emocije u čitatelja ili gledatelja sadržaja. Najviše objava je pisano o aktualnom stanju tijekom svibanjskog sukoba te o državama snažnog političkog i ekonomskog utjecaja i njihovoj ulozi u sukobu. Tek u nekoliko objava, kao sporedna stavka, spominje se rješenje sukoba kreiranjem dvije države, izraelske i palestinske.

Tijekom istraživanja otkriveno je 597 članaka u 2021. godini koji su objavljeni na internetskom portalu Arab News, a koji su vezani uz tematiku izraelsko-palestinskog sukoba. Od 597 članaka, njih 45 je pisao pojedinačni autor, odnosno autor je napisao samo jedan članak na temu izraelsko-palestinskog sukoba u cijeloj 2021. godini. Ukupno 9 autora je napisalo po 2 članka tijekom godine, 5 autora je napisalo po 3 članaka, dva autora su napisala po 4, 5 i 6 članaka, jedan autor je napisao 7, a drugi 9 članaka.

Najveći broj objava deklariran je izvorom "Arab News", odnosno redakcijom. Riječ je o člancima naslova poput „Saudijska Arabija osuđuje posjet izraelskog predsjednika svetom mjestu Zapadne obale“¹⁵ i „Komisija za ljudska prava poziva na prekid izraelske okupacije Palestine“¹⁶. Dakle, riječ je o člancima koji se bave pitanjem svetih muslimanskih mjesta ili pak izraelske okupacije, te nerijetko naslov uključuje državu ili skupinu država koje su svojim potezom iskazale potporu Državi Izrael ili osudile njeno ratno ophođenje.

Nerijetko se kao izvor koriste novinske agencije poput Associated Press (oznaka izvora AP) u ukupno 64 objave tijekom 2021. godine, Angence France-Presse (oznaka izvora AFP) u

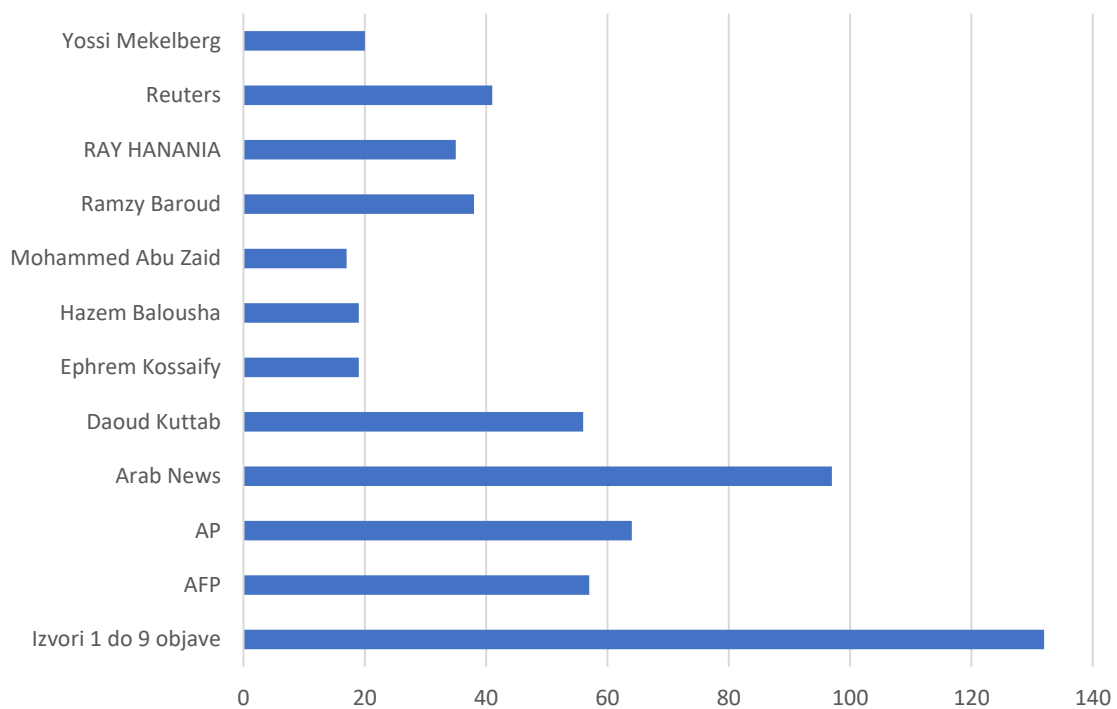
¹⁵ Arab news. 2021. *Saudi Arabia denounces Israeli president's visit to West Bank holy site.*
<https://www.arabnews.com/node/1977906/saudi-arabia>

¹⁶ Arab news. 2021. *Human rights commission calls for end to Israeli occupation of Palestine.*
<https://www.arabnews.com/node/1977431/middle-east>

57 objava tijekom godine, Reuters u 41 objavi ili kombinacija navedenih agencija se koristi kao izvor u jednoj digitalnoj objavi.

Arab News ima mrežu novinara koji učestalo izvještavaju o temi za koju su specijalizirani, kao što je Daoud Kuttab, palestinski novinar koji je napisao 56 objavljenih članaka vezanih za tematiku izraelsko-palestinskog sukoba tijekom 2021. godine, najviše kao pojedinačni izvor s imenom i prezimenom.

Grafikon 3.1.2. Arab News: broj objava prema izvoru u 2021. godini

Izvor: Istraživanje autorice

Od 597 objava, u ukupno 59 na kraju teksta stoji rečenica “ Odricanje od odgovornosti: Stavovi koje su autori izrazili u ovom odjeljku su njihovi vlastiti i nužno ne odražavaju stajalište Arab Newsa¹⁷ u slučaju da se tekst pogrešno ili doslovno shvati i time uvrijedi ili na drugi način naštetiti stranama koje su predmet teksta. Posebice se to odnosi na objave koje sadrže oštriju terminologiju ili se tumače kao pristrane, prozivajući jednu stranu sukoba te zagovarajući drugu. U suvremenom novinarstvu se nerijetko puko iznošenje činjenica proziva pristranim tekstom, no temeljem tona i jezika teksta na kraju kojeg Arab News odbacuje odgovornost za sadržaj, ukupno 48 objava je neutralno, odnosno iznosi povijesne ili suvremene

¹⁷Disclaimer: Views expressed by writers in this section are their own and do not necessarily reflect Arab News' point-of-view.

činjenice vezane uz izraelsko-palestinski sukob, te kao takve bi se mogle označiti kao propalestinske. Kako je stav Sjedinjenih Američkih Država u pogledu izraelsko-palestinskog sukoba pomno praćen, 4 objave su proameričke, dok su 3 objave proizraelske. Također je u 4 objave uočena uporaba izraza „Jewish state“, odnosno Židovska država, čime se sugerira da Država Izrael ne prihvaća pripadnike drugih religija kao ravnopravne građane.

Bez obzira je li riječ o objavi koja je usmjerena na stav drugih država prema sukobu ili na aktualnosti iz izraelsko-palestinskog sukoba, nerijetko se ponavlja isti tekst u nekoliko verzija. Primjerice, “Izrael je zauzeo Zapadnu obalu u bliskoistočnom ratu 1967. godine. Oko 600.000 židovskih doseljenika živi u više od 130 naselja raštrkanih po okupiranom teritoriju, koji je dom za više od 2,5 milijuna Palestinaca. Palestinci žele da to bude glavni dio njihove buduće države. Izrael gleda na Zapadnu obalu kao na biblijsko i povijesno srce židovskog naroda.”¹⁸. Navedeni tekst je sastavnica brojnih digitalnih objava, čime se čitatelja podsjeća na uzrok sukoba i njegovu glavnu problematiku, a ujedno se utječe na mišljenje publike, posebice iz država Bliskog istoka.

3.2. Internetski portal The New York Times

The New York Times su dnevne novine osnovane 1851. godine sa sjedištem u New Yorku u Sjedinjenim Američkim Državama. U vlasništvu je istoimene kompanije koja izdaje još nekoliko listova i internetskih portala, no najpoznatiji je The New York Times čiji su novinari tijekom godina rada prikupili 101 Pulitzerovu nagradu. Slogan “Sve što je prikladno za tiskanje”¹⁹ koji je postao glavna fraza među novinarima, u suvremenom digitalnom izdanju nije istaknut kao misao vodilja. The New York Times je iz tiskanih novina tranzitirao u digitalno izdanje koje ponekad izbacuje važan, ponekad senzacionalan i nerijetko irelevantan naslov. Sukladno podacima Similarweba, popularnost The New York Times²⁰ internetskog portala je u padu u 2022. godini.

Predmet istraživanja medijske aktualnosti izraelsko-palestinskog sukoba je u internacionalnom izdanju internetskog portala The New York Times pisano engleskim jezikom, uz koje postoje američko i kanadsko izdanje pisano engleskim jezikom, te španjolsko i kinesko izdanje s pripadajućim jezikom i pismom. Internacionalno izdanje moguće je pregledavati uz

¹⁸ AP. 2021. *Israel: Palestinian shot, killed in alleged stabbing attempt*. Arab news. <https://www.arabnews.com/node/1996011/middle-east>

¹⁹ Izvorno: All the News That's Fit to Print

²⁰ Similarweb. *New York Times*. <https://www.similarweb.com/website/newyorktimes.com/#overview>

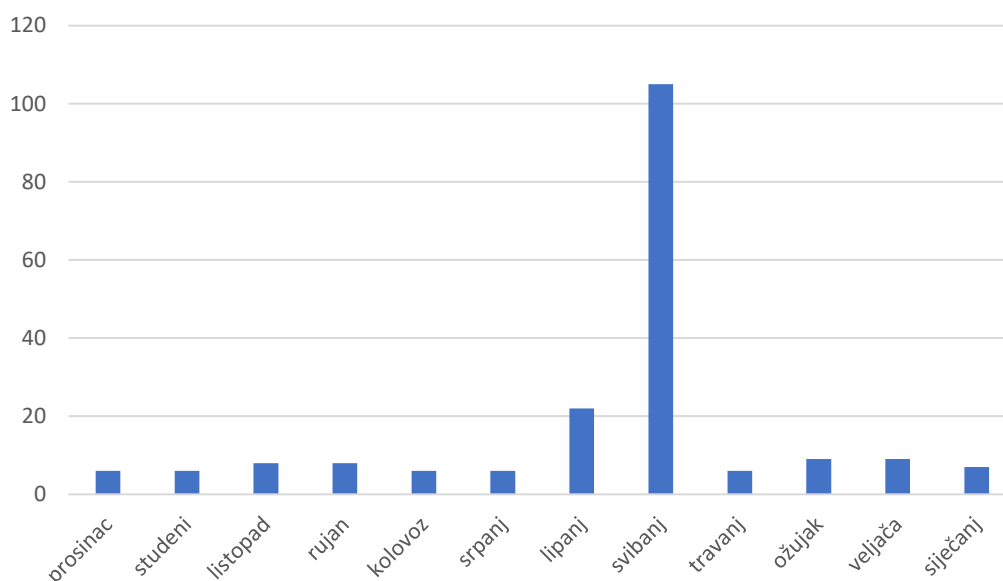
registraciju i izvršenu uplatu uz opcionalno obnavljanje tjednog, mjesečnog i godišnjeg članstva. Razlog izbora The New York Times internetskog portala je njegovo sjedište u saveznoj državi New York, važnom financijskom i industrijskom središtu u kojem su centrirani relevantni lobiji. Također, Sjedinjene Američke Države predvodnica su zapadnog bloka, članica Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda, kreator politika koje utječu na globalna kretanja, superiornog vojnog i gospodarskog položaja, međunarodni zastupnik Države Izrael.

Sukladno podacima analize digitalne platforme Similarweb za travanj, internetski portal The New York Times nalazi se na 222.351 mjestu globalne ljestvice, dok na nacionalnoj ljestvici u Sjedinjenim Američkim Državama se nalazi na 47.798 mjestu. U kategoriji News and Media, internetski portal The New York Times se nalazi na 2.802 mjestu u Sjedinjenim Američkim Državama. U prva četiri mjeseca 2022. godine popularnost internetskog postala The New York Times je u padu. U siječnju je zabilježeno 490.400 pregleda, u veljači dolazi do pada na 386.400 pregleda, dok u ožujku čitanost ponovno raste na 402.100 pregleda s ponovnim padom na 290.100 pregleda. Prosječno trajanje posjeta internetskom portalu je tek 00:00:13 po pregledu. Dobna skupina koja pretražuje sadržaj predmetnog internetskog portala starosne je dobi kategorije od 25 do 34 godine, a riječ je o podjednako zastupljenosti publike, odnosno 48,65% čitatelja je muškog spola i 51,35% je ženskog spola.

Internetski portal The New York Times najviše okuplja publiku iz Sjedinjenih Američkih Država u ukupnom iznosu od 79,27%, dok korisnici iz Kanade se služe medijskim sadržajem internetskog portala 3,10%. Nadalje, 1,78% korisnika internetskog portala je iz Izraela, potom 1,58% korisnika je iz Velike Britanije, a 1,10% iz Filipina. Korisnici iz drugih država čine 13,16% publike internetskog portala The New York Times. Zaključno, riječ je o digitalnoj platformi čiji korisnici u većini proizlaze iz matične države u kojoj je tvrtka osnovana i u kojoj proizvodi vijesti.

U razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2021. godine internetski portal The New York Times u svom internacionalnom izdanju je objavio ukupno 198 članaka vezanih uz izraelsko-palestinski sukob. Najveći broj objava je u svibnju, ukupno 105, kada je izbio jedanaestodnevni sukob u Zapadnoj obali i Pojasu Gaze. Na dan 12. svibnja 2021. godine objavljeno je 12 vijesti, najviše u jednom danu.

Grafikon 3.2.1. The New York Times: broj objava po mjesecima u 2021. godini

Izvor: Istraživanje autorice

Ispod medijskih objava na internetskom portalu The New York Times stoji “Times se zalaže za objavljivanje raznih pisama uredniku”²¹ kako bi pozvali čitatelje da podijele vlastite stavove koji moraju biti utemeljeni. Poneka pisma su i objavljena, uz napomenu kako autor pisma je čitatelj. Primjerice digitalna objava „Agonija Izraela i Palestinaca“ sastoji se od nekoliko kratkih pisama čitatelja u kojima izražavaju svoje stavove o izraelsko-palestinskom sukobu, a jedno od pisama govori kako „u svakom sukobu postoje nepravde s obje strane“²². Rečenica odražava i stavove pisama, dok jedni su propalestinski, drugi pak proizraelski. Riječ je o objavama koje su vođene subjektivnim stavovima, iako pronalaze podlogu u povijesti i suvremenim činjenicama, ali riječ je o vlastitoj interpretaciji tih podataka.

Od ukupno 198 medijskih objava iz 2021. godine koje su povezane s tematikom izraelsko-palestinskog sukoba, 10 je propalestinski oblikovano. Prikazivanjem jedne strane priče u sukobu, optužuje se druga sukobljena strana za prošla zbivanja i aktualne probleme. Ukupno 4 medijske objave ocijenjene su neutralnima s obzirom na to da prikazuju aktualna zbivanja temeljena na stvarnim događajima koji odražavaju obje sukobljene strane. Ukupno dvije medijske objave predlažu rješenje sukoba, međutim, ako medijska objava se sastoji od izjave političke ličnosti, ona se citira bez daljnje analize.

²¹ Izvorno: The Times is committed to publishing a diversity of letters to the editor

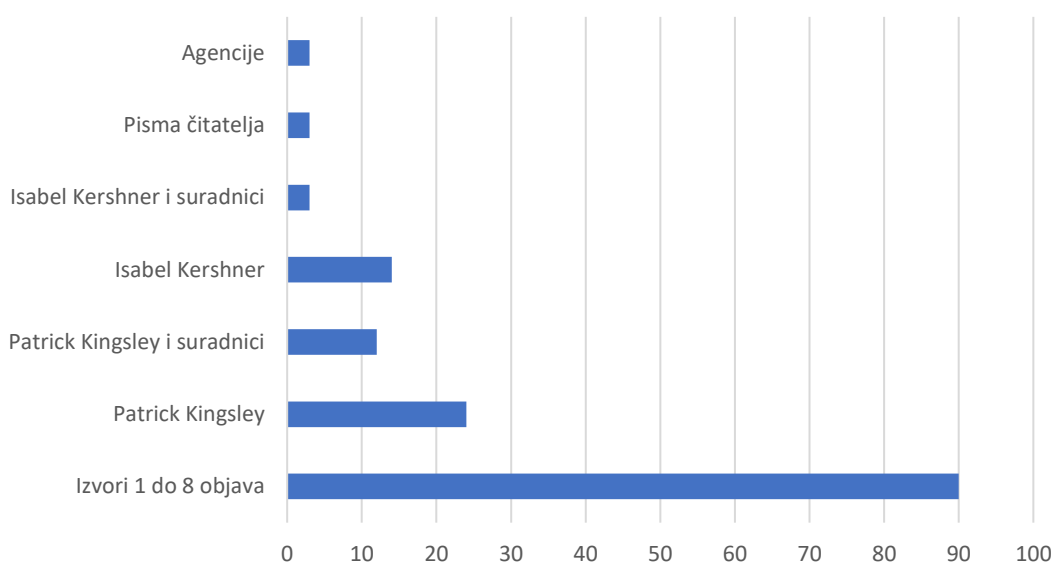
²² Letters. 2021. *The Agony of Israel and the Palestinians*. New York Times.

<https://www.nytimes.com/2021/05/24/opinion/letters/israel-palestinians.html?searchResultPosition=30>

Tijekom 2021. godine digitalni sadržaj koji je usmjeren na tematiku izraelsko-palestinskog sukoba uključuje objave o najavama Međunarodnog kaznenog suda spram Države Izrael i Hamasa, američkoj vanjskoj politici u području izraelsko-palestinskog sukoba i njegova rješavanja, potrebi dostave cjepiva protiv koronavirusa palestinskim područjima, a za koje Izrael snosi odgovornost kao okupator, te o zbivanjima svibanjskog sukoba koji je trajao jedanaest dana. Objave se sastoje od tekstualnog dijela uz popratnu fotografiju. Video isječci sastavnica su nekoliko medijskih objava, češće nego li fotogalerije.

Od 198 istraženih medijskih objava iz 2021. godine, ukupno 90 izvora, odnosno autor samostalno ili skupina autora, napisalo je po jednu objavu. Patrick Kingsley, britanski novinar i dopisnik internetskog portala The New York Times, samostalno je napisao 24 medijske objave, a 12 u suradnji, što je najviše objava po izvoru. Slijedi Isabel Kershner koja izvještavanjem iz Jeruzalema je kreirala 12 medijskih objava samostalno i 3 u suradnji. Agencije kao izvor korištene su u 3 medijske objave, gotovo neprimjetno.

Grafikon 3.2.2. The New York Times: broj objava prema izvoru u 2021. godini

Izvor: Istraživanje autorice

Internetski portal The New York Times raspolaže novinarima širokog spektra interesnih područja, s obzirom na to kako najviše izvora medijskih objava čine samostalni autori s tek jednom medijskom objavom o predmetnoj temi. Međutim, koriste se dopisništva kako bi aktualnosti zbivanja bile u korak s konkurencijom. Tekstovi nisu opsežni, ali pružaju dovoljno temeljnih informacija za kreiranje mišljenja čitatelja.

3.3. Internetski portal The Guardian

The Guardian su dnevne novine osnovane 1821. godine s glavnim sjedištem u Londonu u Ujedinjenom Kraljevstvu Velike Britanije i Sjeverne Irske. The Guardian je u vlasništvu Guardian Media Group koja ima tek jednog dioničara, Scotta Trusta. U nastojanju stvaranja neovisnosti od vanjskih financijskih utjecaja, koji obuhvaćaju i utjecaj političke strukture i drugih čimbenika moći, djelomično financiranje internetskog portala The Guardian vrši se izravno od korisnika i organizacija. Ipak, ovakav način financiranja je posljednjih godina približio digitalno izdanje ka takozvanom žutilu, gomilanju vijesti senzacionalnih naslova. Sadržaj internetskog portala nije u potpunosti tabloidiziran, no dio medijskog prostora kreiran je isključivo za povećanje čitanosti.

Kao i svaka tvrtka, The Guardian ima misiju i viziju u kojima ponajviše se ističu jasnoća i poštenje u izvještavanju, suradnja s čitateljima te okretanje pozitivnim vijestima kako bi se umanjila negativnost u svakodnevnoj čitateljevoj konzumaciji medijskog sadržaja.

Suvremeno izdanje The Guardian internetskog portala obuhvaća britansko, američko, australsko i internacionalno izdanje. Sva navedena izdanja pisana su engleskim jezikom, a predmet istraživanja je internacionalno izdanje. Jedan od razloga izbora internetskog portala The Guardian kao predmet istraživanja je njegovo sjedište u Londonu u Velikoj Britaniji, državi koja je donedavno bila članica Europske unije, članica je Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda, te je važan europski politički i ekonomski partner. Nadalje, Velika Britanija je imala mandatnu upravu nad palestinskim područjem tijekom učestalog naseljavanja europskih Židova, odnosno tijekom takozvanih alija. Suvremena britanska politika usmjerena je na podupiranje širenja izraelskog teritorija, ujedno pozivajući na prekid izraelsko-palestinskog sukoba, no bez većih diplomatskih napora.

Sukladno podacima analize digitalne platforme Similarweb za travanj, internetski portal The Guardian²³ nalazi se na 160. mjestu globalne ljestvice, dok na nacionalnoj ljestvici u Velikoj Britaniji internetski portal se nalazi na 26. mjestu. U specifičnoj kategoriji koja uključuje samo ona izdanja iz područja News and Media, internetski portal The Guardian se nalazi na 4. mjestu u Velikoj Britaniji s ukupno 283,8 milijuna pregleda u travnju 2022. godine. Popularnost The Guardian internetskog portala raste. U siječnju se bilježi 316,8 milijuna pregleda, u veljači pad od 7,8 milijuna, no u ožujku broj pregleda ponovno raste na 344 milijuna. Prosječno trajanje posjeta internetskom portalu je 00:03:39 po pregledu. Dobna

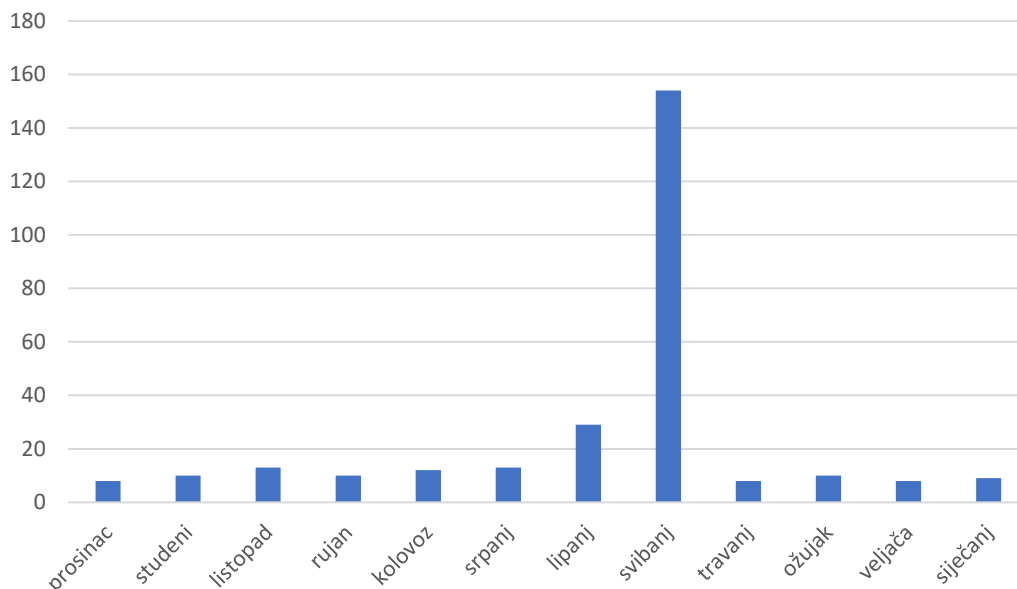
²³ Similarweb. *The Guardian*. <https://www.similarweb.com/website/theguardian.com/#overview>

skupina koja čini većinu publike starosne je dobi od 25 do 34 godina, a 57,76% čitatelja čini muška populacija te 42,24% čitatelja čine žene.

Internacionalno izdanje internetskog portala The Guardian nije čitano samo u njegovoj geografskoj blizini. Naime, u Velikoj Britaniji čitanost portala iznosi 35,11%, dok njegova zastupljenost u Sjedinjenim Američkim Državama iznosi 23,10%. Nadalje, The Guardian je zastupljen u Australiji 7,76%, dok njegova čitanost u Kanadi iznosi 3,89%, a u Njemačkoj 2,51% čineći jedino govorno područje kojemu engleski nije primaran jezik. Ostale države zajedno čine 27,63% publike koja prakticira informiranje putem The Guardian internetskog portala. Zaključno, The Guardian je čitan u državama čije političke strukture usko surađuju u međunarodnim organizacijama te usklađuju zajedničke stavove spram globalno spornih pitanja. Međutim, time se ne dokazuje da čitatelji The Guardian portala su orijentirani sukladno politikama svojih nacionalnih vlada, niti da je The Guardian kreator medijskog sadržaja koji podupire političke odluke zapadnih državnika.

U razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2021. godine, internetski portal The Guardian u internacionalnom izdanju je objavio ukupno 284 članka vezanih uz izraelsko-palestinski sukob. Najveći broj objava je u svibnju, ukupno 169, kada je internetski portal aktivno pratio razvoj sukoba u Zapadnoj obali i Pojasu Gaze. Na dan 21. svibnja 2021. godine objavljene su 22 vijesti, najviše u jednom danu.

Grafikon 3.3.1. The Guardian: broj objava po mjesecima u 2021. godini

Izvor: Istraživanje autorice

Općenito tijekom godine, digitalni sadržaj je obuhvatio tematiku stanja u Državi Izrael i Palestinskoj samoupravi, posebice tijekom svibanjskih sukoba u Zapadnoj obali i Pojasu Gaze. Također, digitalni sadržaj obuhvaća tematiku održanih prosvjeda u europskim gradovima te ulične sukobe u američkim gradovima, potom politiku Sjedinjenih Američkih Država spram izraelsko-palestinskog sukoba, nesposobnost Ujedinjenih naroda da upravlja krizom, stav političke vlasti u Velikoj Britaniji i državama članicama Europske unije. Nadalje, medijski sadržaj obuhvaća zbivanja vezana uz najavu procesa Međunarodnog kaznenog suda, parlamentarne izbore u Državi Izrael i formiranju nove vlade te o predsjedničkim izborima u Palestinskoj samoupravi, bombardiranju zgrade u Pojasu Gaze u kojem su bile smještene medijske kuće, a priloženi su i brojni video isječci kao popratni dokaz zbivanja. The Guardian objavljuje i fotogalerije s popratnim tekstualnim objašnjenjem te se oslanja na socijalne priče stanovnika pogođenih ratnim razaranjem. U kreiranju digitalnog sadržaja nastoji se oslanjati na dokazna sredstva, no nerijetko i na povijesne činjenice kao podlogu za razvoj teme. Stoga, sveukupno medijsko izvještavanje ne iskazuje suzdržanost niti pristranost, već ključ izvještavanja su podatci temeljeni na činjenicama ili nastojanje otkrivanja istih.

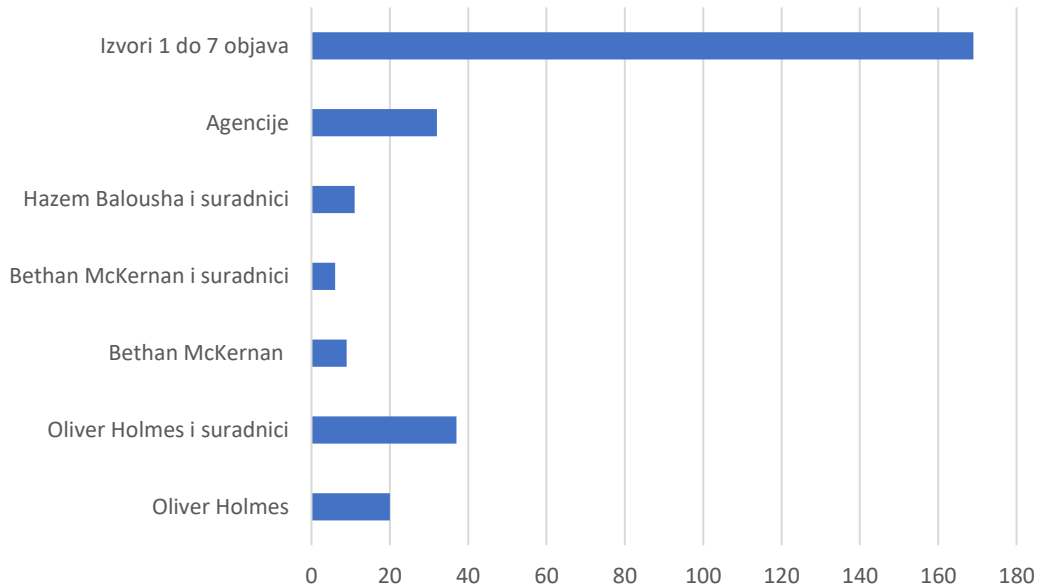
Omogućeno je korisnicima sadržaja izražavanje mišljenja pisanim putem te je pet pisama i objavljeno u 2021. godini o izraelsko-palestinskom sukobu. Pretraživanjem sadržaja internetskog portala The Guardian u 2021. godini nije uočen antisemitski tekst, no antisemitizam je obrađen kao tema koju židovska zajednica u Velikoj Britaniji i Australiji nastoji proširiti. O temi antisemitizma piše se kada u europskim gradovima nastupe prosvjedi protiv izraelske okupacije, te kada je riječ o pokretanju istrage Međunarodnog kaznenog suda „o navodnim ratnim zločinima na palestinskim teritorijima, uključujući razdoblje obuhvaćeno ratom u Gazi 2014. godine, zbog čega bi se stotine Izraelaca – uključujući vojnike i visoke političke osobe – potencijalno dovelo u opasnost od kaznenog progona“²⁴. Potom slijedi niz vijesti o odgovoru izraelskih državnika i zapadnih podupiratelja izraelske politike. Nadalje, iako se pojačano izvještavalo o svibanjskom sukobu, rješenje izraelsko-palestinskog sukoba u cijelosti ili pojedine krize se ne navodi. Ako pojedina politička struktura iznese viziju rješenja, ona se samo citira ali naknadno ne analizira.

Tijekom istraživanja otkriveno je 284 članaka u 2021. godini koji su objavljeni na internetskom portalu The Guardian, a koji su vezani uz tematiku izraelsko-palestinskog sukoba. Od ukupno 284 medijske objave, njih 169 je kreirao pojedinačni autor ili skupna autora,

²⁴ Beaumont, Peter. 2021. *ICC opens investigation into war crimes in Palestinian territories*. The Guardian. <https://www.theguardian.com/law/2021/mar/03/icc-open-formal-investigation-war-crimes-palestine>

odnosno autor je samostalno ili u suradnji napisao minimalno jedan do maksimalno sedam članaka na temu izraelsko-palestinskog sukoba.

Grafikon 3.3.2. The Guardian: broj objava prema izvoru u 2021. godini

Izvor: Istraživanje autorice

The Guardian ne potpisuje svoje medijske objave redakcijom, odnosno nazivom digitalnog izdanja, već koristi agencije kao izvor informacija. Tijekom 2021. godine, Reuters je korišten kao izvor informacija za područje izraelsko-palestinskog sukoba u ukupno 11 medijskih objava, dok Associated Press (oznaka izvora AP) je korišten kao izvor u 10 medijskih objava. Također, kao izvor su korišteni i Agence France-Presse (oznaka izvora AFP) i PA Media te kombinacija njihovih podataka.

Najviše medijskih objava o izraelsko-palestinskom sukobu napisao je Oliver Holmes, novinar koji izvještava o zbivanjima na području Bliskog istoka i Azije, a za The Guardian je kreirao 20 samostalnih objava i 37 u suradnji s drugim novinarima. Stoga, The Guardian također zapošljava novinare koji su specijalizirani za određeno područje, no nerijetko na jednom članku radi više autora.

3.4. Internetski portal Lenta

Lenta je prvi puta lansirana 1999. godine kao internetski portal koji objavljuje svakodnevne vijesti, a s vremenskim odmakom modernizira se, mijenja vlasničku strukturu i vodstvo. Internetski portal Lenta u vlasništvu je Rambler Media Group, sestrinske tvrtke

Sberbank d.d., čiji sadržaj je pisan ćirilničnim pismom na ruskom jeziku. Stoga je broj korisnika ograničen na poznavatelje jezika i pisma.

Mediji sa sjedištem u Ruskoj Federaciji ograničeni su u radu i djelovanju brojnim zakonskim aktima koji propisuju cenzuru. Ograničenja novinarskom radu smanjuju mogućnost provedbe istraživanja pojedinih slučajeva, posebice vezanih uz političku strukturu ili poslovne angažmane oligarha, što nadalje vodi ograničenom izražavanju novinara. Internetski portal Lenta²⁵ posljednja dva desetljeća suočavao se je s kršenjem različitih zakonskih odredbi vezanih uz novinarsku struku i izvještavanje, stoga su pojedinci otpušteni s radnih mjesta te je njihova poslovna funkcija zamijenjena novim imenima.

Sjedište internetskog portala Lenta se nalazi u Moskvi u Ruskoj Federaciji koja se teritorijalno prostire od istoka Europe do sjevera Azije. Ruska Federacija je svjetska sila, nerijetko u hladnom političkom, tehnološkom i ekonomskom sukobu sa Zapadom, stalna je članica Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda, najveći opskrbljivač energetskih mineralnih sirovina europskim državama, sudionik globalnih geopolitičkih kretanja, te jedna od brzorastućih ekonomija u takozvanom BRICS²⁶. Stoga internetski portal koji djeluje u ograničenim uvjetima izvještavanja, a služi kao informacijski servis brojnim korisnicima, važan je predmet istraživanja.

Sukladno podacima digitalne platforme Similarweb, internetski portal Lenta nalazi se na 236. mjestu globalne ljestvice popularnosti internetskih informativnih stranica, dok u Ruskoj Federaciji se nalazi na 17. mjestu, a u kategoriji News and Media, u matičnoj državi je na 3. mjestu s prosječnom posjećenosti od 00:03:12 po pregledu. Prosječna starosna dob čitatelja iznosi od 25 do 34 godine, dok 59,62% publike je muškog spola, a 40,38% ženskog spola.

Nadalje, internetski portal Lenta prema podrijetlu publike je najviše pregledavan u Ruskoj Federaciji u ukupnom iznosu od 84,99%. Podatak nije iznenađujući s obzirom na to da objavljeni sadržaj je u cijelosti na ruskom jeziku i ćirilničnom pismu, te nije omogućena opcija engleskog jezika niti za jednu stavku izbornika. Osim u Ruskoj Federaciji, internetski portal je u čitanosti zastupljen 2,28% u Ukrajini, a korisnici iz Sjedinjenih Američkih Država čine 2,31% čitatelja internetskog portala, korisnici iz Bjelorusije 1,42%, a korisnici iz ostalih država čine 7,63% čitatelja internetskog portala Lenta. Dakle, čitanost je ograničena na poznavatelje jezika i pisma te je postotak korisnika izvan područja Ruske Federacije u malom broju.

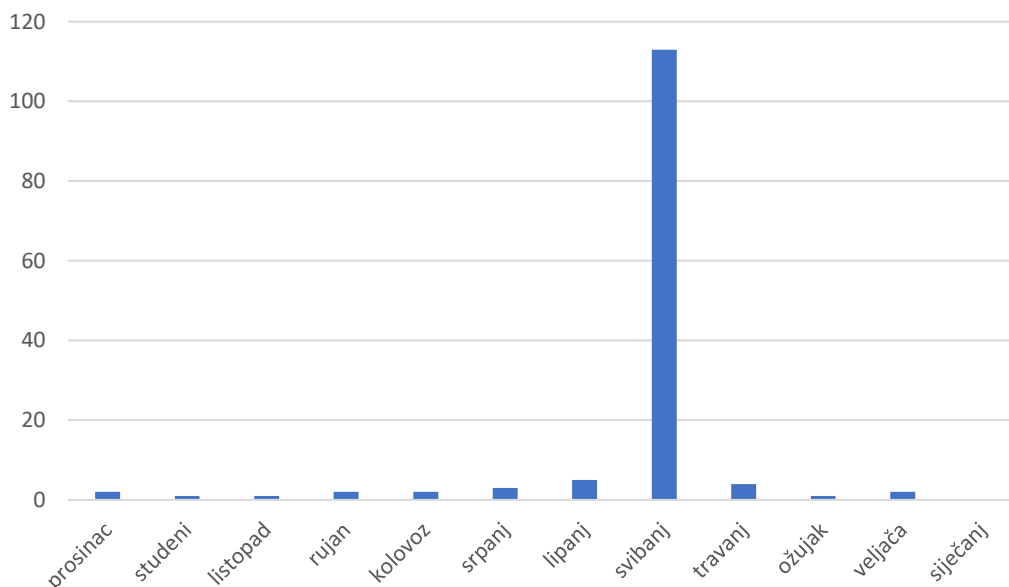
U razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2021. godine, internetski portal Lenta je objavio ukupno 136 članaka vezanih uz izraelsko-palestinski sukob, međutim u siječnju nije

²⁵ Similarweb. Lenta. <https://www.similarweb.com/website/lenta.ru/#overview>

²⁶ Države brzorastućih ekonomija: Brazil, Rusija, Indija, Kina i Južna Afrika.

zabilježena niti jedna objava o navedenoj tematici. Najveći broj objava je u svibnju, ukupno 113, kada je internetski portal aktivno pratio razvoj sukoba u Zapadnoj obali i Pojasu Gaze. Na dan 14. svibnja 2021. godine objavljeno je 15 vijesti, najviše u jednom danu.

Grafikon 3.4.1. Lenta: broj objava po mjesecima u 2021. godini

Izvor: Istraživanje autorice

Tijekom 2021. godine internetski portal Lenta je kroz 136 digitalnih objava kreirao sadržaj koncentriran na izražavanje stavova ruskog političkog vodstva spram izraelsko-palestinskog sukoba, postupke Hamasa u odnosu prema Državi Izrael, a između ostalog i poziv Izraelcima na povratak u Rusku Federaciju u potrazi za skloništem od sukoba. Također, nekoliko medijskih objava fokusirano je na sukob kao potencijalnu prijetnju Ruskoj Federaciji zbog teritorijalne blizine, izjavljujući kako „izraelske vlasti objavile su najveći broj granatiranja u povijesti zemlje: palestinski pokreti Hamas i Islamski džihad ispalili su više od tri tisuće raketa na Izrael u proteklih sedam dana“²⁷ čime se izaziva osjećaj nesigurnosti u čitatelja. Nadalje, za razliku od drugih istraženih internetskih portala, Lenta ima tek dvije objave koje uključuju javne osobe kako iznose stav o izraelsko-palestinskom sukobu i jednu objavu o prosvjedima diljem europskih gradova protiv izraelske okupacije.

U dvije objave Država Izrael se naziva židovskom državom, dok u većem broju objava Hamas se karakterizira kao islamistička skupina i palestinski radikali, u odnosu na izraelsku vojsku koja se karakterizira kao vojska. Pisanim izražavanjem se nastoji utjecati na stav i

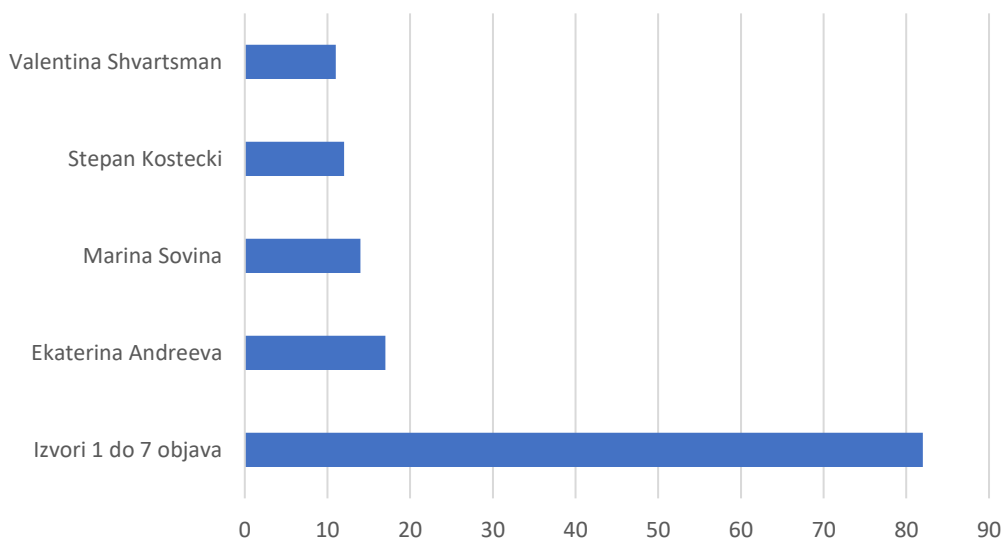
²⁷ Koch, Anna. 2021. *Кремль увидел угрозу для России в обострении конфликта Израиля и Палестины*. Lenta. <https://lenta.ru/news/2021/05/17/konfliktt/>

procjenu čitatelja kojemu se sugerira da izraelsko-palestinski sukob je sukob islamističkih radikala spram izraelske nacionalne vojske. Umanjuje se shvaćanje Države Palestine kao teritorijalne cjeline pod vladavinom zakona, ujedno označavajući islam negativnom konotacijom radikalne religije iz koje proizlaze zagovornici nasilja.

U objavama tijekom listopada i studenog 2021. godine Palestina se spominje kao sporedan sudionik međunarodnih zbivanja, uz tek nekoliko rečenica o postojećem izraelsko-palestinskog sukobu, već je naglasak na napadima Države Izrael na Siriju. Digitalni sadržaj internetskog portala Lenta uključuje tekst uz istaknutu fotografiju, no fotogalerije te audio i video sadržaj je rijetko primjenjivan.

Od 136 istraženih medijskih objava iz 2021. godine, ukupno 19 izvora, odnosno autora, napisalo je po jednu objavu tematike izraelsko-palestinskog sukoba, potom 10 autora je kreiralo po dvije objave, 6 autora je kreiralo po tri objave, dva autora su kreirala po 4 i 5 objava, te jedan autor 7 objava. Ukupno četiri autora su samostalno kreirali više od 10 objava vezanih za izraelsko-palestinski sukob. Ruska novinarka Ekaterina Andreeva za internetski portal Lenta u 2021. godini napisala je 17 samostalnih objava, najviše u odnosu na druge autore tematike sukoba.

Grafikon 3.4.2. Lenta: broj objava prema izvoru u 2021. godini

Izvor: Istraživanje autorice

Internetski portal Lenta raspolaže brojnim novinarskim kadrom, s obzirom na to kako najviše izvora medijskih objava čine samostalni autori s tek jednom medijskom objavom o predmetnoj temi. Ne koristi se dopisništvo stacionirano u drugim državama, već je riječ o kadru

stacioniranom na području Ruske Federacije. Novinske agencije nisu korištene kao izvor informacija u medijskim objavama ili nisu navedene kao izvor.

Tekstovi nisu opsežni, ali pružaju dovoljno temeljnih informacija za kreiranje mišljenja čitatelja. Nerijetko, tekstovi usmjeravaju čitatelja na razvoj mišljenja određenog smjera korištenjem specifičnih opisnih i posvojnih pridjeva različitih karakteristika za obje strane sukoba.

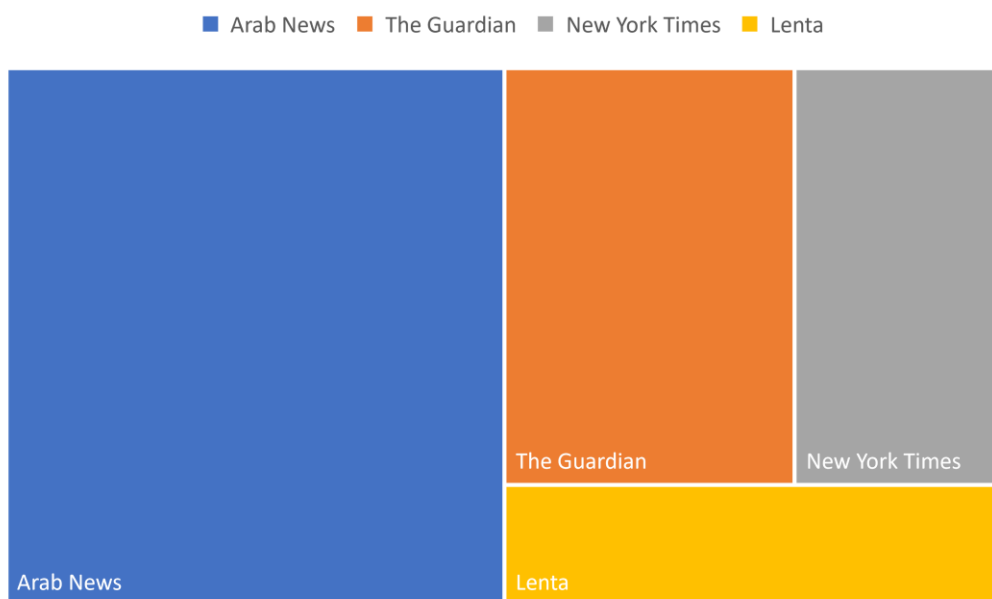
3.5. Usporedna analiza četiri internetska portala

Predmet istraživanja su četiri internetska portala, i to Arab News, The Guardian, New York Times i Lenta. Po obavljenoj analizi pojedinačnog internetskog portala, slijedi grupna analiza utvrđivanja istovjetnosti i različitosti prakse postupanja u objavi digitalnog sadržaja. Cilj analize je utvrditi imaju li internetski portali dodirnih točaka ili su u potpunosti istovjetni u kreiranju medijskog sadržaja te u kojoj mjeri se predvide suvremenim standardima proizvodnje vijesti.

U suvremenom dobu prevladava masovna proizvodnja vijesti koja se vodi takozvanim klikovima, a koji pak vode većoj popularnosti i financijskoj dobiti. Proizvodnja digitalnog sadržaja o određenoj temi je na vrhuncu tijekom određenih zbivanja poput sukoba, kada je pozornost publike najveća, ali po završetku sukoba popularnost tematike opada, kao i interes medija da piše o istom. Iz kreiranja sadržaja isključena je kvaliteta, već se aktivno radi na kvantiteti koja je uzrokovala vijesti kratkog tekstualnog sadržaja, a posao novinara obavljaju nekvalificirani pojedinci, pa i sama publika. Posljedično, izvori informacija su raznoliki, a riječ je prije svega o preuzimanju sadržaja s društvenih mreža temeljem kojeg autor vijesti samostalno kreira vlastito mišljenje i prenosi ga u svijet. S druge strane, pojedine medijske tvrtke nastoje zadržati novinare prepoznatljivih imena kojima publika vjeruje i čiji rad proučava. Pojedini novinari prenose informacije izravno s terena, pa i iz ratom zahvaćenih područja, pružajući pravovremene i provjerene podatke.

Tijekom provedenog istraživanja koje obuhvaća razdoblje između 1. siječnja i 31. prosinca 2021. godine, proučeno je 1.215 digitalnih objava četiri internetska portala. Sadržaj digitalnih objava vezan je uz izraelsko-palestinski sukob.

Grafikon 3.5.1. Broj objava po internetskom portalu u 2021. godini

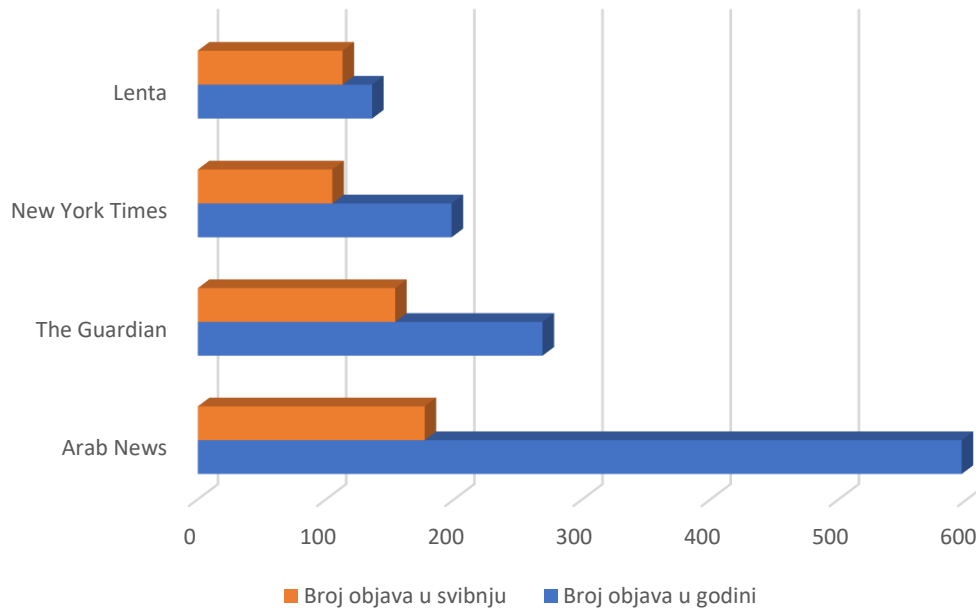

Izvor: Istraživanje autorice

Arab News je u internacionalnom izdanju objavio ukupno 596 vijesti povezanih s tematikom izraelsko-palestinskog sukoba, najviše u odnosu na preostala tri internetska portala. The Guardian je proizveo i objavio ukupno 269 vijesti u 2021. godini vezanih uz tematiku izraelsko-palestinskog sukoba. Slijedi internetski portal New York Times sa 198 digitalnih objava, dok je ruski internetski portal Lenta u 2021. godini objavio 136 digitalnih vijesti.

S obzirom na zbivanja iz svibnja 2021. godine kada su oči globalne javnosti bile usmjerene na sukob Države Izrael i Hamasa koji djeluje u Pojasu Gaze, internetski portali su aktivno izvještavali o zbivanjima. Istraživanjem je utvrđeno da bez obzira na godišnji broj objavljenih digitalnih vijesti, broj objava u svibnju je podjednak, a kreće se od 105 do 177 objava po internetskom portalu.

Grafikon 3.5.2. Broj objava u 2021. godini i svibnju 2021. godine

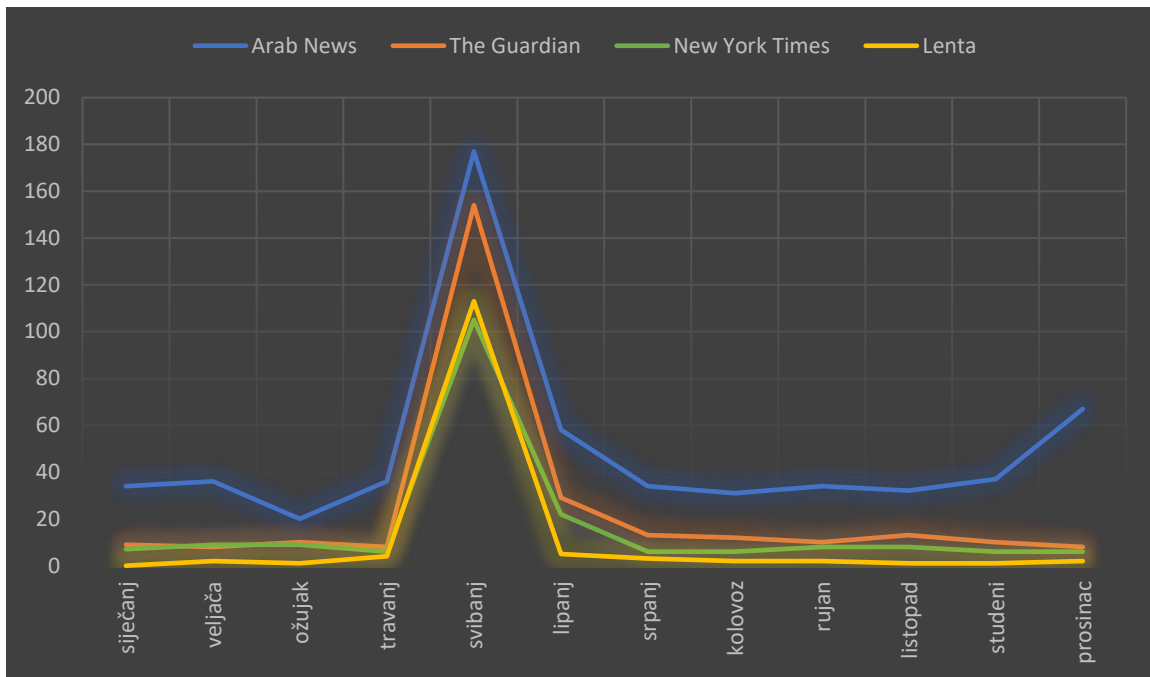

Izvor: Istraživanje autorice

Arab News je u svibnju objavio najviše, ukupno 177 vijesti o tijeku izraelsko-palestinskog sukoba, što čini 30% godišnjeg broja objava o navedenoj temi. Internetski portal The Guardian je u svibnju objavio ukupno 57% od ukupnog godišnjeg digitalnog sadržaja, dok New York Times slijedi s 53% digitalnog sadržaja objavljenog u svibnju, a u odnosu na cijelu 2021. godinu. Internetski portal Lenta od ukupno 136 digitalnih objava u 2021. godini, njih 113 je objavio u svibnju, što čini 83% godišnjeg sadržaja o predmetnoj temi.

Internetski portal koji se najmanje povodi tezom kako digitalni sadržaj se kreira najviše tijekom određenih zbivanja zanimljivih javnosti je Arab News. Ukupno 30% digitalnog sadržaja je objavljeno u svibnju kada je izraelsko-palestinski sukob bio na vrhuncu u 2021. godinu, dok preostalih 70% je raspoređeno kroz godinu. No važno je razmotriti kako Arab News je internetski portal koji primarno proizvodi vijesti za publiku Bliskog istoka, na što se nadovezuje pitanje stabilnosti regije. Internetski portali The Guardian i New York Times kroz svibanj 2021. godine proizveli su više od 50% sveukupnog sadržaja vezanog za tematiku izraelsko-palestinskog sukoba u odnosu na cijelu godinu, što ukazuje na priklonjenost proizvodnji sadržaja tijekom povećanog interesa javnost te prosječnu zainteresiranost tijekom razdoblja manje značajnih incidenata. Lenta je internetski portal koji sa 83% proizvedenog sadržaja u svibnju, u odnosu na cijelu 2021. godinu, priklanja se interesu javnosti, dok u razdobljima primirja ne iskazuje interes za izvještavanje o aktualnostima.

Grafikon 3.5.3. Tijek objava po mjesecima u 2021. godini

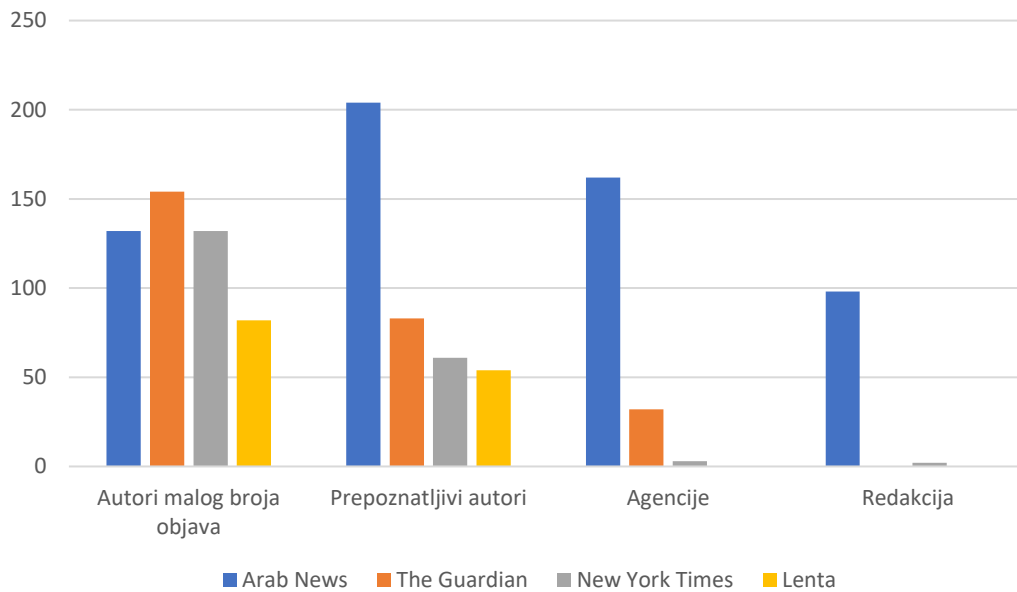

Izvor: Istraživanje autorice

Sukladno grafičkom prikazu tijeka digitalnih objava sva četiri internetska portala koji su predmet istraživanja, vidljivi su jednaki rezultati u razdoblju od siječnja do prosinca 2021. godine. Od malog broja objavljenih digitalnih vijesti, u svibnju broj naglo raste, dok u lipnju opada. Interes javnosti je najveći tijekom zbivanja koja ugrožavaju stabilnost regije, potencijalno i svijeta, stoga se mediji priklanjaju potrebama publike. Različitost je uočena kod internetskog portala Arab News koji u prosincu ponovno aktivira temu izraelsko-palestinskog sukob, što ukazuje na rast tenzija u političkom i društvenom životu Izraela i Palestine.

Publici je važno primiti informaciju od prepoznatljivog imena kojem vjeruju, s obzirom na prethodno iskustvo kojeg putem čitanja sadržaja proživljavaju. Praćenjem rada određenog autora stvara se povjerenje između publike i autora. Međutim, brzina proizvodnje vijesti iziskuje i brojnost kadra, a kreiranje sadržaja o zbivanjima koja destabiliziraju pojedinu regiju iziskuje iskusni i profesionalni kadar. Ako medij odabere put kvalitete nastojat će zadržati profesionalne novinare na terenu, no ako se preorijentira ka kvantiteti, izgubit će na kvaliteti sadržaja i povjerenju publike.

Grafikon 3.5.4. Broj objava prema izvoru u 2021. godini

Izvor: Istraživanje autorice

Prikazani grafikon 3.5.4. se sastoji od broja digitalnih objava po pojedinom autoru koji je prepoznatljiv publici, autoru ili skupni autora koji u području izraelsko-palestinskog sukoba nisu prepoznatljivi kao poznavatelji tematike, te broja objava čiji sadržaj je preuzet od novinskih agencija ili je u potpisu redakcija bez imena i prezimena.

Arab News je internetski portal čije objave su pisane od strane prepoznatljivih autora samostalno ili u suradnji, više nego autora koji u području tematike nisu prepoznatljivi. Također, aktivno koriste agencije kao izvor informacija, što pokazuje da se više oslanjaju na agencije nego na neprepoznatljive autore s kojima publika u području određene tematike nije stvorila povjerenje. Ujedno, Arab News kontinuirano potpisuje digitalne objave redakcijom.

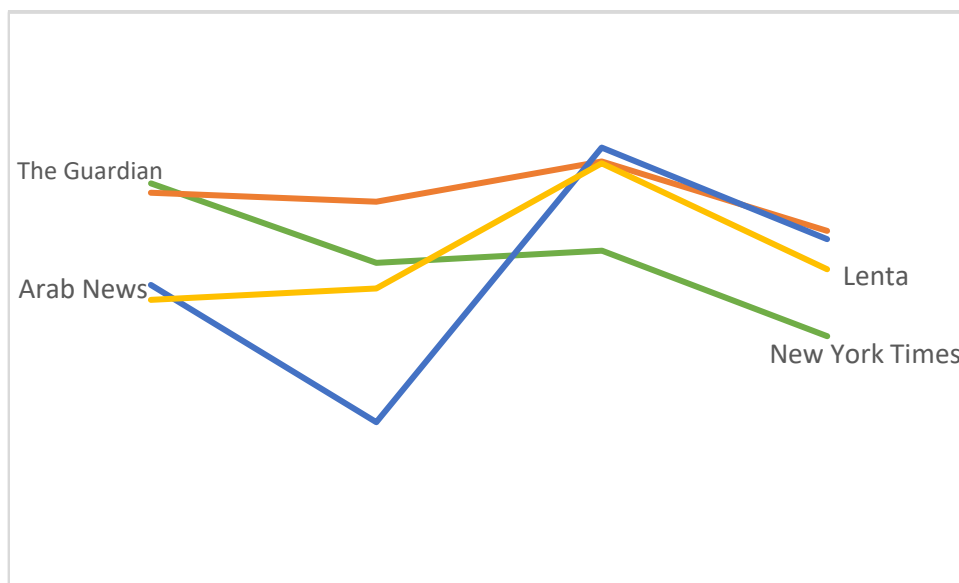
Internetski portal The Guardian koristi sadržaj neprepoznatljivih autora u oko 50% većoj mjeri nego li sadržaj prepoznatljivih autora. Uzevši u obzir rezultat tijekom objava po mjesecima koji ukazuje na naklonjenost kreiranja sadržaja sukladno interesu javnosti, The Guardian je krenuo putem kvantitete i masovne proizvodnje. U manjoj mjeri koristi podatke novinskih agencija kao izvor u objavljenom digitalnom sadržaju. Ipak, za razliku od Arab Newsa koji učestalo u potpis navodi redakciju kako se direktan izvor informacije ne bi izložio, The Guardian nije sklon potpisu redakcije već imenu i prezimenu odgovornog autora.

New York Times slijedi rezultate internetskog portala The Guardian, dajući prvenstvo neprepoznatljivim autorima, ujedno koristeći poznate izvore. Uz kvantitetu, nastoje zadržati

povjerenje publike kroz prepoznatljiva imena autora. U malom broju digitalnih objava korišteni su podaci novinskih agencija, dok redakcija u potpisu objave se spominje dva puta.

Uzevši u obzir rezultate tjeka objava po mjesecima u 2021. godini, internetski portal Lenta ističe se po iskazu interesa za tematiku tijekom najveće zainteresiranosti javnosti. No po autorstvu digitalnih objava, slijedi prethodno spomenuta dva internetska portala. Naime, 60% digitalnog sadržaja kreirao je neprepoznatljivi autor u području tematike izraelsko-palestinskog sukoba, dok 40% je sadržaj autorstva prepoznatljivog novinara. Stoga, uz kvantitetu, Lenta nastoji zadržati i kvalitetu kroz poznata imena koja grade povjerenje s publikom.

Grafikon 3.5.5. Posjećenost internetskih portala u prvom kvartalu 2022. godine

Izvor: Istraživanje autorice

Grafikon 3.5.5. prikazuje smjer posjećenosti sva četiri internetska portala u prvom kvartalu 2022. godine. Potrebno je izdvojiti New York Times čiji se broj pregleda mjeri u tisućama, dok preostala tri internetska portala svoju čitanost mjere u milijunima pregleda na mjesečnoj razini.

Arab News u veljači bilježi pad pregleda, no njegova čitanost naglo se diže u ožujku 2022. godine. Rezultat ukazuje na smanjenje interesa publike za proizvedeni sadržaj, dok u ožujku dolazi do zbivanja koja utječu na društvo u cjelini. New York Times i Lenta pružaju podjednake rezultate, uz blagi rast tijekom veljače i ožujka, bilježe i blagi pad čitanosti u travnju. The Guardian je internetski portal koji kontinuirano bilježi pad čitanosti u 2022. godini. Navedeni grafikon prikazuje kretanje interesa opće javnosti. Naime, prvi kvartal 2022. godine bilježi zbivanja koja su u potpunosti zainteresirala javnost, što je vidljivo porastom čitanosti u

ožujku, no postepeno u travnju interes pada. Sukladno navedenom, mediji proizvode vijesti kada je interes publike o pojedinoj tematici najveći.

4. Internetski portali sa sjedištem u Republici Hrvatskoj

Republika Hrvatska i Država Izrael uspostavile su diplomatske odnose 4. rujna 1997. godine. Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Državi Izrael nalazi se u Tel Avivu, dok konzularni uredi su smješteni u Caesareu i Kfar Shmaryahu. Veleposlanstvo Države Izrael smješteno je u Zagrebu. Službena web stranica hrvatskog Ministarstva vanjskih i europskih poslova ne pruža informacije o predstavničkim uredima na području Zapadne obale, Pojasa Gaze ili Države Palestine. Ne pruža informacije niti o najbližim uredima. Najbliže veleposlanstvo palestinskih predstavnika nalazi se u Beogradu u Republici Srbiji.

Predmet istraživanja medijskog prikaza izraelsko-palestinskog sukoba su dva internetska portala sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, Index.hr i Vecernji.hr. Po obavljenoj analizi pojedinačnog internetskog portala, slijedi zajednička analiza oba portala kojom se utvrđuju sadržajne istovjetnosti i različitosti u digitalnim objavama. Cilj analize je utvrditi imaju li internetski portali dodirnih točaka ili koriste iste prakse u kreiranju medijskog sadržaja te u kojoj mjeri se predvide suvremenim standardima proizvodnje vijesti.

S obzirom na prevlast masovne proizvodnje vijesti u cilju stjecanja financijske dobiti, mediji nastoje uključiti raspoložive resurse kako bi tijekom zbivanja od interesa za publiku posegnuli za informacijom koju potom plasiraju kao jedinu istinu. Kvantiteta nadvladava kvalitetu, što je vidljivo prema izvoru informacija, broju digitalnih objava tijekom određenog razdoblja, te prema korištenoj terminologiji. Dva internetska portala koja su predmet istraživanja potvrdit će ili opovrgnuti tezu masovne proizvodnje vijesti kada je interes publike na vrhuncu, dok u razdobljima primirja ili mira nema naznaka interesa za istu tematiku.

Pri odabiru portala korištena je digitalna platforma Similarweb. Tijekom svibnja 2022. godine, internetski portal Index.hr²⁸ prvi je na nacionalnoj ljestvici u kategoriji News and Media Publishers, dok Vecernji.hr²⁹ je zauzeo peto mjesto.

Istraživanje internetskih portala je provedeno tijekom ožujka i travnja, a obuhvaća pregled vijesti pojedinog portala za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2021. godine. Ukupno je pretraženo 194 digitalnih vijesti koje su kreirane od strane dva navedena internetska portala. Digitalni sadržaj internetskih portala je pretraživan pomoću ključnih riječi koji se referiraju na Izrael i Palestinsku samoupravu. S obzirom na deklinaciju riječi po padežima, kako bi se izbjeglo višestruko pretraživanje riječi istog značenja, pretraživanjem riječi „Izrael“ obuhvaćene su sljedeće riječi: Izrael, izraelski, izraelsko, Izraelac, itd. Pretraživanjem riječi

²⁸ Similarweb. Indeks.hr. <https://www.similarweb.com/website/index.hr/#overview>

²⁹ Similarweb. Vecernji.hr. <https://www.similarweb.com/website/vecernji.hr/#overview>

„Palestin“ obuhvaćene se sljedeće riječi: Palestina, Palestinska samouprava, palestinski, palestinsko, Palestinac, itd. Također, pretraživane su riječi Pojas Gaze i Zapadna obala kako bi se potvrdio rezultat pretražene riječi „Palestin“.

U daljnjem tekstu prezentirat će se rezultati izvedeni iz istraživanja o pojedinom portalu, a potom prikazati usporedni zaključci.

4.1. Internetski portal Index.hr

Internetski portal Index.hr prethodnik je Vijesti.hr portala kojeg je 1990. godine osnovao Matija Babić, dok danas je u suvlasništvu nekoliko novinara, sa sjedištem u Zagrebu. U suvremenom obliku postojanja internetskog portala Index.hr, vijesti su jedna od rubrika, uz sport, magazin, oglase, recepte i ostalo. Kroz naslovnicu internetskog portala protežu se političke teme iz regije i svijeta, sportske novosti i one iz svijeta filmske i glazbene industrije, sve do tematike vezane uz automobile, hranu i horoskop. Index.hr naginje žutilu, o čemu su se i samostalno izjasnili još 2009. godine pisanim obraćenjem u kojem stoji: „Žutilo? Prigovarate nam i da smo u sekciji XMaga ponekad prežuti - no Index je taman onoliko žućkast koliko posjetitelji svojim klikovima to traže“³⁰. Naime, izravno potvrđujući kako klikovi jesu važni te se sukladno popularnosti pojedinog područja i kreira digitalni sadržaj, publika je pristala na žutilo i senzacionalističke naslove. Kao financijski motiviran medij, Index.hr slijedi praksu kreiranja digitalnog sadržaja sukladno željama publike, stoga internetski portal obrađuje sadržaj različitih tema, od važnih političkih zbivanja, preko sporta do otkrivanja vrlina horoskopskih znakova.

Internetski portal Index.hr izabran je zbog brojne publike koja svakodnevno konzumira njegov digitalni sadržaj, kontinuiranog praćenja globalnih zbivanja i povremene kritičnosti. Sukladno podacima internetske platforme Similarweb, portal Index.hr je na 1.009 mjestu globalne ljestvice posjećenosti, dok je na nacionalnoj razini na 4. mjestu. Ipak, kada je riječ o kategoriji News and Media Publishers, nalazi se na prvom mjestu. Stoga je Index.hr načitaniji internetski portal u Republici Hrvatskoj koji se bavi svakodnevnim novostima iz regije i svijeta.

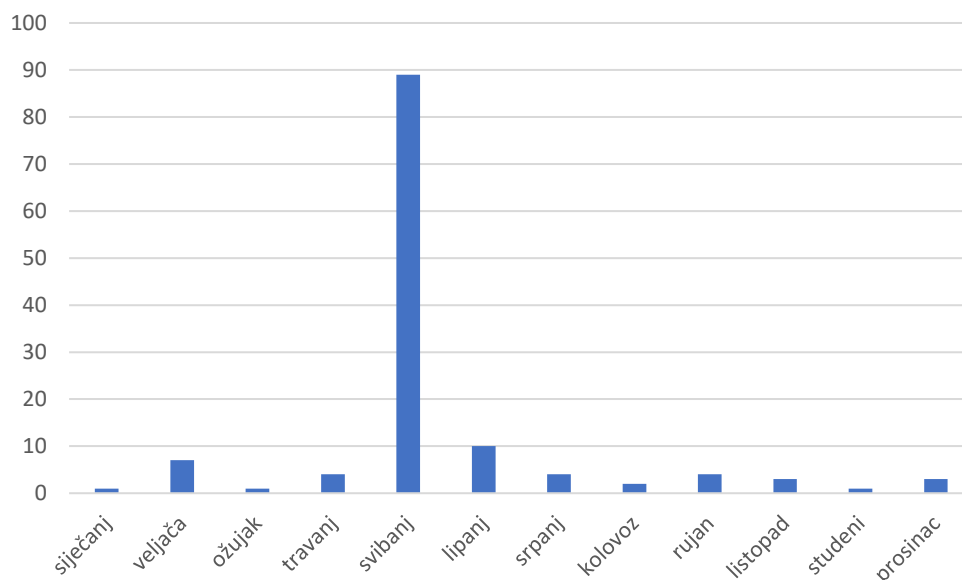
Tijekom veljače internetski portal je ostvario 89.1 milijun pregleda, dok u ožujku je posjećenost porasla na 103.5 milijuna, te u travnju pala na 82.5 milijuna. Prosječno trajanje posjeta čitatelja je 00:06:19. Publika iz Republike Hrvatske čini 72,51% sveukupne posjećenosti, potom slijedi 6,71% publike iz Bosne i Hercegovine, u Njemačkoj posjećenost

³⁰ Indeks.hr. 10 godina na webu. <https://www.index.hr/vijesti/clanak/indexhr-10-godina-na-webu/431597.aspx>

iznosi 3,02%, a u Sloveniji 2,77% te iz ostalih država 11,57%. Rezultat je očekivan s obzirom na brojnu manjinu Hrvata te minimalnu jezičnu barijeru. Zastupljene dobne skupine publike Index.hr portala su od 25 do 34 godine starosne dobi u iznosu od 24,86% te od 35 do 44 godine starosne dobi u iznosu od 24,62%.

U razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2021. godine, internetski portal Index.hr je objavio ukupno 129 članaka vezanih uz izraelsko-palestinski sukob. Najveći broj objava je u svibnju, ukupno 89, odnosno 69% od ukupnog broja objava kada je internetski portal aktivno pratio razvoj sukoba u Zapadnoj obali i Pojasu Gaze. Na dan 14. svibnja 2021. godine objavljeno je 10 vijesti, najviše u jednom danu.

Grafikon 4.1.1. Index.hr: broj objava po mjesecima u 2021. godini

Izvor: Istraživanje autorice

Općenito tijekom godine, digitalni sadržaj obuhvaćao je tematiku sukoba u Državi Izrael i Palestinskoj samoupravi, posebice tijekom svibnja zbrajajući žrtve na kraju dana, stav Ministarstva vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske i međunarodne zajednice, potom aktivnosti Međunarodnog kaznenog suda. Također, svibanjski sukob je rezultirao digitalnim sadržajem s povijesnim pregledom, razlozima sukoba te očekivanja primirja. Tako je Petar Stošić naslovio svoj rad „Što je Hamas?“ te ukratko razradio povijesni tijek izraelsko-palestinskog sukoba s Hamasom u središtu, objašnjavajući kako „nakon što je Hamas u žestokom međupalestinskom obračunu 2007. iz Gaze istjerao snage odane Fatahu, Izrael je pooštrio blokadu na tom teritoriju. Hamas je pak nastavio sa svojim raketnim napadima, koji su mu s vremenom postali prvenstvena metoda oružane borbe, na koje su Izraelci redovito

odgovarali silovitim zračnim napadima na Gazu. Taj se začarani krug nastavlja do danas.“³¹ Samo tri dana ranije, Gordan Duhaček krenuo je od 1916. godine navodeći kako „Sporazum Skyes-Picot postavio je granice arapskog svijeta u 20. stoljeću“³², a potom prelomio povijest kroz ratove i intifade koji određuju stabilnost cijele regije Bliskog istoka.

Tijekom izvještavanja o zbivanjima u Pojasu Gaze i Zapadnoj obali, u digitalnim objavama je zapaženo kontinuirano ponavljanje nekoliko rečenica, okrenutog redoslijeda riječi, a koje upućuju na to kako je Izrael zauzeo Zapadnu obalu nakon rata 1967. godine, dok Palestinci nastoje na istom području uspostaviti državu, a status Jeruzalema jedni smatraju otvorenim pitanjem, drugi riješenim. Nadalje, pripadnike skupine Hamas, koja politički i vojno djeluje protiv izraelskih vojnih snaga u sukobima, naziva se palestinskim militantima. Uvodna rečenica: „Palestinski ekstremisti u Gazi zasuli su raketama Izrael u utorak, drugi dan zaredom, na što je Izrael odgovorio zračnim napadima na palestinsko područje“³³ ukazuje na dvostruki standard između takozvanih palestinskih militanata i Izraela. Također, uvodna rečenica „Izrael je nastavio s bombardiranjem Gaze iz zraka, a palestinski militanti prekograničnu raketnu vatru, te nema naznaka prekida vatre i primirja unatoč međunarodnim pozivima da se nakon više od tjedan dana sukobi okončaju“³⁴ sljedeći je primjer dvostrukog standarda. Bombardiranje Pojasa Gaze jednako je nemoralan čin kao i prekogranična raketna vatra jer u oba slučaja dolazi do ljudskih žrtava.

Internetski portal Index.hr u svojim digitalnim objavama koncentrira se na tekstualni sadržaj, prije svega na naslov koji privlači pažnju čitatelja, uz popratni vizualni sadržaj poput fotografije, a ponekad i videa.

Od ukupno 129 digitalnih objava iz razdoblja od 1. siječnja do 31. prosinca 2021. godine, za njih 72 podatci su preuzeti od Hine³⁵, dok u 45 objava potpisana je redakcija samostalno ili u suradnji s Hinom. Tek u 12 digitalnih objava, odnosno u 9% se ukazuje na

³¹ Stošić, Petar. 2021. *Što je Hamas?* Indeks.hr.

<https://www.index.hr/vijesti/clanak/hamas-militantna-islamisticka-grupa-koja-prkosi-izraelu-dok-palestinciginu/2275957.aspx>

³² Duhaček, Gordan. 2021. *Stalni rat i beskrajna mržnja. Priča o Izraelu i Palestini je jako mučna.* Indeks.hr.

<https://www.index.hr/vijesti/clanak/stalni-rat-i-beskrajna-mrznja-prica-o-izraelu-i-palestini-je-jako-mucna/2275582.aspx>

³³ Hina. 2021. *Palestinci ispalili puno raketa na dva grada. Izrael odgovorio zračnim napadima.* Indeks.hr.

<https://www.index.hr/vijesti/clanak/palestinci-ispalili-puno-raketa-na-dva-grada-izrael-odgovorio-zracnim-napadima/2275316.aspx>

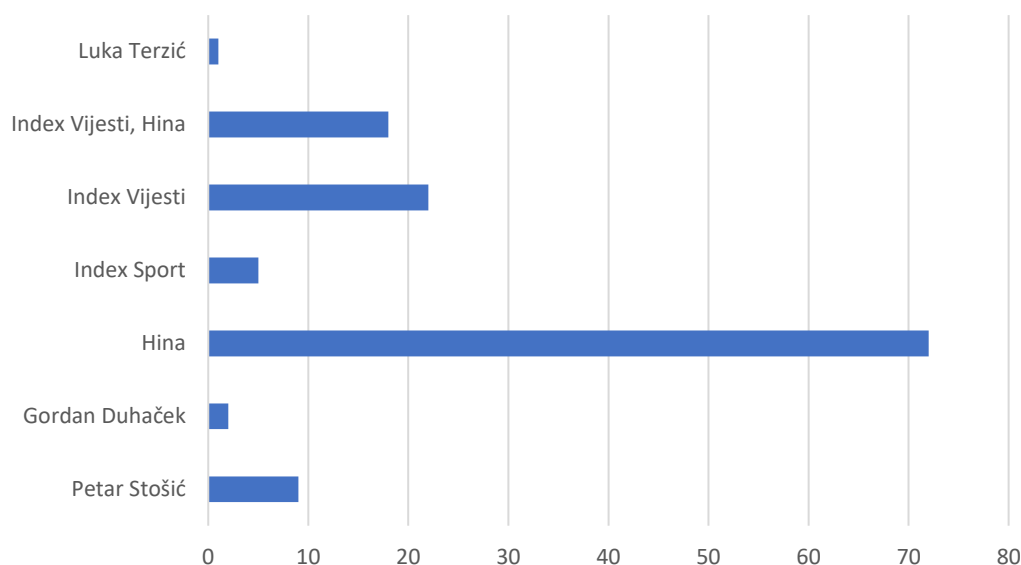
³⁴ Index Vijesti, Hina. 2021. *VIDEO Izrael uništava Hamasove tunele. Hamas ispalio stotine raketa, poginuli stranci.* Indeks.hr.

<https://www.index.hr/vijesti/clanak/video-izrael-unistava-hamasove-tunele-hamas-ispalio-stotine-raketa-poginuli-stranci/2277124.aspx>

³⁵ Izvorno: Hrvatska izvještajna novinska agencija

autora imenom i prezimenom. Internetski portal se učestalo koristi agencijom, umjesto vlastitim novinarskim kadrom. Publika nema mogućnost stvoriti pouzdanu vezu s izvorom informacija jer autorstvo rada ne prepoznaje po imenu novinara, već nazivu agencije čiji sadržaj može samostalno proučiti na njejoj službenoj web stranici ili drugim izvorima.

Grafikon 4.1.2. Index.hr: broj objava prema izvoru u 2021. godini

Izvor: Istraživanje autorice

Bez obzira na preuzimanje sadržaja od agencije bez dodatno uloženog truda u istraživanje pojedinih zbivanja vezanih uz izraelsko-palestinski sukob, internetski portal Index.hr kontinuirano je pregledavan od strane publike. Sadržaj prividno djeluje neopredijeljeno s obzirom na to da često tumači tijek sukoba, oslanjajući se na povijesne činjenice ili na trenutne izvještaje, no zbog uporabe terminologije kojom umanjuje nastalu štetu počinjenu od jednih te uveličava nastalu štetu počinjenu od drugih, nastoji opredijeliti čitatelja.

4.2. Internetski portal Vecernji.hr

Večernji list je društvo s ograničenom odgovornošću u području novinsko-nakladničke djelatnosti na koji se vezuje internetski portal Vecernji.hr. Upravu vode Renato Ivanuš i Dražen Klarić, ujedno i glavni urednik Večernjeg lista, dok glavni urednik internetskog portala je Dario Markas. Predmet istraživanja je internetski portal Vecernji.hr koji ima dva izdanja, za hrvatsko i bosanskohercegovačko tržište.

Internetski portal Vecernji.hr broji 12 rubrika. Svakodnevne novosti nalaze se u rubrici „Vijesti“ koja obuhvaća informacije o zbivanjima na nacionalnoj i globalnoj razini. No internetski portal kreira digitalni sadržaj o širokom spektru tema, od društveno važnih ekonomskih i političkih zbivanja, tehnoloških tema do umjetničke industrije.

Internetski portal Vecernji.hr izabran je zbog Večernjeg lista, novinskog izdanja osnovanog 1959. godine. Zbog godina rada i djelovanja, kreirano je povjerenje s publikom koja svakodnevno može pratiti novosti u digitalnom izdanju. Sukladno podacima internetske platforme Similarweb, portal Vecernji.hr je na 3.230 mjestu globalne ljestvice posjećenosti, dok je na nacionalnoj razini na 11. mjestu. U kategoriji News and Media Publishers nalazi se na 5. mjestu prema posjećenosti u Republici Hrvatskoj.

Tijekom veljače Vecernji.hr je ostvario 20 milijun pregleda, a u ožujku je posjećenost porasla na 23.2 milijuna, potom je u travnju pala na 20 milijuna. Prosječno trajanje posjeta čitatelja je 00:05:44. Praćenost digitalnog sadržaja je najveća u Republici Hrvatskoj u iznosu od 75,63% sveukupne posjećenosti, potom slijedi 4,64% publike iz Njemačke, korisnici iz Bosne i Hercegovine čine 3,61% publike, a 2,73% iz Srbije, posjećenost iz Austrije čini 2,03% te publika iz ostalih država 11,57%. Rezultat je očekivan s obzirom na brojnu manjinu Hrvata u navedenim državama, kao i zbog minimalne jezične barijere. Zastupljene dobne skupine publike portala su od 25 do 34 godine dobne starosti u iznosu od 23,16% te od 35 do 44 godine dobne starosti u iznosu od 24,32%.

Slika 4.2.1. Vecernji.hr izbornik

Izvor: Vecernji.hr

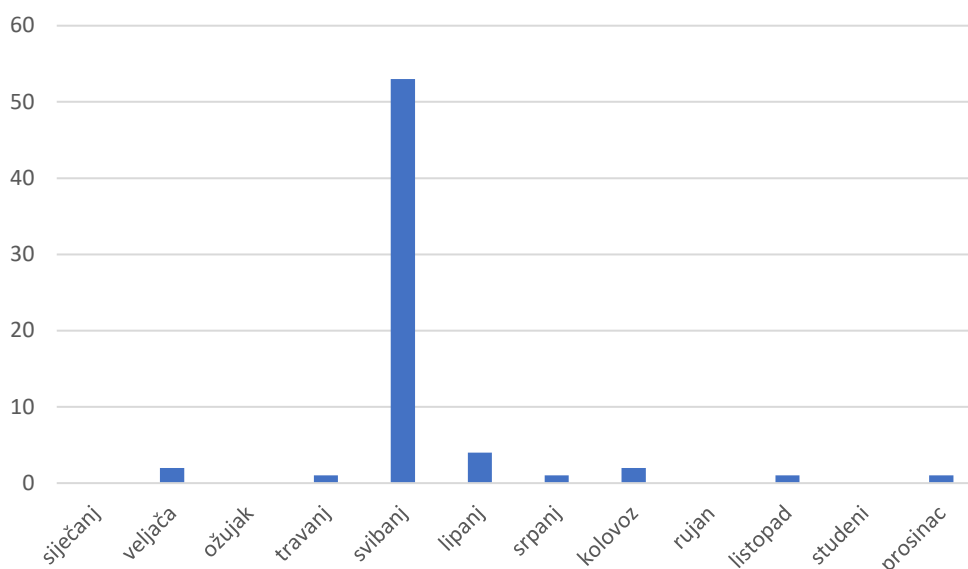

Postotak publike iz Republike Hrvatske je očekivani rezultat, ali postotak publike

iz Bosne iz Hercegovine, a s obzirom na to da internetski portal Vecernji.hr kreira izdanje namijenjeno bosanskohercegovačkoj publici, manji je od očekivanog. Rezultatu pridonosi teška uočljivost izbornika (Slika 4.2.1.) u odnosu na veličinu fonta rubrika, izdanja su neistaknuta i neuočljiva.

U razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2021. godine, internetski portal Vecernji.hr je objavio ukupno 65 članaka vezanih uz izraelsko-palestinski sukob. Najveći broj objava je u svibnju, ukupno 53 ili 82% od ukupnog godišnjeg broja objava, kada je internetski portal aktivno pratio razvoj sukoba u Zapadnoj obali i Pojasu Gaze. Na dan 12. svibnja 2021. godine objavljeno je 7 vijesti, najviše u jednom danu.

Grafikon 4.2.1. Vecernji.hr: broj objava po mjesecima u 2021. godini

Izvor: Istraživanje autorice

Općenito tijekom 2021. godine, digitalni sadržaj obuhvaćao je tematiku sukoba u Državi Izrael i Palestinskoj samoupravi, prateći tijek zbivanja te nastojeći pronaći uzročnik sukoba i profitera po njegovu okončanju, a posebice o interesu pojedinih država u sukobu. Nekoliko digitalnih objava kreirano je u cilju usporedbe izraelsko-palestinskog sukoba i prethodnih režima te političkih zbivanja na području Zapadnog Balkana. Naslov „Sarajevo je za Palestinu, Banja Luka uz Izrael“ u nastavku teksta govori kako „njemački predsjednik Frank-Walter Steinmeier žestoko je osudio prosvjednike“³⁶ u Njemačkoj, stoga naslov nema vezu s tekstualnim sadržajem koji je preuzet iz članka dnevnika Bild. Tri dana kasnije objavljen je članak koji objašnjava prethodni naslov, te koji povezuje izraelsko-palestinski sukob s onim kontinuiranim u Bosni i Hercegovini gdje „Bošnjaci su u Sarajevu na zgradu Gradske vijećnice projicirali palestinsku zastavu [...] Srbi su uzvratili projiciranjem izraelske zastave na zgradi Banskog dvora u Banjoj Luci“³⁷. Kako su pojedini režimi neprestano aktualne društvene teme, Vecernji.hr nije propustio ugostiti veleposlanika Države Izrael u Republici Hrvatskoj Ilana Mora koji je govorio o religiji i antisemitizmu, no tekstualna vijest je prenesena digitalnim putem uz naslov „Mor: Apsurdno je uspoređivati Izrael s ustašama, nacistima i drugim groznim vojskama“³⁸.

³⁶ Vitas, Zoran. 2021. *Sarajevo je za Palestinu, Banja Luka uz Izrael*. Vecernji.hr.

<https://www.vecernji.hr/vijesti/sarajevo-je-za-palestinu-banja-luka-uz-izrael-1492611>

³⁷ Pavković, Jozo. 2021. *Kako se rat između Izraelaca i Palestinaca prenio na Bošnjake, Srbe i Hrvate u BiH*.

Vecernji.hr. <https://www.vecernji.hr/vijesti/kako-se-rat-između-izraelaca-i-palestinaca-prenio-na-bosnjake-srbe-i-hrvate-u-bih-1493218>

³⁸ Vecernji.hr. 2021. *Mor: Apsurdno je uspoređivati Izrael s ustašama, nacistima i drugim groznim vojskama*.

Tijekom izvještavanja o izraelsko-palestinskom sukobu tijekom 2021. godine, uočen je dvostruki standard u korištenoj terminologiji. Islamistički pokret i palestinski militanti riječi su kojima se opisuje Hamas, dok oružane snage Države Izrael prezentiraju se kao Izrael. Dakle, u izraelsko-palestinskom sukobu sudjeluju islamisti i militanti s jedne, te Izrael s druge strane. Neravnomjerna reprezentacija sukobljenih strana vidljiva je u uvodnoj rečenici digitalne objave koja ukazuje kako „Vojna eskalacija između Hamasa i Izraela porasla je u noći s utorka na srijedu nakon što je islamistički pokret Hamas zasuo izraelsku metropolu Tel Aviv kišom raketa, a izraelska vojska uzvratila zračnim udarima na Pojas Gaze“³⁹. Obje strane sukoba sudjeluju u tom istom sukobu, obje strane su odgovorne za svoje postupke, no tretman nije ravnomjerno podijeljen, stoga se umanjuje intenzitet posljedica koje je prouzročila jedna strana te se povećava intenzitet posljedica koje je prouzročila druga strana. Moralna dijagonala je iskrivljena.

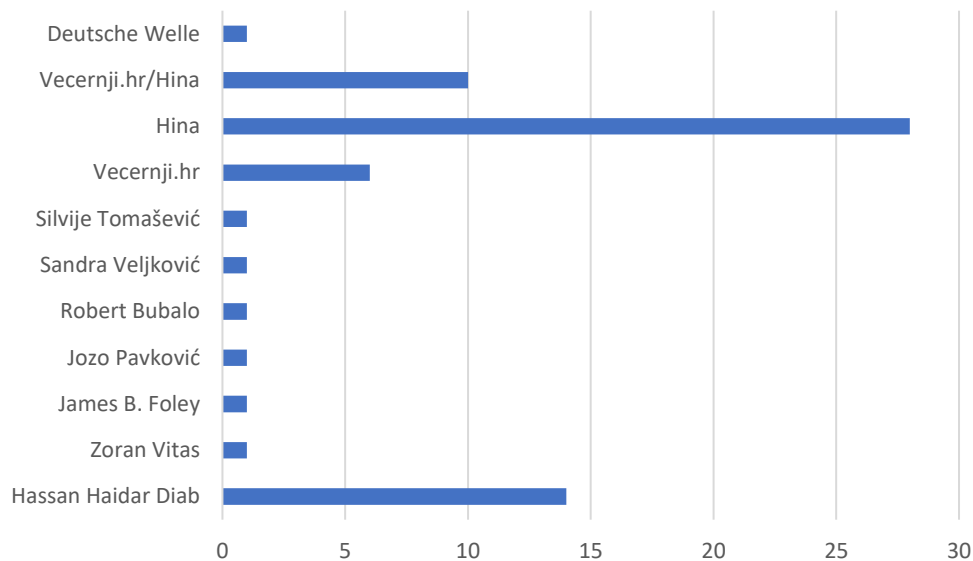
Internetski portal Vecernji.hr u digitalnim objavama koristi, uz tekstualni sadržaj, i vizualni sadržaj poput fotografije i videa.

Od ukupno 65 digitalnih objava iz razdoblja od 1. siječnja do 31. prosinca 2021. godine, za njih 28 podatci su preuzeti od Hine, za 10 objava korištena je kombinacija izvora Vecernji.hr i Hina, dok 10 objava potpisuje redakcija samostalno. Ukupno 6 autora napisalo je po jednu vijest, dok novinar Hassan Haidar Diab napisao je 14 vijesti tematike izraelsko-palestinskog sukoba. Riječ je o novinaru koji poznaje arapski jezik i pismo, stoga može pratiti objave medijskih kuća s Bliskog istoka, ali i informacije na društvenim mrežama čiji izvori su na licu mjesta zbivanja.

<https://www.vecernji.hr/vijesti/mor-apsurdno-je-usporedivati-izrael-s-ustasama-nacistima-i-drugim-groznim-vojskama-1493888>

³⁹ Vecernji.hr. 2021. *VIDEO Što je i kako funkcionira Iron Dome, sofisticirano oružje koje je jučer upotrijebio Izrael?* <https://www.vecernji.hr/vijesti/video-sto-je-i-kako-funkcionira-iron-dome-sofisticirano-oruzje-koje-je-jučer-upotrijebio-izrael-1491786>

Grafikon 4.2.2. Vecernji.hr: broj objava prema izvoru u 2021. godini

Izvor: Istraživanje autorice

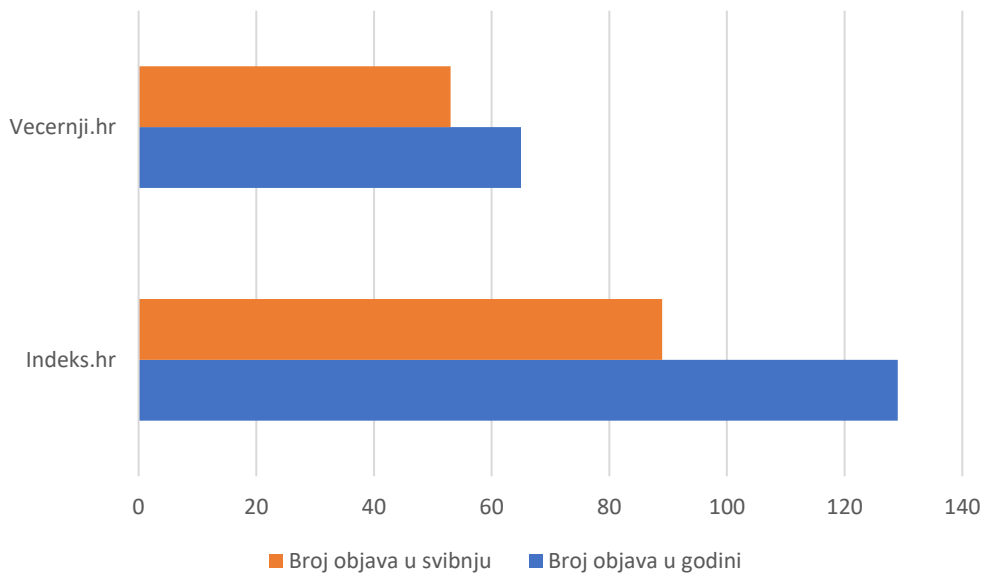
Publika može stvoriti vezu povjerenja s autorom koji je kreirao 14 objava, odnosno 22% sveukupno kreiranog sadržaja u 2021. godini tematike izraelsko-palestinskog sukoba. Preostale medijske objave proizlaze iz Hine ili su potpisane redakcijom, stoga nema prepoznatljivog imena kojemu publika vjeruje. Informacije koje proizlaze iz agencije su jednostavno dostupne putem njene službene web stranice ili putem drugih medija. Zastupljene dobne skupine publike Vecernji.hr portala su od 25 do 34 godine starosne dobi u iznosu od 23,15% te od 35 do 44 godine starosne dobi u iznosu od 24,19%.

4.3. Usporedna analiza internetskih portala Index.hr i Vecernji.hr

Tijekom provedenog istraživanja koje obuhvaća razdoblje između 1. siječnja i 31. prosinca 2021. godine, proučene su ukupno 194 digitalne objave dva internetska portala, od čega 129 digitalnih objava portala Index.hr i 65 digitalnih objava portala Vecernji.hr. Sadržaj digitalnih objava vezan je uz izraelsko-palestinski sukob.

S obzirom na zbivanja iz svibnja 2021. godine, kada su izbili neredi na ulicama Zapadne obale te se proširili na Pojas Gaze između Hamasa i Države Izrael, internetski portali su aktivno izvještavali o tijeku zbivanja. Od ukupno 129 objava internetskog portala Index.hr, njih 89 je objavljeno u svibnju, što čini 69% sveukupnog sadržaja. Od ukupno 65 objava internetskog portala Vecernji.hr, njih 53 je objavljeno u svibnju, što čini 82% sveukupnog sadržaja.

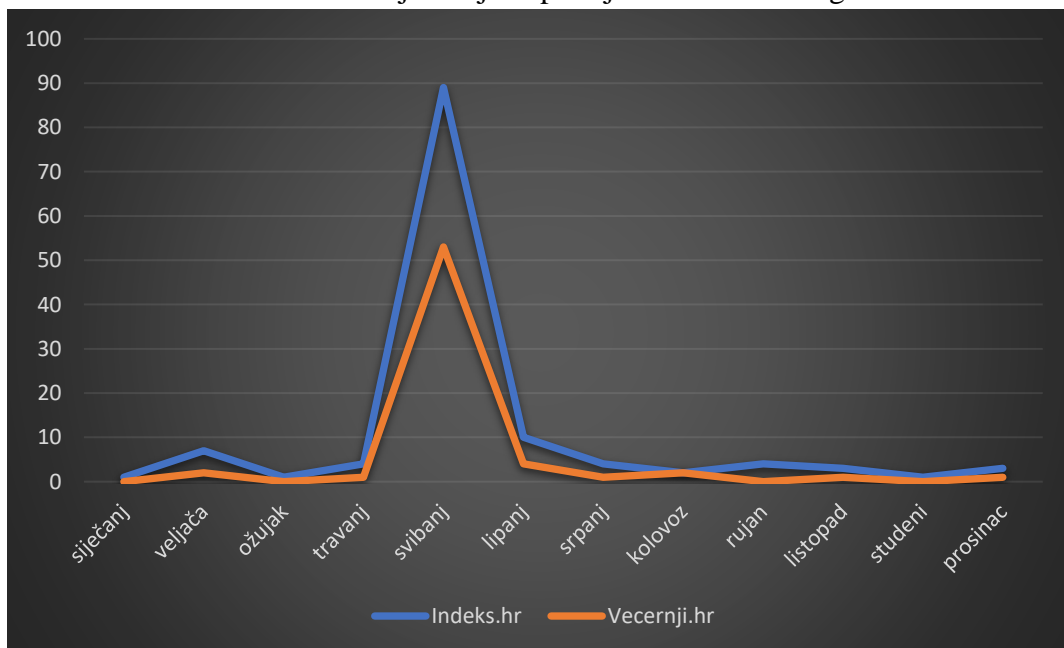
Grafikon 4.3.1. Broj objava u 2021. godini i svibnju 2021. godine

Izvor: Istraživanje autorice

Razlika od 13% ne predstavlja značajnu nejednakost rezultata, uzevši u obzir količinu objavljenog digitalnog sadržaja na godišnjoj razini, stoga se zaključuje da oba portala prakticiraju masovnu proizvodnju vijesti tijekom sukoba, dok u mirnodopskom razdoblju ne iskazuju interes za praćenje aktualnosti.

Grafikon 4.3.2. Tijek objava po mjesecima u 2021. godini

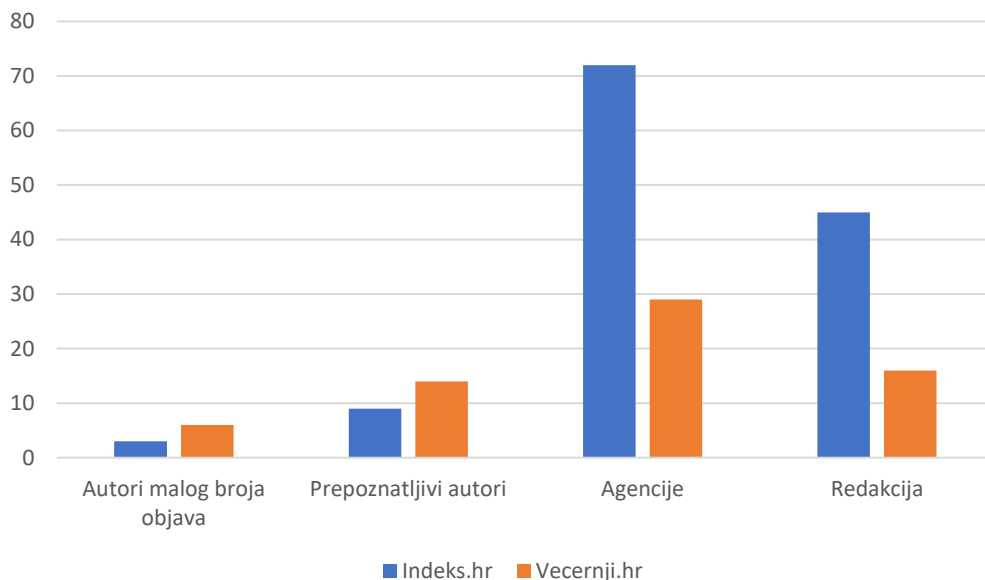

Izvor: Istraživanje autorice

Oba internetska portala prate interes publike te kreiraju sadržaj kojim će postići popularnost većim brojem klikova. Sukladno grafičkom prikazu tijekom digitalnih objava (Grafikon 4.3.2.), vidljivi su podjednaki rezultati u razdoblju od siječnja do prosinca 2021. godine. Od zanemarivog broja objavljenih digitalnih vijesti, u svibnju broj naglo raste, dok u lipnju opada. Kada je interes publike najveći, broj digitalnog sadržaja je u porastu.

Internetski portali Vecernji.hr i Index.hr prepoznatljivi su u hrvatskom društvu, ali svaka publika kreira osobni stav prema sadržaju kojeg mediji plasiraju. Također, publika stvara povjerenje s prepoznatljivim autorom, novinarom kojemu vjeruje. Ako internetski portal ne koristi izvore koji su prepoznatljivi, publika će manje vjerovati pročitanom sadržaju ili će biti pojačano kritična. Poznato je da mediji se okreću kvantiteti umjesto kvaliteti, na što ih je primorala konkurencija i potreba za ostvarenjem profita.

Grafikon 4.3.3. Broj objava prema izvoru u 2021. godini

Izvor: Istraživanje autorice

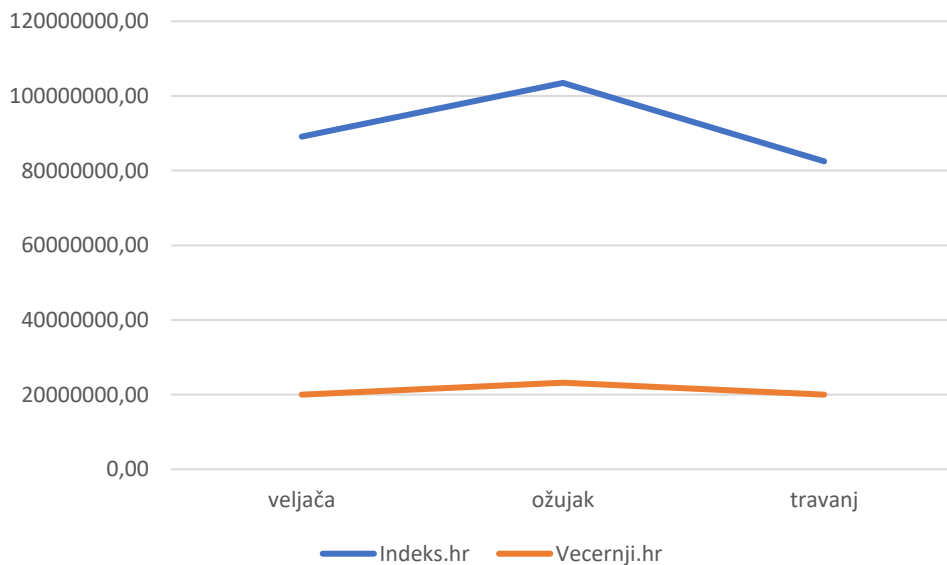
Prikazani grafikon 4.3.3. sastoji se od broja digitalnih objava po pojedinom autoru koji je prepoznatljiv publici, autorima koji u području izraelsko-palestinskog sukoba nisu prepoznatljivi kao poznavatelji tematike, te broju objava čiji sadržaj je preuzet od novinskih agencija ili je u potpisu redakcija.

Oba internetska portala imaju zanemariv broj digitalnih objava čiji autori nisu prepoznatljivi poznavatelji tematike izraelsko-palestinskog sukoba, odnosno autori malog broja objava. Međutim, oba internetska portala imaju mali broj autora koji su prepoznatljivi publici. Od ukupno 194 objave oba internetska portala, tek 12% sadržaja kreirali su prepoznatljivi autori. Za Vecernji.hr novinar Hassan Haidar Diab napisao je 14 vijesti, dok za Index.hr novinar

Petar Stošić napisao je 9 vijesti vezanih za izraelsko-palestinski sukob. Oba internetska portala koriste Hinu kao izvor informacija, čiji sadržaj se može proučiti putem službene web stranice, a često digitalne objave potpisuje redakcija. Pritom nema odgovorne osobe, stoga publika nema mogućnost stvoriti povjerljivu vezu s izvorom.

Sljedeći grafikon (4.3.4.) prikazuje smjer posjećenosti internetskih portala u razdoblju od veljače do travnja 2022. godine.

Grafikon 4.3.4. Posjećenost internetskih portala od veljače do travnja 2022. godine

Izvor: Istraživanje autorice

Index.hr ima brojniju publiku ali i veće oscilacije povećanja i pada posjećenosti. Oba internetska portala u ožujku bilježe rast, ali u travnju se posjećenost vraća na početno stanje iz veljače. Vidljivo je da interes publike raste u ožujku, no u travnju dolazi do zasićenosti informacijama ili određena tematika gubi na popularnosti. Oba internetska portala raspolažu publikom koja kontinuirano prati plasirani digitalni sadržaj s podjednakim kretanjima u popularnosti po mjesecima.

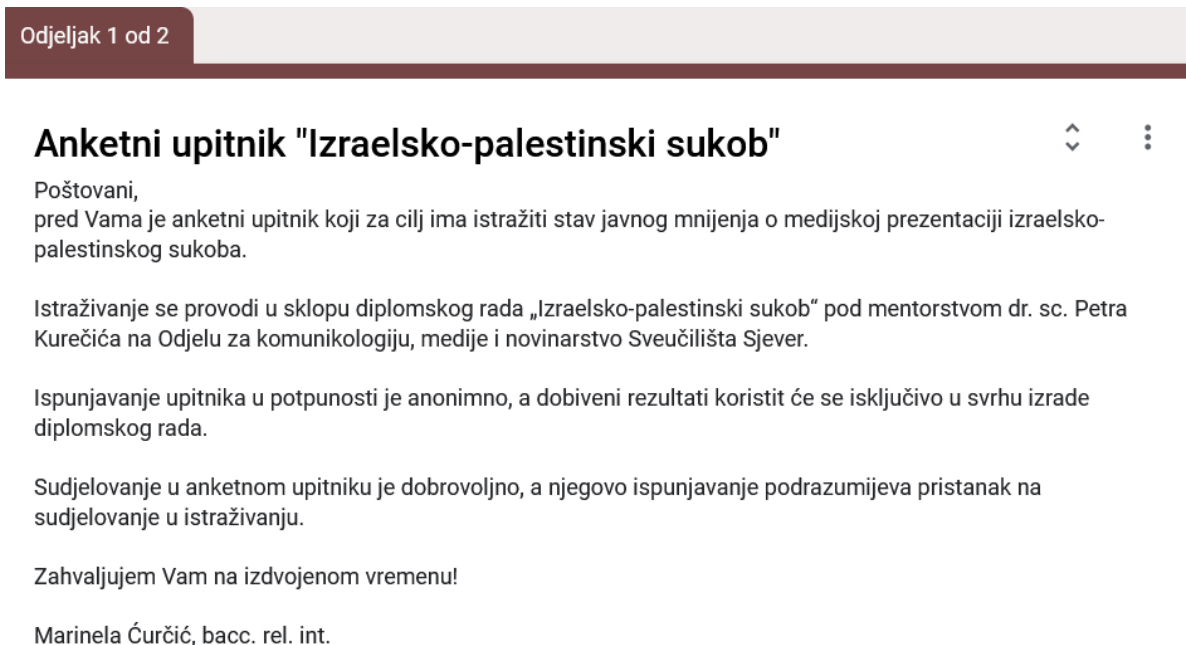
5. Anketni upitnik

Anketni upitnik je proveden u cilju istraživanja stava javnog mnijenja o medijskoj prezentaciji izraelsko-palestinskog sukoba. Ispunjavanje anketnog upitnika je za ispitanike potpuno anonimno. Upitnik se sastoji od 15 pitanja podijeljenih u dvije skupine. Prva skupina pitanja se odnosi na izražavanje stava ispitanika o istinitosti informacija u izvještavanju internetskih portala te o važnosti autorstva. Drugi dio anketnog upitnika se sastoji od pitanja o medijskoj prezentaciji izraelsko-palestinskog sukoba.

Anketni upitnik je izrađen u alatu Google obrasci. U istraživanju je sudjelovalo 120 ispitanika, a s obzirom na zajamčenu anonimnost osobni podatci nisu traženi. Rezultati provedenog anketnog upitnika izrazit će se tekstualno i grafički.

Uvod anketnog upitnika upoznaje ispitanike sa sadržajem i ciljem istraživanja, dobrovoljnim pristupom njegovu ispunjavanju, anonimnosti i korištenju rezultata isključivo za potrebe izrade diplomskog rada.

Slika 5.1. Predstavljanje anketnog upitnika

Izvor: autorica istraživanja

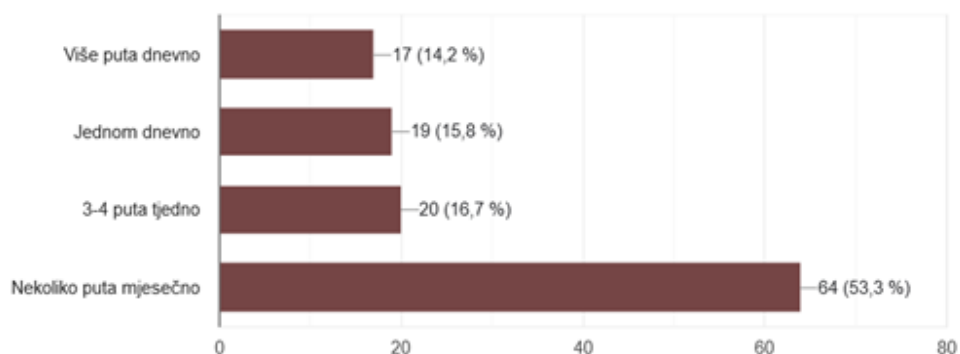
Uvodna pitanja provedene ankete se sastoje od informacije o aktivnosti praćenja digitalnog sadržaja internetskih portala. Od 120 ispitanih, 53,3% prati sadržaj inozemnih internetskih portala tek nekoliko puta mjesečno, dok 46,7% ispitanih se informira svakodnevno ili nekoliko puta tjedno. Odgovor „ne pratim sadržaj inozemnih internetskih portala“ nije

ponuđen s obzirom na česti prijenos informacija od inozemnih novinskih agencija, medijskih kuća ili same publike.

Grafikon 5.1. Rezultat anketnog pitanja o aktivnosti praćenja sadržaja inozemnih internetskih portala

Koliko aktivno pratite sadržaj inozemnih internetskih portala?

120 odgovora

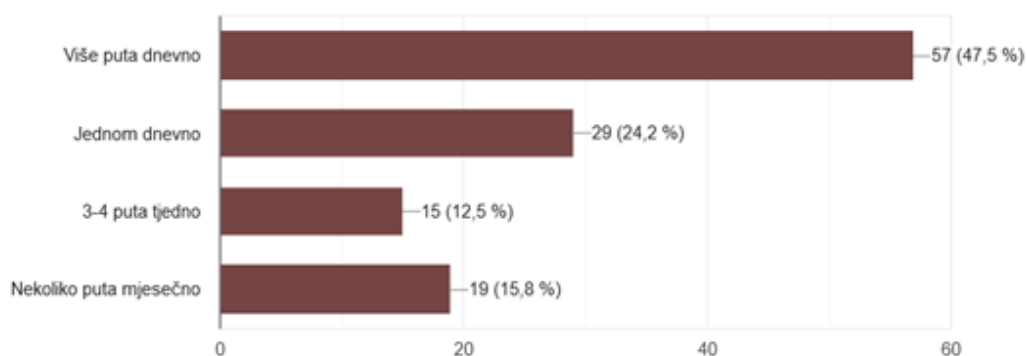
Izvor: istraživanje autorice

Aktivnost praćenja hrvatskih internetskih portala je raznolika. Iako se ispitanici informiraju svakodnevno ili nekoliko puta tjedno, njih 15,8% čini to nekoliko puta mjesečno ili ne prati digitalni sadržaj.

Grafikon 5.2. Rezultat anketnog pitanja o aktivnosti praćenja sadržaja hrvatskih internetskih portala

Koliko aktivno pratite sadržaj hrvatskih internetskih portala?

120 odgovora

Izvor: istraživanje autorice

Od 120 ispitanika, ukupno 97,5% smatra da je 50% i više sadržaja internetskih portala kreirano pod političkim, financijskim i društvenim utjecajem.

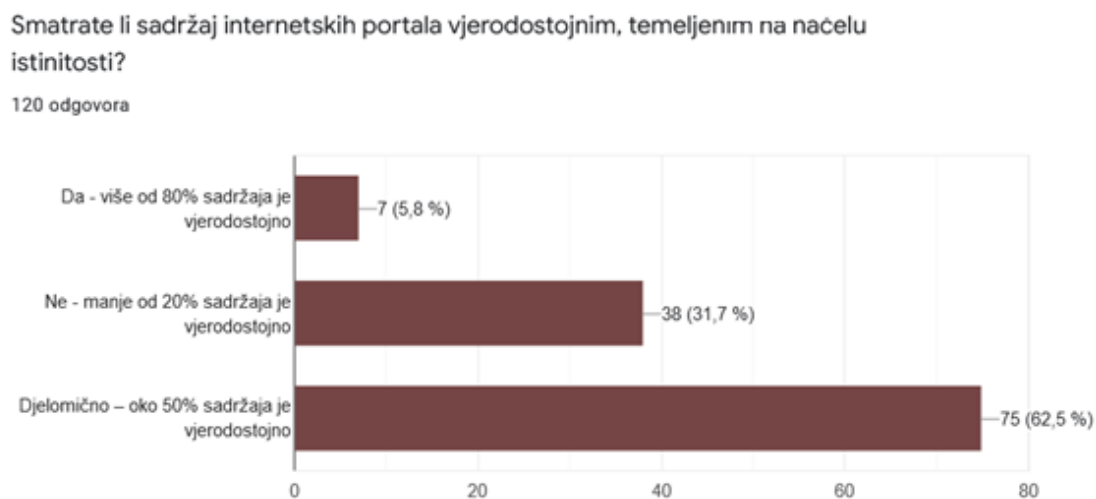
Grafikon 5.3. Rezultat anketnog pitanja o vanjskom utjecaju na kreiranje sadržaja

Izvor: istraživanje autorice

Usporedno s grafikonom 5.3. koji prikazuje kako 3,3% ispitanih smatra da sadržaj internetskih portala nije kreiran pod vanjskim utjecajima, grafikon 5.4. prikazuje kako 5,8% ispitanik vjeruje u istinitost pregledanog sadržaja.

Grafikon 5.4. Rezultat anketnog pitanja o vjerodostojnosti sadržaja internetskih portala

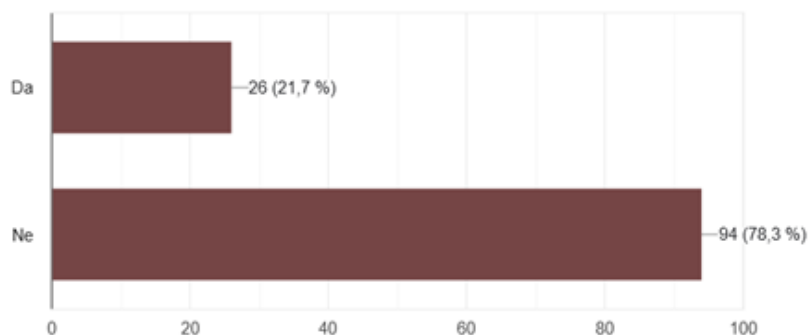
Izvor: istraživanje autorice

Rezultat grafikona 5.5. prikazuje da 78,3% ispitanih ne prati rad određenog novinara, tj. autorstvo nema važnost u odnosu na prezentiranu informaciju. Nasuprot je rezultat od 21,7% ispitanih koji aktivno prate rad određenog novinara.

Grafikon 5.5. Rezultat anketnog pitanja o praćenju rada novinara

Pratite li rad određenog novinara ili novinarkе?

120 odgovora

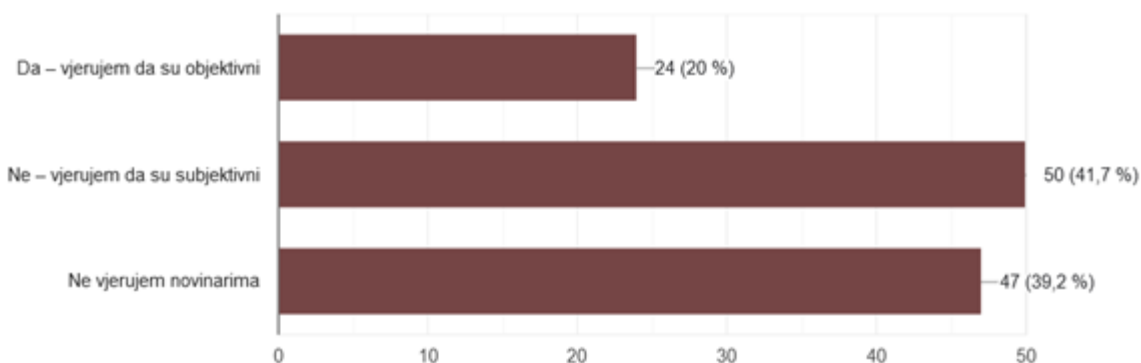
Izvor: istraživanje autorice

Stav ispitanih sukladno rezultatima grafikona 5.4. ukazuju na upitnu vjerodostojnost sadržaja internetskih portala. Tek 5,8% ispitanika smatra digitalni sadržaj vjerodostojnim, dok 20% ispitanih vjeruje u objektivnost hrvatskih novinara. Digitalni sadržaj uključuje i promotivne, reklamne i takozvane PR objave. Pitanje o vjerodostojnosti hrvatskih novinara nudi odgovore kojima se određuje njihova subjektivnost i objektivnost. Ukupno 39,2% ispitanih ne vjeruje hrvatskim novinarima, dok 41,7% smatra da su subjektivni.

Grafikon 5.6. Rezultat anketnog pitanja o vjerodostojnosti hrvatskih izvora informacija

Smatrate li hrvatske novinare vjerodostojnim izvorom informacija?

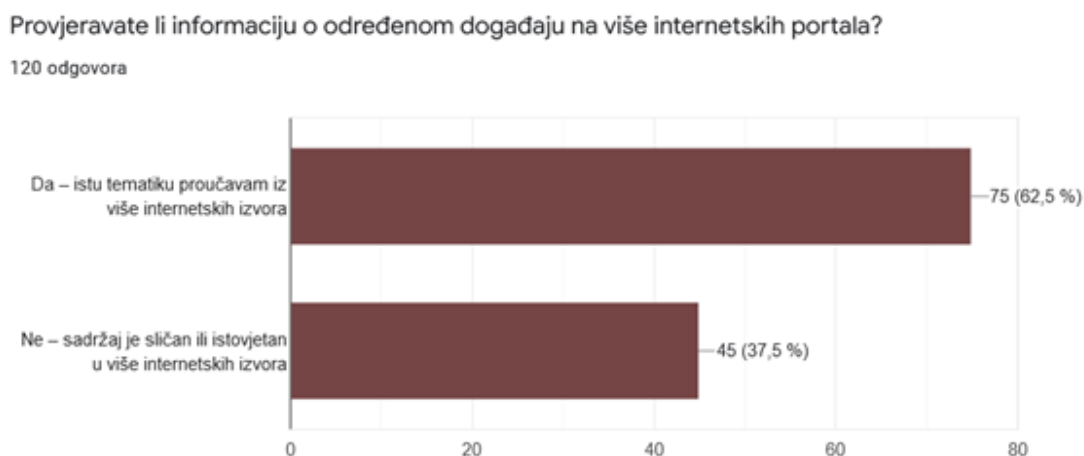
120 odgovora

Izvor: istraživanje autorice

Internetski portali često koriste novinske agencije kao izvor informacija, stoga različite digitalne platforme prenose informacije na jednolik način. Ispitanici su iskazali stav male povjerenosti u vjerodostojnost digitalnog sadržaja, stoga njih 62,5% vrši provjeru informacije kroz više izvora, dok 37,5% smatra kako je sadržaj sličan u više izvora te nema potrebe za provjerom sadržaja.

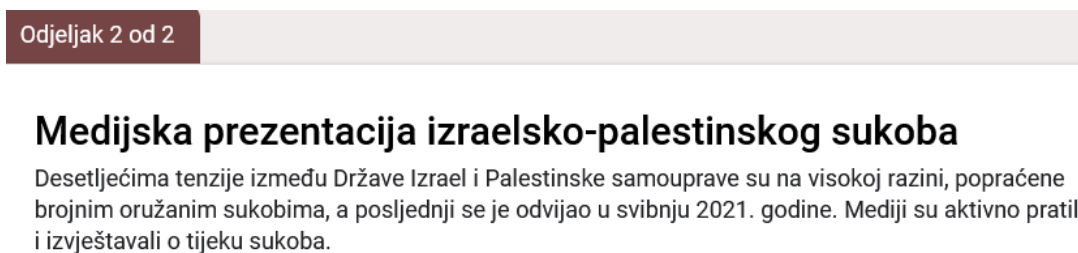
Grafikon 5.7. Rezultat anketnog pitanja o vršenju provjere informacija

Izvor: istraživanje autorice

Druga skupina pitanja počinje uvodom u novi odjeljak. Slika 5.3. prikazuje prijelom obrasca upitnika s kojim se ispitanici upućuju u novi skup pitanja.

Slika 5.2. Uvod u drugi odjeljak anketnog upitnika

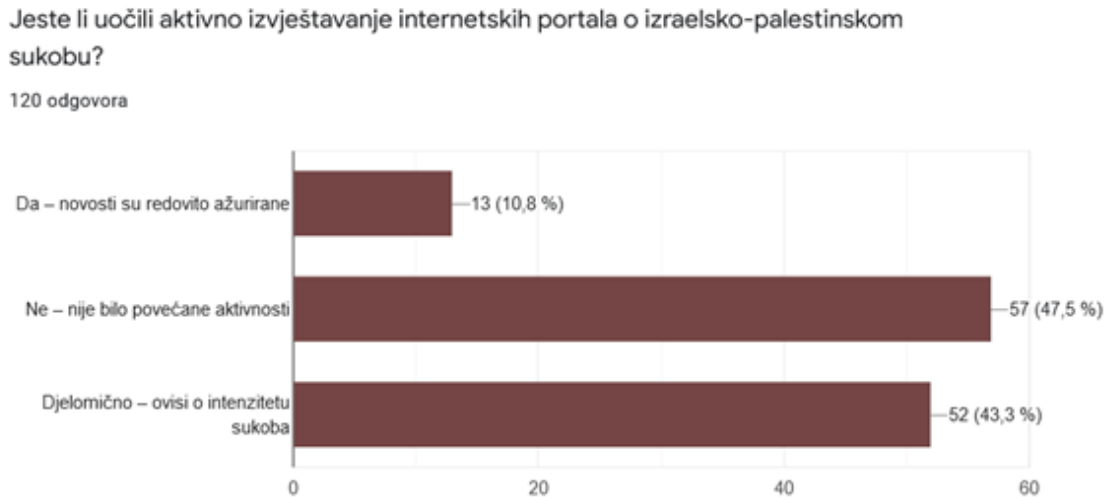

Izvor: istraživanje autorice

Analizom hrvatskih internetskih portala (Poglavlje 4. Internetski portali sa sjedištem u Republici Hrvatskoj) utvrđena je povećana aktivnost izvještavanja o izraelsko-palestinskom sukobu tijekom svibnja 2021. godine. Od 65 digitalnih objava internetskog portala Vecernji.hr, njih 53 je iz svibnja, odnosno 83%. Index.hr je u svibnju objavio 89 vijesti, odnosno 69% od ukupnog godišnjeg broja objava. Ispitanici anketnog upitnika nisu uočili povećanu aktivnost internetskih portala o izraelsko-palestinskom sukobu. Naime, 47,5% ispitanika smatra da nije

bilo povećane aktivnosti, dok 43,3% ispitanika je uočilo djelomični porast broja digitalnih objava.

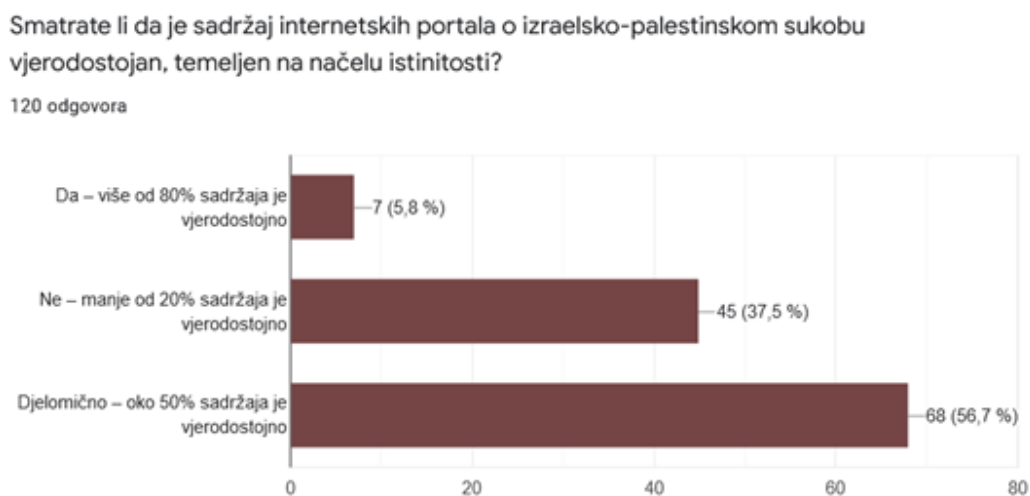
Grafikon 5.8. Rezultat anketnog pitanja o aktivnosti izvještavanja internetskih portala o izraelsko-palestinskom sukobu

Izvor: istraživanje autorice

Grafikon 5.4. prikazuje rezultat u kojem 94,2% ispitanika smatra da 50% i više objavljenog sadržaja nije vjerodostojno. Na pitanje o vjerodostojnosti dijeljenih informacija o izraelsko-palestinskom sukobu, rezultat je jednak, odnosno 94,2% ispitanika smatra da 50% i više sadržaja nije vjerodostojno.

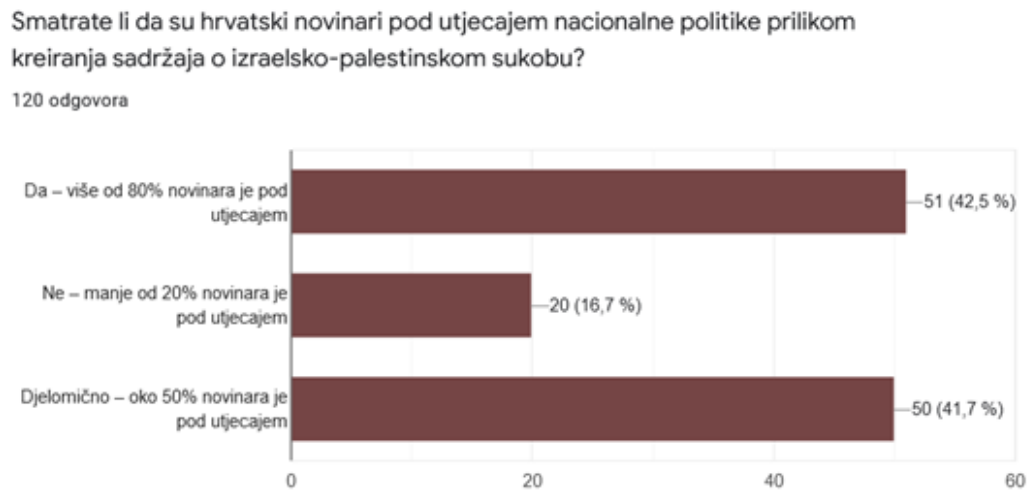
Grafikon 5.9. Rezultat anketnog pitanja o vjerodostojnosti sadržaja internetskih portala o izraelsko-palestinskom sukobu

Izvor: istraživanje autorice

Prema rezultatima grafikona 5.6., 81,1% ispitanika ne vjeruju hrvatskim novinarima i smatra ih subjektivnima, a 97,5% ispitanika smatra da je digitalni sadržaj kreiran pod vanjskim utjecajima. Na pitanje o utjecaju nacionalne politike na hrvatske novinare prilikom kreiranja sadržaja o izraelsko-palestinskom sukobu, 84,2% ispitanika smatra da je 50% i više novinara subjektivno ili pod utjecajem.

Grafikon 5.10. Rezultat anketnog pitanja o utjecaju nacionalne politike na hrvatske novinare

Izvor: istraživanje autorice

Tek 5,8% ispitanika smatra da su medijske objave o sukobu neutralne, dok 39,2% ispitanika vjeruje u medijsku pristranost jednoj od dvije sukobljenih strana.

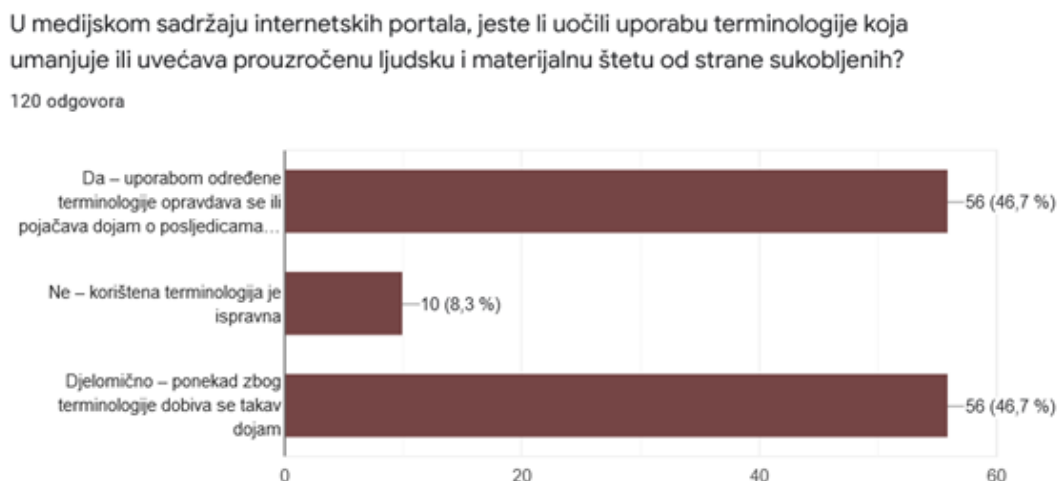
Grafikon 5.11. Rezultat anketnog pitanja o dvostrukom standardu u izvještavanju

Izvor: istraživanje autorice

Nastavno na grafikon 5.11., 46,7% ispitanika je uočilo da se uporabom određene terminologije u izvještavanju pojačava dojam ili opravdava postupanje jedne od sukobljenih strana, dok isti postotak ispitanika uočio je da ponekad se zbog uporabe određene terminologije uvećava ili umanjuje dojam o prouzročenoj ljudskoj i materijalnoj šteti.

Grafikon 5.12. Rezultat anketnog pitanja o uporabi terminologije

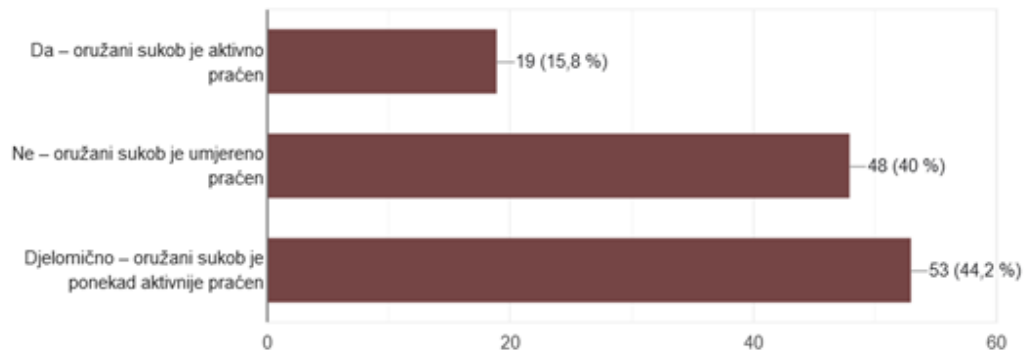
Izvor: istraživanje autorice

Prema rezultatima grafikona 5.8. ispitanici su iskazali mišljenje da nije bilo povećane aktivnosti u izvještavanju o izraelsko-palestinskom sukobu, odnosno da intenzitet izvještavanja ovisi o intenzitetu sukoba. Rezultat pitanja o gomilanju vijesti internetskih portala tijekom oružanog sukoba prikazuje kako 40% ispitanika smatra da je sukob bio umjereno praćen, odnosno 44,2% ispitanika smatra da je sukob ponekad aktivnije praćen. Preostalih 15,8% ispitanika uočilo je povećanu medijsku aktivnost tijekom oružane borbe.

Grafikon 5.13. Rezultat anketnog pitanja o gomilanju vijesti medija

Smatrate li da internetski portali gomilaju vijesti o izraelsko-palestinskom sukobu dok je oružana borba u tijeku?

120 odgovora

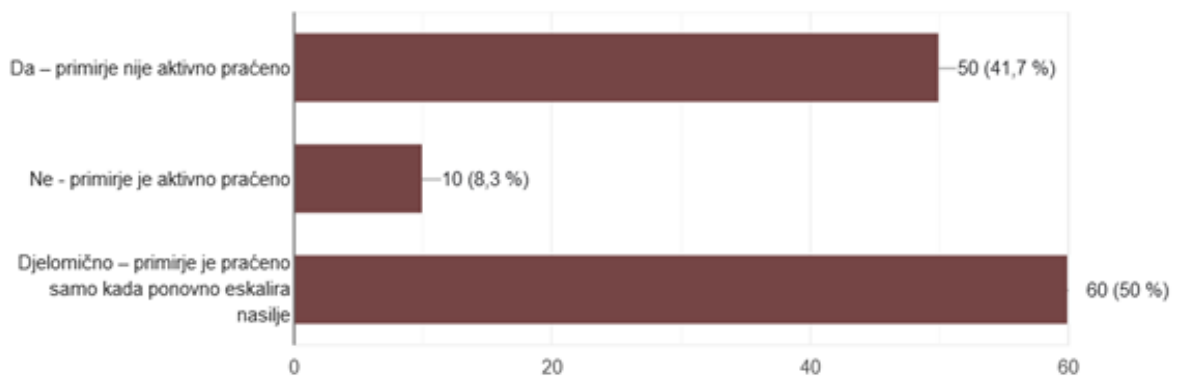
Izvor: istraživanje autorice

Ukupno 91,7% ispitanika smatra da primirje nije aktivno praćeno te da se interes medija javlja dok sukob ponovno eskalira kroz nasilne incidente.

Grafikon 5.14. Rezultat anketnog pitanja o medijskom praćenju primirja

Smatrate li da u vrijeme primirja Države Izrael i Palestinske samouprave internetski portali ne iskazuju interes za temu s obzirom da nema većeg broja ljudskih žrtava ili veće materijalne štete?

120 odgovora

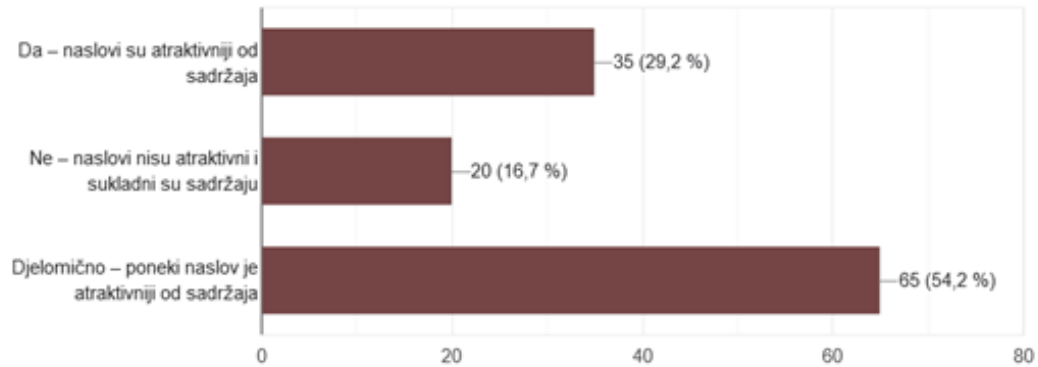
Izvor: istraživanje autorice

Nerijetko naslov nije u skladu s preostalim sadržajem. Ukupno 83,4% ispitanika uočilo je povremenu ili učestalu senzaciju u naslovima koji su atraktivniji od preostalog sadržaja.

Grafikon 5.15. Rezultat anketnog pitanja o senzacionalnim naslovima

Jeste li uočili senzacionalne naslove o izraelsko-palestinskom sukobu koji nisu u skladu s preostalim tekstualnim sadržajem?

120 odgovora

Izvor: istraživanje autorice

6. Zaključak

Posljednje stoljeće suživota Izraelaca i Palestinaca je obilježeno brojnim oružanim sukobima u obliku ratovanja i pojedinačnih nasilnih incidenata. Izvor sukoba počiva na tvrdnjama oba naroda o polaganju prava na teritorij, pozivajući se na povijesne i religijske temelje. Jeruzalem je središte triju religija, i to kršćanstva, islama i judaizma. Država Izrael jedina je bliskoistočna država različite religije. Ali uz vjerske i teritorijalne razloge, javljaju se novi uzročnici sukoba.

Židovska manjinska zajednica je snažna u zapadnim državama te osigurava Državi Izrael kontinuiranu gospodarsku, vojnu, tehnološku i financijsku podršku. S druge strane, osiromašeni Palestinci su smješteni u kampovima bliskoistočnih država te pojedinih europskih. Nejednak tretman međunarodne zajednice jača jedne i slabi druge. Medijski pristup tumačenju sukoba je bio vođen izjavama političkih lidera i onih koji su raspolagali resursima. Pojačanom uporabom društvenih mreža, 21. stoljeće je donijelo preokret u kreiranju mišljenja jednog smjera.

Posljednji oružani sukob se je odvijao tijekom svibnja 2021. godine. Društvenim mrežama kontinuirano se je dijelio tekstualni, fotografski i video sadržaj. Tako su mediji, uz vlastite novinare na terenu, dobili novi izvor informacija u stvarnom vremenu. Medijski sadržaj je uz tvrdnje političkih lidera i interesnih skupina, sastojao se i od svjedočanstava civila. Međutim, Facebook, Twitter i Instagram optuženi su za neopravdano uklanjanje sadržaja Palestinaca, u cilju davanja prostora izraelskim civilima.

Provedena je analiza šest internetskih portala podijeljenih u dvije grupe. U prvoj grupi analizirani su The Guardian, Arab News, Lenta i New York Times. Utvrđeno je da su sva četiri portala aktivno izvještavala o razvoju svibanjskog sukoba. Internetski portal Arab News sa sjedištem u Saudijskoj Arabiji je kontinuirano kroz godinu pratio razvoj izraelsko-palestinskog odnosa. The Guardian i New York Times su tijekom svibnja kreirali 50% od ukupnog godišnjeg sadržaja vezanog za tematiku izraelsko-palestinskog sukoba, dok je ruski internetski portal Lenta davao pažnju sukobu, a primirje gotovo u potpunosti ignorirao. Međutim, uspoređujući rezultate publiciteta, utvrđeno je da internetski portali kreiraju sadržaj sukladno interesu publike. Analizom posjećenosti internetskih portala u prvom kvartalu 2022. godine utvrđeno je da aktivnost publike je najveća tijekom pojedinog događaja koji utječe na regionalnu ili globalnu sigurnost. Stoga su tijekom svibanjskog sukoba internetski portali kreirali sadržaj kako bi zadovoljili potrebe publike.

U drugoj skupini su hrvatski internetski portali Index.hr i Vecernji.hr koji su aktivno izvještavali o tijeku svibanjskog sukoba, te su u rezultatu vrlo slični. Tijekom najvećeg interesa čitatelja svakodnevno je kreiran digitalni sadržaj. Usporedbom prve i druge skupine internetskih portala utvrđuje se razlika u korištenju izvora. Dok prva skupina preferira vlastite ljudske resurse ispred novinskih agencija, druga skupina istraženih internetskih portala se oslanja na agencije kao izvor informacija. Rezultat je očekivan s obzirom na razliku u veličini redakcija, ostvarenih financijskih prihoda, publike i njihovih interesa. Međutim, prema rezultatima istraživanja, većina novinara koji su kreirali sadržaj o izraelsko-palestinskom sukobu su napisali tek jednu vijest o predmetnoj temi, što je pokazatelj kvantitete. Potvrđuje se hipoteza da internetski portali prakticiraju kvantitetu, uz povremenu objavu sadržaja kreiranog od strane specijaliziranog kadra za područje Bliskog istoka.

Istraženim internetskim portalima je zajednička masovna proizvodnja digitalnog sadržaja tijekom vrhunca sukoba, odnosno tijekom svibnja 2021. godine, stoga se potvrđuje hipoteza da internetski portali masovno kreiraju vijesti u razdobljima koja su obilježena oružanim incidentima. Tijekom stanja primirja zaraćenih strana ili pojavom manjih incidenata, izvještavanje je u naglom padu. Kod pojedinih internetskih portala je uočen dvostruki standard pri uporabi terminologije kojom se opisuju nastala razaranja, materijalne štete i ljudske žrtve. Obje strane sukoba su odgovorne za prouzročenu štetu nastalu njihovim postupcima stoga mjesta za ublažavanje ili pojačavanje dojma o sukobljenim stranama u medijskom izvještavanju ne smije biti.

Mediji objavljenim sadržajem utječu na mišljenje javnosti. Proveden je anketni upitnik na uzorku od 120 ispitanika. Rezultat upitnika upućuje na nepovjerenje ispitanika u odnosu na sadržaj internetskih portala. Ispitanici u većem postotku smatraju da hrvatski novinari su pristrani i subjektivni, te da sadržaj internetskih portala je kreiran pod političkim i financijskim utjecajem. Ispitanici su uočili neaktivnost medija tijekom izraelsko-palestinskog primirja te povećanje medijske aktivnosti izvještavanja po eskalaciji nasilja.

7. Popis literature

Knjige:

- [1] Kasapović, Mirjana. 2016. Bliski istok: politika i povijest. Fakultet političkih znanosti. Zagreb.
- [2] Chapman, Colin. 2002. Čija je obećana zemlja? STEPress. Zagreb.
- [3] Havel, Boris. 2013. Arapsko-izraelski sukob: religija, politika i povijest Svete zemlje. Naklada Ljevak. Zagreb.
- [4] Babić, Manojlo. 1988. Izraelsko-arapski ratovi. Alfa. Zagreb.
- [5] Chomsky, Noam. 2016. Tko vlada svijetom? Naklada Ljevak. Zagreb.
- [6] Kalinić, Pavle. 2014. Sekularni korijeni modernog islamizma: Palestina, Iran, Afganistan... Profil knjiga. Zagreb.

Članci u časopisima:

- [1] Charbit, Denis. 2015. Izrael i njegovi paradoksi. *Europski glasnik 20/2015*. Hrvatsko društvo pisaca. Zagreb.
- [2] Said, E. W. 2015. Palestinsko pitanje. *Europski glasnik 20/2015*. Hrvatsko društvo pisaca. Zagreb.

Mrežni i elektronički izvori:

- [1] Morris, Benny. 2002. *Arafat didn't negotiate - he just kept saying no*. The Guardian. <https://www.theguardian.com/world/2002/may/23/israel3>
- [2] The Irish Times. 2001. *The blame shifts from Arafat over failure of Camp David summit*. <https://www.irishtimes.com/culture/the-blame-shifts-from-arafat-over-failure-of-camp-david-summit-1.321083>
- [3] Duhaček, Gordan. 2011. *Arapsko proljeće je stiglo i u Izrael*. Tportal. <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/arapsko-proljece-je-stiglo-i-u-izrael-20110910>
- [4] Staff and AP. 2021. *History of the Israel-Palestinian Conflict and What's Behind the Latest Clashes*. NBC Boston. <https://www.nbcboston.com/news/national-international/history-of-the-israel-palestinian-conflict-and-whats-behind-the-latest-clashes/2380768/>
- [5] UN Independent Commission of Inquiry. 2015. *UN report cites possible war crimes by both Israel and Palestinian groups in 2014 Gaza conflict*. United Nations. <https://news.un.org/en/story/2015/06/502282-un-report-cites-possible-war-crimes-both-israel-and-palestinian-groups-2014>

- [6] BBC. 2015. *Gaza conflict 2014: 'War crimes by both sides' – UN*.
<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-33223365>
- [7] Roth, Kenneth. 2022. *Israel and Palestine: Events of 2021*. Human Rights Watch.
<https://www.hrw.org/world-report/2022/country-chapters/israel/palestine>
- [8] Salam, Erum. 2021. *Sad and so unfair: Palestinian Americans celebrate a painful Eid*. The Guardian.
<https://www.theguardian.com/world/2021/may/14/palestinian-americans-eid-israel-violence>
- [9] Proctor, R. A. 2021. *Will truth become a casualty of the Israel Gaza war?* Arab News.
<https://www.arabnews.com/node/1860176/media>
- [10] Shabbir, Saima. 2021. *Pakistan decries use of hospital image for ' Hamas HQ ' post*. Arab News. <https://www.arabnews.com/node/1868876/world>
- [11] Similarweb. <https://www.similarweb.com/>
- [12] Similarweb. Arab News. <https://www.similarweb.com/website/arabnews.com/#overview>
- [13] Arab News. 2021. *Saudi Arabia denounces Israeli president's visit to West Bank holy site*. <https://www.arabnews.com/node/1977906/saudi-arabia>
- [14] Arab news. 2021. *Human rights commission calls for end to Israeli occupation of Palestine*. <https://www.arabnews.com/node/1977431/middle-east>
- [15] AP. 2021. *Israel: Palestinian shot, killed in alleged stabbing attempt*. Arab news. <https://www.arabnews.com/node/1996011/middle-east>
- [16] Similarweb. *New York Times*.
<https://www.similarweb.com/website/newyorktimes.com/#overview>
- [17] Letters. 2021. *The Agony of Israel and the Palestinians*. New York Times.
<https://www.nytimes.com/2021/05/24/opinion/letters/israel-palestinians.html?searchResultPosition=30>
- [18] Similarweb. *The Guardian*.
<https://www.similarweb.com/website/theguardian.com/#overview>
- [19] Beaumont, Peter. 2021. *ICC opens investigation into war crimes in Palestinian territories*. The Guardian.
<https://www.theguardian.com/law/2021/mar/03/icc-open-formal-investigation-war-crimes-palestine>
- [20] Similarweb. *Lenta*. <https://www.similarweb.com/website/lenta.ru/#overview>
- [21] Koch, Anna. 2021. *Кремль увидел угрозу для России в обострении конфликта Израиля и Палестины*. Lenta. <https://lenta.ru/news/2021/05/17/konfliktt/>
- [22] Similarweb. Indeks.hr. <https://www.similarweb.com/website/index.hr/#overview>

- [23] Similarweb. Vecernji.hr. <https://www.similarweb.com/website/vecernji.hr/#overview>
- [24] Indeks.hr. *10 godina na webu*.
<https://www.index.hr/vijesti/clanak/indexhr-10-godina-na-webu/431597.aspx>
- [25] Stošić, Petar. 2021. *Što je Hamas?* Indeks.hr.
<https://www.index.hr/vijesti/clanak/hamas-militantna-islamisticka-grupa-koja-prkosi-izraelu-dok-palestinci-ginu/2275957.aspx>
- [26] Duhaček, Gordan. 2021. *Stalni rat i beskrajna mržnja. Priča o Izraelu i Palestini je jako mučna*. Indeks.hr.
<https://www.index.hr/vijesti/clanak/stalni-rat-i-beskrajna-mrznja-prica-o-izraelu-i-palestini-je-jako-mucna/2275582.aspx>
- [27] Hina. 2021. *Palestinci ispalili puno raketa na dva grada. Izrael odgovorio zračnim napadima*. Indeks.hr.
<https://www.index.hr/vijesti/clanak/palestinci-ispalili-puno-raketa-na-dva-grada-izrael-odgovorio-zracnim-napadima/2275316.aspx>
- [28] Index Vijesti, Hina. 2021. *VIDEO Izrael uništava Hamasove tunele. Hamas ispalio stotine raketa, poginuli stranci*. Indeks.hr.
<https://www.index.hr/vijesti/clanak/video-izrael-unistava-hamasove-tunele-hamas-ispalio-stotine-raketa-poginuli-stranci/2277124.aspx>
- [29] Vitas, Zoran. 2021. *Sarajevo je za Palestinu, Banja Luka uz Izrael*. Vecernji.hr.
<https://www.vecernji.hr/vijesti/sarajevo-je-za-palestinu-banja-luka-uz-izrael-1492611>
- [30] Pavković, Jozo. 2021. *Kako se rat između Izraelaca i Palestinaca prenio na Bošnjake, Srbe i Hrvate u BiH*. Vecernji.hr.
<https://www.vecernji.hr/vijesti/kako-se-rat-izmedu-izraelaca-i-palestinaca-prenio-na-bosnjake-srbe-i-hrvate-u-bih-1493218>
- [31] Vecernji.hr. 2021. *Mor: Apsurdno je uspoređivati Izrael s ustašama, nacistima i drugim groznim vojskama*.
<https://www.vecernji.hr/vijesti/mor-apsurdno-je-usporedivati-izrael-s-ustasama-nacistima-i-drugim-groznim-vojskama-1493888>
- [32] Vecernji.hr. 2021. *VIDEO Što je i kako funkcionira Iron Dome, sofisticirano oružje koje je jučer upotrijebio Izrael?*
<https://www.vecernji.hr/vijesti/video-sto-je-i-kako-funkcionira-iron-dome-sofisticirano-oruzje-koje-je-jučer-upotrijebio-izrael-1491786>

8. Popis grafova

[1] Grafikon 3.1.1. <i>Arab News: broj objava po mjesecima u 2021. godini</i>	19
[2] Grafikon 3.1.2. <i>Arab News: broj objava prema izvoru u 2021. godini</i>	21
[3] Grafikon 3.2.1. <i>The New York Times: broj objava po mjesecima u 2021. godini</i>	24
[4] Grafikon 3.2.2. <i>The New York Times: broj objava prema izvoru u 2021. godini</i>	25
[5] Grafikon 3.3.1. <i>The Guardian: broj objava po mjesecima u 2021. godini</i>	27
[6] Grafikon 3.3.2. <i>The Guardian: broj objava prema izvoru u 2021. godini</i>	29
[7] Grafikon 3.4.1. <i>Lenta: broj objava po mjesecima u 2021. godini</i>	31
[8] Grafikon 3.4.2. <i>Lenta: broj objava prema izvoru u 2021. godini</i>	32
[9] Grafikon 3.5.1. <i>Broj objava po internetskom portalu u 2021. godini</i>	34
[10] Grafikon 3.5.2. <i>Broj objava u 2021. godini i svibnju 2021. godine</i>	35
[11] Grafikon 3.5.3. <i>Tijek objava po mjesecima u 2021. godini</i>	36
[12] Grafikon 3.5.4. <i>Broj objava prema izvoru u 2021. godini</i>	37
[13] Grafikon 3.5.5. <i>Posjećenost internetskih portala u prvom kvartalu 2022. godine</i>	38
[14] Grafikon 4.1.1. <i>Index.hr: broj objava po mjesecima u 2021. godini</i>	42
[15] Grafikon 4.1.2. <i>Index.hr: broj objava prema izvoru u 2021. godini</i>	44
[16] Grafikon 4.2.1. <i>Vecernji.hr: broj objava po mjesecima u 2021. godini</i>	46
[17] Grafikon 4.2.2. <i>Vecernji.hr: broj objava prema izvoru u 2021. godini</i>	48
[18] Grafikon 4.3.1. <i>Broj objava u 2021. godini i svibnju 2021. godine</i>	49
[19] Grafikon 4.3.2. <i>Tijek objava po mjesecima u 2021. godini</i>	49
[20] Grafikon 4.3.3. <i>Broj objava prema izvoru u 2021. godini</i>	50
[21] Grafikon 4.3.4. <i>Posjećenost internetskih portala od veljače do travnja 2022. godine</i>	51
[22] Grafikon 5.1. <i>Rezultat anketnog pitanja o aktivnosti praćenja sadržaja inozemnih internetskih portala</i>	53
[23] Grafikon 5.2. <i>Rezultat anketnog pitanja o aktivnosti praćenja sadržaja hrvatskih internetskih portala</i>	53
[24] Grafikon 5.3. <i>Rezultat anketnog pitanja o vanjskom utjecaju na kreiranje sadržaja</i>	54
[25] Grafikon 5.4. <i>Rezultat anketnog pitanja o vjerodostojnosti sadržaja internetskih portala</i>	54
[26] Grafikon 5.5. <i>Rezultat anketnog pitanja o praćenju rada novinara</i>	55
[27] Grafikon 5.6. <i>Rezultat anketnog pitanja o vjerodostojnosti hrvatskih izvora informacija</i>	55

[28]	Grafikon 5.7. <i>Rezultat anketnog pitanja o vršenju provjere informacija</i>	56
[29]	Grafikon 5.8. <i>Rezultat anketnog pitanja o aktivnosti izvještavanja internetskih portala o izraelsko-palestinskom sukobu</i>	57
[30]	Grafikon 5.9. <i>Rezultat anketnog pitanja o vjerodostojnosti sadržaja internetskih portala o izraelsko-palestinskom sukobu</i>	57
[31]	Grafikon 5.10. <i>Rezultat anketnog pitanja o utjecaju nacionalne politike na hrvatske novinare</i>	58
[32]	Grafikon 5.11. <i>Rezultat anketnog pitanja o dvostrukom standardu u izvještavanju</i>	58
[33]	Grafikon 5.12. <i>Rezultat anketnog pitanja o uporabi terminologije</i>	59
[34]	Grafikon 5.13. <i>Rezultat anketnog pitanja o gomilanju vijesti medija</i>	60
[35]	Grafikon 5.14. <i>Rezultat anketnog pitanja o medijskom praćenju primirja</i>	60
[36]	Grafikon 5.15. <i>Rezultat anketnog pitanja o senzacionalnim naslovima</i>	61

9. Popis slika

[1] Slika 4.2.1. Vecernji.hr izbornik Izvor: Vecernji.hr	45
[2] Slika 5.1. Predstavljanje anketnog upitnika Izvor: autorica istraživanja	52
[3] Slika 5.2. Uvod u drugi odjeljak anketnog upitnika Izvor: autorica istraživanja.....	56

IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, Marinela Ćurčić pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključiva autorica diplomskog rada pod naslovom Izraelsko-palestinski sukob kao tema na internetskim portalima u 2021. godini te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Studentica:

Marinela Ćurčić

(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, Marinela Ćurčić neopozivo izjavljujem da sam suglasna s javnom objavom diplomskog rada pod naslovom Izraelsko-palestinski sukob kao tema na internetskim portalima u 2021. godini čija sam autorica.

Studentica:

Marinela Ćurčić

(vlastoručni potpis)